

De humilitate & gradibz eius. .xlii.
De gradibus inquirendi veritatem & primo de misericordia. .xliij.
De mansuetudine. .xliij.
De ascensu cōtemplationis per gradus humilitatis. .xlv.
De primo gradu superbie & scōdo. .xlv.
De tercio & quarto gradu. .xlv.
De quinto sexto et septimo gradu. .xlv.
De octavo nono & decimo gradu. .xlix.
De xi. & xij. gradu. .li.
De tenore & obligatōe regule mōachoz. .li.
De triplici necessitate pceptoz. .lii.
Qz quedam regule pcepta non subsunt voluntati p̄lati sed discretōni. .liij.
De mera voti obediētie. .liij.
Qz imperfecta est obediētia que voti fīnibus cobibetur. .lv.
De dispari culpa inobediētie & impari iuventūz auctoritate. .lvi.
Qz penitus obediendum sit p̄lato quādo nō p̄cipit p̄tariū deo. .lvii.
Responsio ad illos qui obediētie professionem ac cūlant. .lvij.
Qz habz ip̄a regula transgressio nū remedia. .lix.
Vtrū in omni pcepto quantū obediētia valet tū inobediētia grauet. .lx.
De stabilitate loci & trāitu ad aliū. .lx.
Exhortatō eugenij pape ne totum se occupatōibz dedat. .lxii.
Correptō eiusdē de deuio cāz audet u. .lxij.
Qz onus illud in alios sit p̄tendū & interdū consideratōi vacandū. .lxij.
De utilitate consideratōis. .lxv.
Qualit̄ audiēde sunt & decidēde cause. .lxvi.
De tribus consideratōis. & primo de consideratōe sui quid sit & quis. .lxvii.
De consideratōe sui qd fuit & qd sit nūc. .lxvii.
De consideratōe sui qualis sit. .lxix.
De consideratōe circa subditos & de ap̄elcatōis appellatōibus. .lxx.
De exemptōe ecclesiāz. .lxxi.
De neglecta obseruatiōe canonū. .lxxii.
De consideratione populi romani qui circa eum erat. .lxxij.
De consideratione laterum suorum id est cardinālium. .lxxij.
Quales ad hoc officiū assumi debeāt. .lxxv.
De dispositōe rei familiaris. .lxxvi.
De dispositōe familie pprie. .lxxvii.
De consideratōe eoz que sup̄ te sunt id est diuinorum. .lxxviii.
De trino & vno deo. .lxxix.
Qualiter de? sit pena pueroz. .lxxx.
Qualiter idē sit gl̄a electoz. .lxxxi.
De certitudine fidei. .lxxxii.
De vita ep̄i & cleri. .lxxxii.
Inuectio contra abbates qui procurant exemptio nes. .lxxxij.
De sup̄fluo ornatu ep̄oz. .lxxxv.
De officiō ep̄i in p̄motōe pueroz. .lxxxvi.
Inuectio cōtra cistercienses qui clugniacēses asp̄nab. .lxxxvii.
Item contra eosdē de temerario iudicio & detractōe. .lxxxvii.
Responsiones ad eoz obiecta. .lxxxix.
Item excusatio clugniacensium contra superbiā

detrahentiū. .xc.
Responsio clugniacensiu de intempantia & dissolutōe. .xci.
De excessu eoz in cibis & potibus. .xcii.
Contra illos qui contra regulam comedunt carnes. .xcij.
De curioso ac p̄cioso vestitu monachoz. .xcij.
De sup̄fluis expens̄ abbatū & p̄p̄is. .xcv.
De sup̄fluis picturis et ornatu pietū. .xcvi.
Adhuc de picturis pauimentozum & claustrorum. .xcvii.
De fine sermonis & exhortatione vtriusqz partis. .xcvii.
Exhortatio carthusiensium ad humilitatem & patientiam. .xcix.
Exhortatio eozundē ad pietatem & solitudinis amorem. .c.
De triplici gradu quo pueniē ad p̄fectiōem. .ci.
De p̄mo gradu qui ē simplicitas nouicioz. .cii.
De instructōe nouicioz. .cnj.
De bonis occupatōibz fratrum. .cmj.
De exercitijs eozundē. .cv.
De stabilitate in cella. .cvi.
Qz habitās in cella trina gaudet custodia. .cvii.
De cella interiori & exteriori. .cvij.
De t̄pibz & mō orādī. .cix.
De sacra lectōe & modo legendi. .cx.
De labore corpali. .cx.
De cibo et somno. .cxii.
De susceptōe fratrum & ambitōsa edificatōe cellarum. .cxij.
De exemplo paupertatis sanctoz patrū. .cxij.
De informatōe nouicij in amore xp̄i. .cxv.
De p̄fecto amore dei et mōis orādī. .cxvi.
De varijs mōis obtinēdi orōnis effectū. .cxvii.
De humilitate p̄fectoz et p̄fectu insipientiū. .cxvii.
De studio sapiētie ac virtutis. .cxix.
De custodia bone voluntatis p̄ obediētiā et cōsensum veritatis. .cxi.
Item de regimie et custodia voluntatis. .cxi.
Qz voluntatē sequit̄ ip̄etus cogitatōis. .cxii.
De examinatione volūtatis in deū tendētis. .cxij.
De illuminatōe mētis in cōtemplatōem. .cxij.
De p̄paratōe cordis ad dei visionē. .cxv.
De certa victoria eoz q̄ p̄ deo militāt. .cxvi.
De comparatione militum secularium ad milites christi. .cxvii.
De vita militum templi. .cxvii.
C. I. De cōmēdatōe beati bernhardi clareuallensis abbatis.

Hno impij friderici p̄mo qui fuit ab incarnatōe domini. M. clūj. A mundi vero initio quiti millesimo. cxvi. obiit papa eugenius iusticie cultor et pietatis amator eximius. Cui? choruscāt merita i ip̄a rebe. cui. s. insignit? p̄fuit miraculis plurimis illustrata. Huic aut̄ successit anāstasius. venerāde quoqz memorie abbas clareuallis bernhard? post claros actus et multaz animaz lucra. post mltā fundata monasteria et plura miraculoz signa exhibita beato fine quieuit. Ex cuius discipulis cū plures ad ep̄atum vel archiep̄atum vel etiā p̄p̄atū p̄moti fuerunt. ip̄se tamen nū p̄ ep̄m vel archiep̄m

esse voluit. licet electus atq; inuitat? & mltoties
& multis in locis Sepultus est aut ante altare bea-
tissime virginis marie. ipoq; in tumulo eius pecto-
ri supposito est capsula reliquias primis beati tha-
dei. quas eodem anno sibi missas a hierusolima ius-
sit ipe corpi suo supponi. **¶** Ex gestis eius. Hic
cum adhuc puerulus graui capitis dolore vexaret
decidit in lectum. Adducta aut ad eu est mulier:
cula quasi dolore mitigatura carmibus. Quia cum
ille appropinquante sentiret cu suis carnalibus? instru-
mentis quibus hominibus? de vulgo illudere osueue-
rat. cu indignatione magna exclamans a se repulit &
abiecit. Nec defuit misericordia diuina bono zelo san-
cti pueri. sed continuo sensit virtutem. & in ipo ipe
tu spūs surgēs. ab omni dolore liberatū se esse co-
gnouit. Neq; illud tacendū qd ab ipis iam puerili-
bus anis si quos habere poterat numos. clamdesti-
nas faciens elemosinas & verecūdie sue morē ge-
rebat. & petate ymmo supra etate pietatis opa se-
ctabat. Obsidebat aut benignū iuuenis aīm soda-
lium dissimiles mores. & amicitie pcellose similes
sibi efficere gestientes cui pcpue inuidēs coluber
tortuosus. spgebat laqueos temptationū ac varijs
occurribus calcaneo ei? insidiabat. Cum em aliqñ
curiosius aspiciēdo defixos in quandam oculos ali-
quādiu tenuisset. continuo ad se reuersus & de se ipo
erubescēs apud semetipm i se ipo vltro seuerissim?
exarsit. Stagno quidē gelidarū aquarū quod in p-
ximo erat colloten? insiliēs tādiu imibi pmāit. do-
nec pene exanguis effectus p virtutē gratie coopā-
tis etiā a calore carnalis pcupiscētie tot? refriguit.
¶ Actor. Huius sancti vita & miracula quibz li-
bris digesta sunt a domio guillelmo sermōe lucu-
lento. de quibus nōnulla supius posui. **¶**

¶ De opusculis eiusdē.

Scripsit aut beatus bernard? ea que sub-
iecta sunt de contemptu mūdi ad clericos
librū vnum. Meditationū li. i. Exhorta-
torium de passione & resurrectione domi li. j. De
diligendo teū li. j. De gradu humilitatis & super-
bie li. j. De gratia & libero arbitrio li. j. Ad abba-
tem collūbensē de pcepto & dispensatione li. j.
Ad cisterciēses & clugniacenses monachos apolo-
gicū li. j. Ad hugonē de sancto victore li. j. Ad
innocentiū papā cōtra hereses petri abaelardi li. j.
Ad eugenii papā de p̄sideratione li. v. Ad militez
templi de laude militie noue li. j. Sup psalmū qui
habitat omel. xviij. Snp cantica eāticorū. omel. lx
xxij. Sup missus est gabriel omel. m. Sup magni-
ficat tractatū. j. Eplās breues ad diuersos. cc. &
xl. Sermones aut pene innumerabiles de quibz vi-
delicet ea que subiecta sunt excerpti. **¶**

¶ De exhortatione ei? ad p̄ceptum mūdi. **¶** Bern-
hardus in libro de p̄ceptu mūdi.

Ecce inquit nos relinquit? omnia & se-
cu. s. c. Bene petre & optime. & nō ad in-
sipientiā tibi. Nā & mundus trāsit & cō-
cupiscētia eius. & relinquere magis expedit q̄ re-
linqui. Item quia exultauit vt gigas ad curzēdam
viam. & currentē sequi nō poterat oneratus. sed
nec inutilis pmutatō. p eo qui sup omia est reliq̄s
se. Omnia sane non tm possessiones. sed etiā cupi-
ditates. & eas maxime. Plus em mundi pcupiscen-
tia q̄ suba nocet. Et hec fugendaz diuitiaz causa
est p̄cipua. qz aut vix aut nunq̄ sine amore valeant
possideri. Limosum siquidē & glutinosū cor huma-
num facile omnibz que frequēcat adheret. Age er-

go qui relinquere disponis omnia. te quoq; iter re-
linquēda numerare memēto. ymmo maxie & p̄ci-
paliter abnega teipm. si desideras sequi eu qui xpi-
te exinanivit semetipm. Pone illa quinq; iuga bouū
quia cū illis venire nō poteris. Sed & si nouissime
veneris & pulsaueris. respōdebi? tibi deintus. qz
non sit cura deo de bobus & azinis. Quis em dubi-
tet hominē iumentis esse opatum qui sibi iuga emit
iumentorū. Hic quidem etiā iumentis stolidior esse
puiciē. qz iugo necessitatis eorū ipe se spōte subie-
cit. Et qd illis est natura huic culpa. dum tanq̄ si
ne ratōne degens & ipe sub corpore similiter sensu
bus icuruaē. Sed quid eum iuga subisse causamur
Arguamus magis emisse. Illud em stoliditatis mi-
rande. hoc extreme clemētie est. dignus est em opa-
rius mercede sua. Vt aut mercedē p ope tribuat i-
auditu est. Omibus inquit meretricibz. danē mer-
cedes rē. In eo ergo dedisti et nō accepisti factum
est in te contrariū. Plane & in eo qui iuga emit cō-
trariū fit. Quid em iuga emit & iuga bouū. cui iu-
gū xpi suaue gratis offerē. Cuius etiā his qui tū-
lunt copiosa remuneratō est. Sine iugo quidē nō po-
tes esse homo. nimirū qui ad laborē nat? es. Sed
grauē iugū sup omnes filios ade. vtq; q sequunt
eum. Sup illos aut qui xpm leue est & suaue Cere-
rum. quale est hocipm eligere poti? quibz q vnū
Quis em pōt seruire quibz dominis. nedū tirānif
sz p̄donibus. Siquidē oculus ipam animā de p̄daē
& diuersi interdū diuersa impant forsitā & aduer-
sa. dum. s. vnusquisq; omne gestit p̄ripe seruū
& trahit sua quēq; voluptas. Vide excusationem
homis qui ideo xpm non sequit & a nūptijs excu-
sat se. quia iuga bouum emerit quinq;.

¶ **¶** Qz auaricia & cetera mala p-
cedūt ex voluntate.

Quid si illoz laborē & dolore consideres
& iuga numeres. qui varijs vicijs hūide
moz magis q̄ sensibus corporoz. Inuenies
em homines qui multo magis in labore hoim n sunt
sed longe aliena ab homine flagella sustinēt. emen-
tes nō modo quinq; sed plusq; lv. Non plāe iuga
iumentorū. sed demonū p̄tendūt ambitō & elatio
cordis. Altera nidū. altera foueā pat. altera volare
iubz. altera repe cū neutru pfecto sit homis. Aua-
ricia quoq; & appetitus laudis sibi inuicē adūsan-
tur. & quod hec cōgregat ista disp̄git. nec minus
cōtraria sunt. que simulatō & pusillanimitas sug-
gerunt. Impudētie impatiētieq; clamoribz. et vtra-
q; labor & dolor. et afflictō quoq; spūs sunt. Hec
aut omnia ex vna radice pullulāt p̄prie voluntatis
Hui? em sanguisuga sūt due insatiabiles filie. Siq̄
dem nec anim? vanitate. nec corp? aliquādo satia-
tur voluptate. fuge sanguisugā. et omnia reliq̄sti
Hec em omnia trahit ad se. Pone hāc et iugū tam
importabile q̄ multiplex abieisti. Non est ad illaz
crudelis domin? nō tirānus impius et inhuman?
sic virgēs seruulū et nō p̄cens. fatigatū m̄stigat. am-
plius subditū p̄mit durius. nullū michi onus ipo-
tabile. nulla grauior sarcina. factus sum in talēt ū
plūbeum. et resedit iniquitas sup illud. Sed audia
vocē solaciū. quā loquit angelus magni cōsiliū. Ve-
nite inquit ad me omnes qui laboratis et o. rē.
Felices sane qui sunt exonerati. et xpm sequuntur
expediti. Quid tu camele gibbū. quid tu pecunio
se loculos p̄ditoris tollis. Nō sic impie nō sic igre-
dieris. artissimū em foramē acus huiusmōi sarcinā
ipune nō admittit. **¶**

De excusatione falsa anarorum et maxie clericorum

Ed forte aliqui se excusent et dicant. Si terrena diuitiarum culpabilis esset possessio. nunquam abraham ysaac et iacob tantam in diuitijs gratiam obtinissent a domino. Quid ipsis debimus nouis imitatoribus sanctorum veterum. Sup altare domini certe ritulos imponere. arietes et hircos imolent. quia et hoc abraham fecit. sed hoc i quiunt statuta ultra non habent. ubi veritas reuelata est. Quid si ipsas quoque sanctorum diuitias temporales. vmbra futurorum fuisse dixerimus. In figura siquidem omnia eis origisse legimus. Neque id dicimus tantum saluari quis vel hoc tempore nequeat. diuitias possidendo. Habent euangelia. perfectionis consilium. et in istiusmodi remedium. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. perfectio est. Populo autem infirmo dicitur. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis etc. Hic est quod dicitur et dicitur videmus ecclesias a potentibus et diuitibus seculi. Sed heu ipsa eorum prudentia. data est in occasionem carnis. et qui sibi piter atque alij in celo tabernacula eterna pare debuerant. in terra coniungunt domum ad domum. et ager agro. Quis rapuit ab ore apostolorum episcopi huius. fiducie verbum. Ecce nos relinquit omnia etc. Ecce ut populus sic sacerdos. Similiter volunt diuites fieri. Similiter amicos egerunt et ipsi. ut in aliena tabernacula recipiantur. utpote propria non habentes. Beati enim pauper spiritu. qui etc. c. etc.

De singulari et monstruosa vita clericorum.

Habent singula hominum genera laboris aliquo et voluptatis. sed aduertere licet et mirari. quodammodo clerici id miro iter hec artificum discernentes. et ab iniunctis sequestrantes totum quod delectat eligunt et amplectuntur. quod molestum est fugiunt et declinant. Cum militibus namque superbie fastus. amplam familiam et nobiles apparat. equo iu saleras. accipitres. aleas et similia queque frequentant. Aliqui forte et dependentes a collo rubricata murum pelles. ornatos thalamos. balnea et omnem molliem. atque gloriam vestium a mulieribus mutuant. At vero caute omnino lorice pondus. et isomnes in castris noctes incertaque discrimina perhorrent. mulierem quoque verecundiam et disciplinam. aut siquid aliud sexus ille habere laboris cernit declinant. Sudant agricolae. putant et fodunt vinetores. et qui inter hec torpet ocio. Accedente fructuum tempore. et in noua sibi horti a iubent. et promptuaria eorum plena cum illis. vinam non per illis. vinum ut tritico. bibunt vne sanguine meracissimum. Herbarum viribus pegrinum mutuant vinum saporis. et addit oleum camelo. Impinguatur dilatant ex adipe frumentum. Negociatores circueunt mare et arida. in labore corporis et vite periculo. perituras sibi diuitias aggregantes. Hi vero dulces interea capiunt somnos ne dicam in stratis suis lasciuunt. Erit tamen inuenire in die festo. graues vasas aureis et argenteis ministro dexteras refertas. varij opibus matricas. pericas oneratas. et in serinis tantum multiplices loculos. ut si mentas adhibueris numularios putes. Quid fabros. cementarios ceterosque huiusmodi oparios necesse est numerare. victusque sibi multo labore querunt. Illi inuadunt delicias. copiosis affluunt ociosis. An non merito poeta tales subsannet. ne cum forte suas repetitum venerit. olim grex auium plumas. moueat cornicula risum fortius nudata coloribus. Cumque resurgere cepint homines vnusquisque in ordine suo. ubi putas generatio ista loca bi. Si ad milites forte diuerterit. exustabunt eos

quod mime secum labores et pericula tolerarunt. sicut in cole sic negociatores et ceteri singuli a similibus suis eos similiter arcebunt. utpote qui in labore hominum non fuerunt. Quid igitur restat. nisi ut quos omnis ordo repellit piter et accusat. eum sortiantur locum. ubi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat.

De cupiditate presbiterorum et fornicatione et simonia.

Petro dictum est tercio amas me nec pasche nec mulge. nec tondere. nisi semel additum est. Speret ergo gradum ministri. qui dominicum gregem pascere quam tondere satagit. Pascere autem exemplo ouerfationis. verbo predicationis. fructu orationis et hoc ab mandato christi. ut nemo hunc sibi sumat honorem. sed qui vocatus est a deo tanquam aaron. Qui enim non intrat per hostium in ouile ouium. sed ascendit aliunde ille fur est et latro. Atque verum quod querat iam inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur. Nemo tamen indignetur nobis. nondum enim nunc reuelamus. occulta de decore. nec pietatem fodimus. ut abominatio maior appareat. Nondum de fornicatione aliquam fecimus mentionem. quibus et hec in multis et multipliciter regnet. qui puritatis actori impuro corde et corpore ministrantes. non verentur stare. ante angelum domini qui fecit eos medios et dispartat. Sed omnino audet agni imaculati sacras attingere carnes. et intingere in sanguine saluatoris manus nepharias. quibus paulo ante carnes per chorolog meretricias streptant. Sic altaria circueunt. sic frequenter psalmos. cum et huiusmodi lux excrebrabilis et oratio sit in peccatum. Sed nec eorum recentemus sacrilegia. qui diligunt munera se. reuertuntur sacramenta. iusticiam perducunt. Quorum guttura necdum traxit ad laqueum. necdum perfocauit fauces. vbi blasphemie. vox sacrilega. sermo nequam. Quid vultis michi dare et ego vobis eum tradam. Videmus hec omnia. sed quodammodo non videtes. Quibus quippe nec flagellum est nec ille comedit zelus.

De ambitu cleri et intrusione in patrimonium christi.

Videte vocatorem vestrum fratres. si quis vos vocauerit in honorem cleri. Conuenire volo ostendat singulorum et secundum preceptum domini ad cor ipsum loqui. Huic paulo necdum forsitan nato ecclesiastica iam beneficia pueri penum sollicitudo parit. Hic nos iniquies. illi vel illi trademus episcopo apud quem habemus gratiam. vel forsitan cui seruimus. ut dicemur de bonis dei. nec in tot liberos nostra diuidat hereditas. Illi propositus aut decanus ut sibi succederet. plusquam materno educavit affectu. in delicijs enutrit et delictis. ille dignus archidiaconatu. utpote filius principis. magis autem si sit episcopus asobrimus. in quo nimirum est tota episcopi progenies. Alius vndique circueit sedulus explorator. blasphemie. obsequie. simulac. dissimulat. miseratque sibi suffragia mendicare non erubescit manibus et pedibus repens siquid tandem se ingerere quatenus in patrimonium crucifixi et bona domini que sola ex omnibus hodie inueniuntur exposita. Nimirum peger perfectus est. sed in plenilunio forte ut sua districte reparet rediturus. Quis ea intentione gradus ecclesiasticos et ministeria querat. ymmo queri nempe quod querere ipse debuerat. ut sine cyris seculi. in sanctimoniam cordis et corporis illuminandus accedat ad dominum. et sua piter et proximorum operum salutem orationis studio dedit et verbo predicationis. Nam si eos quatenus eo iturum vel tenet. ut hic vita necessaria

habeat euāgelizat ut manducet. et pueris nimis ordine celestibus terrena mercatur. q̄ certe digni est. ampliusq; ostendit rōni. ut p carnali victu carnalia magis opa et negocia exerceret. nec fieret inuersor rerū. aut inhonoraret misterii spūale. S; modico est natura stenta. nec mulci sola in his necessaria querūt. quippe minori facile satis obtemperanda piculo. honorati cedere volūt. placere student hominibus. delectari. sup̄bire. huic seculo conforari. Ipi inquit regnauerūt. & nō ex me p̄cipes extiterūt. & nō cognoui. **C. IX. De auaricia eoz & abusu tpalium.**

Ute in domo dei horrendum videmus. Quis nisi ydolatrias ministrātes. quoz deus venter est. Nunquid nō auaricia ē ydolorū seruitus. Vtinā sapiēs miser & intelligerēs cum thesauro pecunie. thesaurū ire piter cumula. **Ve** te tibi clerice. mors in olla. mors etiā i olla carniū. Mors in huiusmōi delicijs est. nō modo quia secus introitum delectatōis posita est. s; ob id maxime quia populi ostat esse peccata que ome dis. **Sumpit** ecclesiasticos grātis te habere putas cantādo ut ais tibi puenire vident. Sed bonū erat magis fodere vel etiā medicare. Peccata em̄ popli omedis achi pp̄ia tibi minus sufficere viderentur. Veniēt venient ante tribunal xp̄i. Audiet populo rum querela grauis. accusatō dura. quoz. s. vixere stipendijs. nec diluere peccata. quibus facti sunt eeci duces. & fraudulēti mediatores. De altari ait viuāt non supbiāt. non luxuriē. non ditenē. nō de bonis ecclesie sibi ampla palatia fabricēt. murantes quadrata rotūdis. nec loculos ide pgregēt nec in vanitate nec in supfluitate dispdāt. Non extollāt de facultatib; ecclesie ofarguētes suos aut neptes ne filias dixerim nuptijs tradāt. Res enim paupum non paupibus dare par sacrilegij crimen esse dimoscit. Sane patrimonā paupum facultates ecclesiaz. & sacrilega eis crudelitate subripit quid quid sibi ministri & dispensatores. non utiq; domi vel possessores vltra victū. & vestitū accipiūt. Nē em̄ ordinauit deus his qui euāgelio seruiūt de euāgelio querere dicias vel ornatus sed viuere ut videret sint stenti alimenta corpis. nō gule irzica. mēta. aut incitamenta libidinis. & quibus reganē nō quib; ornent accipere. **Triplex** igitur funiculus qui difficile rumpitur miserū in p̄niciē trahit. qui impure intrat indigne ministrat. & fructu abutit tpali. **C. X. De supbia eoz & falsa securitate.**

Quid em̄ si in hoc mundo floret & pspat in via sua. Arescet velociter & cito decidet flos fenī. s. & vapor ad modicum parens p̄cē virge quādo iuenit iniquitas eis ad odiū. Cūq; frontosa ipudētia cor obdlexerit. nō ut paueat. nec tremiscat. desp̄atio est. Propter qd enī irzitaui impius deum. & exacerbauit dñm peccator. Non ppter fornicatōnes. incest; aut sacrilegia nichil em̄ boz memorat ppheta. sed quia dixit in corde suo nō requirer. Hoc em̄ dicere est requisitum nō expauescere. Huic aut impietati scdm mltitudinē ire sue misere deus dum rec querit. nec arguit. nec flagellat. nec vindicat. Miseramur ait impio. pcul fiat a me miseratō tam crudelis. q nō discat homo facere iusticiā. & obdormiscat miser dicēs. Oblit; ē de; . autē facie suā ne vidat. ducat i bonis dies suos. & in puncto ad infer. des. In terra inquit sanctorū inique gessit. i. in ecclesiasticis

possessionibus que sanctorū vlibus fuerūt assignate. s. in domo dei quā decet s̄clitudo. In clero q̄p pe tanq̄ in celo iniqua gerit. quia celeste tenet officiū. & tanq̄ angelus aut eligē aut repbat. In uenta autē in angelis prauitas ut grauius iudicē necesse est. & inexorabilius q̄ humana. Age ergo qm̄ iudiciū durissimū in his qui p̄sunt fiet. Ascendat supbia tua semp. sequere regē tuū. Omne sublime videāt oculi tui. festina multiplicare p̄bendas. Inde ad archidiaconatū euola. deinde ad ep̄atum a spira. nec ibi requiē habiturus. quoniā sic itur ad alstra. ut altiori gradu grauior sit casus. Neq; enī sic paulatim decides. sed tanq̄ fulgur impetu vehementi quasi alter sathanas subito in p̄fundū de ijeris. **C. XI. Q̄ eis in futuro succedet luctus p gaudio.**

In labore hoīm non sunt. & cū hominibus non flagellabunt. Ideo tenuit eos superbia. s. dyaboli peccatū & iniquitas. hec est que disciplinā non recipit. curam renuit. vlcus pessimū. quod nec summis digitis patē attrectari. Quid miseri tanto ope flagellū declinatis. Mutatis nō effugitis penitentiā. Nam malū impunitum esse non potest. Et quidem in hac die que ad pacē vobis. sed si cognouissetis & vos zē. Tollite m̄gt iugum meū sup vos. Sine iugo esse non possumus. Homo em̄ ad laborem nascit. sed graue iugū sup fili os adam. utiq; qui sequunt euz. Nā super eos qui xp̄s sequit suane ē. In sudore iqt vult; tui v. p. t. Nūquid in eo sententiā laboris omnes excepimus in quo sine exceptōe omnes peccauim; . Forte em̄ aliqui dicāt. Quid peccamus. nostra licite possidemus. a rapinis & furtis abstinemus. Ego sane diuitem illū de quo dñs in euāgelio narrat. in nullo horū audio accusari. Induebāt purpura & bisso. et cetera. Si crudelitatis arguit q̄ habēs subam mū di hui; & vidēs fratrem suum egere clausit viscera sua ab eo. quādo hoc diuiti deest. quātos vidētis et ipi lazarus esurientes. nudos egrotos. & plus de iumentis vestris q̄ de eoz miserijs cogitatis. S; ad tremendū abrahe ymmo dei abrahe iudiciū veiamus. Fili recordare quia recepisti bona in vita tua zē. Heccine est tota causa cruciatuū q̄ in hoc seculo bona recepit ipa plane. Neq; em̄ ad hoc nos de pariso voluptatis animaduertio diuina eleisse videtur. ut alterū hic padisum sibi adinuentō humana paret. Homo ad laborem natus si ipse laborem refugit n̄ facit ad quod natus est. ad qd venit in mundum. Quid respondebit ei qui misit illum. q̄ insti tuit eum ut laboret. Nunc vero hic cōsolat. tu vero cruciaris. Quid dicemus ad hec. Si talis ē finis & tale iudiciū ut extrema gaudij luc. o. nonne p̄ferenda sunt in hoc seculo mala bonis.

C. XII. De insatiabilitate peccantiū.
Quod non est occupiscentie modū pōere. neq; amator pecunie dicit aliquādo suffic. neq; etiā libidinosus satiabitur voluptate. Sic & crudelis quisq; semp sanguinem sitit & ambitiosus aut humane laudis cupio; acceptis digitatū titulis seu fauoribus. malū exinō remediū capit. sed desiderio estuat ampliori. Minus autem iuenit requiē qui sibi placere cupit. & putat se ali quid esse cū nichil sit. Vidi & ego aliquādo. v. viros & quid nisi freneticos arbitrarer. Primus siq; dem buccis tumentib; marinā masticabat arenam. Secundus sulphureo astās lacui exalantē teirīmū & fetidissimū gestiebat haurire vaporem. Terci;

formaci i cubas vehemēter accēse micātes scitillas
hiatibus excipe faucibus letabā. Quartus sup pī
naculum templi residēs leuioz aure spīritū apto
ore attrahēbat. Et si quo minus influere videretur
flabello sibi ventū faciebat. ac si totū speraret ae.
rem deglutire. Quintus seorsum positos ridbat ce
teros ipe quoq; ridendus & maxime Proprias em
carnes incredibili studio sugere laborabat. nūc ma
num nunc brachium ori imponēs. Misera? hoīes
causamq; miserie sciscitat? a singulis. vñā omībus
repio validissimā vtiq; famem. Tunc macilentissī
mas eoz facies ptemplatus. recordabar pphete ge
mentis & dicentis. Aruit cor meū. quia oblit? suz
pmedere panē meū. Quid psunt hec vobis inquit
Non sunt naturales cibi. famē magis puocāt hec
q̄ extinguit. Nimirū ad ymaginē dei facta anima
rationalis ceteris omībus occupari potest. repleti
omnino nō potest. Capacē dei quidq; deo minus
est nō implebit. Inde est q̄ naturali desiderio omīs
quidē summū bonū appetere pbant. nullā nisi eo
adepto requiē habituri. Sed erāt miseri viā nō in
ueniētes. & ut scriptū est. In circūitu impij ambu
lant. dum mīnora bona querētes illud semp desid
rant qd necdū sibi vicinū videntē adepti. vnusq;
qz qd valet tra hit in prem. nec aliquādo poterit.
hic circūitus pagrari. Vis puenire. incipe transire
In circūitu siquidē ambulas. & qd ppe erat cordi
tuo. terga vertēs declinas. Hinc est q̄ vociferantē
ad te. Reuertere reuertere sunamitis. re. re. zc. An
fractuosa via est & inambulabilis facilius puenēs
spretis om nib? q̄ adeptis. **C. XIII.** **De**
illis qui reformidāt aggredi viā pfectōis.

Ecce inquit nos reliquimus omnia & se
cuti sumus te. Quātos mundi sapiētia
maledicta supplantat. & pceptū in eis ex
tinguit spīritū. quē domi? voluit vehemēter accē
di. Noli inquit pceptanter agere. diu libera. magnū
est qd pponis. exire qd possis. amicos dūle. Hec
est sapiētia mundi. terrena. animalis dyabolica. sa
lutis inimica. suffocatrix vite. mater tepiditatis. q̄
deo solet vomitū puocare. cum a deo verbū esse n̄
dubites. quid opus est de liberatōe. vocat magni
psili angelus. & quid aliena cōsilia pstolaris. qui o
fidelior illo vel sapiētiōr. Seduc me domie et sedu
car. fortior esto & inualece. ut ab ore putei geben
ne eripiar. & inducias petam & cunctabor exire si
forte interim fiat aliquid. Abscondi ignem in sinu
meo. & exusto iam latere. & iā sanie defluente diu
deliberandū est an excutiā illum. Magnū est quod
offerē. sed eo vtiq; libentius & festināti? suscipiē
dum obuīs manibus & cum seruoze & hilaritate
Probet aut seipm qui de ppiā virtute psumit. Nā
diuina quidē omnino pbata est Amicos consulat
qui non legē inimici hominis domesticū ei? Quid
frequētāt euangeliū qui euāgelio non obedit. Sine
inquit mortuos sepelire mortuos suos.

C. XIII. **De brauiū sequentiū in christum p**
viam pōictam.

Equit. Vos qui secuti estis me in rege
neratōe cū sederit filius hoīs zc. Que ē
hec noua regeneratō. Tercia generatō.
non illa. s. que fit ex sanguinibus & voluntate viri
nec illa que fit ex aqua & spūs sancto. sed corpi fu
tura reformatō. Homo nimirū ex anima & corpe
pstant totus simul cecidit. p peccatum in mortem
sed totus simul resurgere nō potest. Dignūq; est
ut ea portio que videt potior reparet prior. Hec

est anima. Prior ergo reficiat que prior corruit.
pferat in eo q̄ ab eius culpa corpi pena pderit.
Vnde prius vtiq; peccata mundi nō molestias tol
lere carnis saluator vtit. quod in seipso manifestū
docuit penīs omībus corpus exponēs. animā autē
immunē p̄sus a peccato custodiēs. Nō sic hodie
non sic filij hominū. sed anime curā negligūt. curā
aut carnis p̄ficiūt. dantes opam eius valitudi. imo
etiā voluptati. de scola ipocratis & epicuri didice
runt hec. Tempus hoc aīabus nō corpius est assi
gnatu m. dies salutis vtiq; nō voluptatis. Ac nō
inquūt carnē suam odio habuit. Verū est. s. zeluz
habēs absq; sciencia. dū pdesse festinat inueniē ob
esse. Cum em iudiciū carnis ex anima p̄deat. nihil
carni potest viliusq; salus aīe p̄videri. ut videlicet
in tpe sit respectus illius & socia passionis. felici
tatis quoq; p̄fortiū mereat. Vnde apostolus salua
tozem inquit expectamus zc. Requiesce in hac spe
caro misera. qui ppter animā venit p te quoq; vē
turus est. In regeneratōe inquit cū sederit filius
hominis i se. ma. s. se. & v. zc. Felix regeneratō q̄
renasciē ad sessionē miser homo nat? ad laborem
Corpus em resurrectōis iam nō moriē. & iam nō
erit amplius neq; luctus neq; clamor. sed nec vll?
dolor. quoniā priora trāsierūt. Felices lacrimae. q̄s
benigna manus oditoris absterget. Et beati oculi
qui in talib? liquefieri potius elegerunt q̄ eleuari
in supbiā. q̄ omne sublime videre. q̄ auaricie pe
tulantie famulari. Sedebit igit corpus imortalita
tis & ipassibilitatis gemina quādā felicitate dora
tum. liberū ab omni necessitate et ab omī p̄cupiscē
tia alienū. imune ab ei corruptōe. plenū gratia. cō
figuratu deniq; claritati xpī. Sedebit & aīa sicut
nil metuēs. sic nec cupiēs vltra. Ceterū in regene
ratōe corpi sedebit in sede maiestatis qui pro
aīaz regeneratōe stetit in ignominioso supplicio
crucis. **C. XV.** **De ascensu ad regnum &**
tpe qd ad hoc homini est concessum.

Scala vero qua ad deum ascendim? tres
habet grad? s. sobrie viuere quo ad nos
iuste quo ad p̄ximū. pie quo ad deū. La
tera. vilitas et aspitas. innixa basibus id est. duob?
lignis crucis. desup etiā capitellis coercenda. s. spe
supre glorie. et voluptatis eterne. Quis vero secu
laris honor excogitari pōt. qui non p̄sus i tāte s̄b
limitatis comparōne vilescat. Nō vnus siquidem
ciuitas aut populi seu regionis vnus. sed vnū
sitatis iudices habēt p̄sidere cum xpō. Nec solum
ipos homines sed ipos angelos iudicatūt. qui p̄tes
ad modicū vaporem p̄sentis glorie dedignātes et
exultantes. impium xpī vniuersis p̄ierunt titulis
dignitatum. Infelix p̄sus ambitō que ambire ma
gna nō nouit. querēs de modico crescere. de maxi
mo aut minui. Amat em primas cathedras q̄ sicut
grossi ficuū velociter sunt casure. Hec em est p̄fe
ctoꝝ gloria singularis. inter ipos etiā eminare s̄d
les. et ceteris quoq; saluandis p̄minere auctoritate
iudicarie potestatis. Magna quidē p̄missio diuina
sed longa nimirū dilatō et molesta expectatō terre
nam deserere fortem et nōdum obtingere celestem.
Breues dies hominis sunt. Sed esto tibi multa an
noꝝ curricula restant. adolecēs es vsq; ad senectu
tem victurus et senū. Quid necesse habes amitte
re tpa tanta. p̄dere lucra tanta. Nichil tpe p̄cōsius
sed heu hodie nichil vilius estimat. Transeūt dies
salutis. et nemo sibi non reditura momenta pisse
causat. Sede p̄puta. quid dūb? singulis acquirere

valeas. certus apud deum nullum omnino bonum irremuneratū. & sicut non capillū de corpe. sic ne de tpe momentū pitur. **¶ XVI.** **¶ De stulticia**

cupidorū qui nolunt relinquare simpla p cētuplis

¶ Equiē. Et omnis qui reliquerit domū aut patrem aut matrem &c. Quid istanc est q cunctanē hoies relinquare simpla p cētuplis. Vbi est cupid? vbi ambitios? Quid ad fidele negociū & nundinal questuosissimas avaricia inepuit. & obdormiuit in terra. Cui id iudeo negares homo. cui sacrilego dare qd habes. cūcta reris p centuplo. Sed execrabilis tibi est man? domini. vt ab eo pmutatōem accipere nō acquiescas. An non fictus in pcepto labor. onus leue. suauē iugum. crux inuicta. vbi. s. xps morte multat. cruce turpat. Quis suoz delicias siue gloriā sustinere queat. ne dum querere audeat. Sicut exercitij spiritalis & cure cordis indicij est euidēs cōtempt? exteriorū. sic eoz sollicitudo signum est certū mentis inculte de stercore boū la. pi. qui xpm lucrifacere negligens corde vacuo & deserto foras cogit euagari. Ve ue misero. dum stercoreat ornari putatur. Bos erat paulus qui omnia hec arbitrabat. vt stercorea. vt sane mentis aplorem credat nō esse in virtutibus q in vicijs delectōnem. Neq; em carri vel mundo vel dyabolo. sed xpo seruire regnare est. In via inquit mādatorū tuoz delectat? sum sicut in o. di. Quid erit in patria. si tanta ē delectatōnis copia in via. Nam & apostol? nō in spe solū sed etiā in tribulatōib? docuit delectari. Et ois inquit qui reliquerit domū aut agrū &c. Ipse enim hic loquit qui dicit alibi. Celū & terra trāsbūt verba aut mea non trāsbunt. **¶ XVII.**

¶ De illis qui relinquant possessiones sed non p prias voluntates.

¶ S. Ed audiui ait homo qui p ditionis sue occasione & vt vulgo dicitur festuca querit vñ eruat sibi oculū. Audiui inquit de illo & illo qui reliquerat omnia & ad vomitū sūt reuersi quō isti acceperunt centuplū. Sunt quidē loculi. sed non solū pecunie sed etiā pprie voluntatis. Scrutetur pvide vias suas & studia sua qui pmissam cētupli gratiā sibi deesse causat. Nec dubiū quim inueniat angulū & diuersozū reclinatoriūq; nō filij hominis. sed aut foueā vulpis. aut volucris nidū. Magis aut obsecro relinquat omnia. nichil sibi retineat. ne modicū fermenti totā massam corrumpat & solū sequat xpm iactās cogitatū suū in eo enutriendus ab eo. & centuplū sine dubio recepturus. Nemo ergo cū se viderit nō omnia reliquisse. cētuplū non accepisse miret. p ciosa siquidē diuina solatō est. nec omnino tribuit admittentib? alienā. In felix tu esau qui dixisti. Nūquid vnā tantū benedictōnem habes pater. Quāto melius diceret cū p pheta. vnā petij a domio hanc requirā. Indignus em celesti benedictōne puicē qui eam dubio qrit affectu. duplici intentōne. aliud sibi r. fugiū. pans si nō eam forte obtinere ptegat. Maior est inquit cū iniquitas mea q vt veniā merear. Quid ergo Renuat cōsolari aia tua si veniā nō mereat. hoc solum cogita & deplora. Sed omis inquit qui iuenerit me occidet me. Graue damnū. grauis iactura. si cor p? pimaē qndo quidē aia perijt. Sic em se occidendū causabat infelix tanq p magno beneficio habiturus. si phibere occidi. qd & factū est. Cōsolatōne miserā obtinuit quā quesuit. & oblitus ē illi? p qua maxime supplicare debuerat. Sic et saul

postq peccauit ama'ech rege seruato primo quicē samuclī visus est p indulgētia supplicare. **¶ S.** eo tñ in sententia pstante nunc inquit honora me. corā oim populo. sic vsq; hodie dilectissimi cui? ad alias delectatōnes solatōnis mens imbiat. & nō penitus renuit in caducis & trāsitorijs cōsolari. ipe sibi pfecto celestis subtrahit gratiā cōsolatōnis. quā si digna deuotōne & pleno affectu peteret. q reret. pulsaret. sine dubio acciperet. **¶ XVIII.**

¶ Q. p dicitū centuplū nemo scit nisi qui accipit.

¶ H. Orte adhuc secularis quispiā dicit. Oste de michi centuplū qd pmitis. At inq. Nunq; hoi oñ dēi poti? crederes. q; veritati pmittenti. deficiis scrutās scrutamio. nisi crederis non intelliges. Manna absconditū ē. nemo scit nisi qui accipit. An non omia possidet cui oia cooanē in bonum. An nō centuplū habet omniū qui implet spiritus sancto qui xpm habz i pectore. Quā magna inquit multitudo dulcedis tue domie quā ab. ti. te. & memoriā abundātie suau. r. c. Hoc ergo centuplū est adoptō filioz. libertas & pmitie spiritus delicie caritatis. gloria psciēcie. regnū dei quod est intra nos. non vtiq; esca vel pot? s. iusticia & pax. & gaudiū in spū sancto. nō tantū in spe glorie sed etiā in tribulatōib?. Hec est virtus ex alto que andrea fecit amplecti crucē. laurentium ridere carnificē. stephanū in morte p lapidatibus flectere genua ad oratōnem. Hec gratia deuotōnis et etiā vinctō docens de oibus quā in exp tus ignorat q; nemo scit nisi qui accipit. His itaq; pueniat vos deus benedictōib? dulcedinis. ad solatiū vtiq; & remediū pntis laboris. ne deficiamus in via. vt de pntiū exhibitō ne numerū firma sit expectatō futuroz. **¶ XIX.**

¶ De meditatione hominis circa se. Idem in libro meditationum.

¶ M. Vlti multa sciunt & semetipos nesciunt. Alios inspiciūt et seipos deserūt. Deum querūt p ista exteriora. deferentes sua interiora. quibus interior est de? Idcirco ab exterioribus redeam ad interiora. et ab interiorib? ad superiora. acedam adherēdo sic veritati p cognitōem. Nam ab illa defluendo p amorem amādo. s. uanitate p illa. homo vanitati similis factus est. Et qd vanius. q diligere vanitatē. Et quid iniquius. q ptemnere veritatem. Itaq; appetit? vanitatis est ptemptus veritatis. et ptemptus veritatis causa ē nostre cecitatis. Vnde quia non pbauerūt inq; deum habere in noticiā. tradidit illos in reprobū sensū. Quāto aut in cognitōne mei pscō tanto ad cognitōnem dei accedo. scdm interiorē hominē tria i memoria mea inuenio p que deū recolo cōspicō et cōcupisco. sunt autem hec tria. memoria. intelligētia. voluntas siue amor. Per memoriā remiscor. p itellectū intueor. p voluntatē amplector. Cū dei remiscor in memoria mea eū inuenio. et eo delector. Intelligētia intueor. quid sit deus in seipo. quid i angelis. quid in sanctis. quid in creaturis. quid in hominibus. In seipo est incōprehensibilis. quia picipium et finis. Ex me intelligo q incomphēbilis sit. quando me intelligere nō possum quē ipe fecit. In angelis est desiderabilis. quia in eum desiderat pspicere. In sanctis est delectabilis. quia in eo alidue felices letant. In creaturis est admirabilis. quia omnia potenter creat. sapienter gubernat. benigne dispensat. In hominibus est amabilis. quia eoz de? est. et ipe in eis habitat tanq i tēplo suo.

Diligere eum vere debemus. quoniam ipse prior dilexit nos. & ad ymaginem & similitudinem suam nos fecit. quod nulli alie creature donare voluit. Oportet itaque quod id quod ad ymaginem est cum ymagine unire. Respresentamus ergo in nobis ymaginem eius in appetitu pacis virtutis & veritatis. & in amore caritatis. Teneamus eum in memoria. portemus in conscientia & ubique presentem veneremur. Beata siquidem anima est. apud quam deus requiem invenit. Beata que dicere potest. Et qui creavit me requiem in tabernaculo meo. Negare siquidem ei requiem non poterit. Cur ergo nos deserimus. & in his exterioribus deum querimus. qui apud nos est. si nos esse velimus apud deum.

XX. De consideratione proprie miserie presentis & future.

Secundum exteriorum hominum de penitentibus illis venio qui me ante fecerunt damnatum quod natum. Misere miserum in huius lucis miseria induxerunt. Ad illos vero festino quod morte corporis hinc exierunt. Cum eorum sepulcra respicio non inuenio in eis nisi cinerem & vermem. fetorem & horrorem. Quod ego sum illi fuerunt. & quod ipsi sunt ego ero. Ploras & ululas traditus sum huius mundi exilio. & ecce morior plenius iniquitatibus & abominatioribus. iamque precabor ante districtum iudicem de operibus meis rationem redditurus. Ve mihi misero cum venerit illa iudicii dies. & apert fuerint libri in quibus omnes mei conatus & cogitationes recitabuntur presenti domino. Tunc demisso capite per confusione conscientie stabo coram domino trepidus et anxius cum de me dicet. Ecce homo & opera eius. Quadam vero vi divina fiet. ut unusquisque opera sua bona vel mala tunc in memoriam reducat. & mentis intuitu mira celeritate cernat. ut accuset vel excuset scientia conscientie. atque omnes ita simul et singuli iudicentur iudicium faciet. Gestorum quisque suorum. cunctaque cunctorum ceteris arcana patebunt. Que enim nunc occulte rebuscimus. tunc manifestabuntur omnibus. Et quod quid istis dissimulando palparamus. totum illic vindicet flamma aburet. Ignis ubique ferox. ruptis pugnabitur habentibus. Quantoque diutius nos expectat. teus. & emendemus. tanto districtius indicabit si negleximus. Omnia insignita dei imagine. decorata eius similitudine. desolata fide. docta spiritu. recepta sanguine. deputata cum angelis. capax beatitudinis. princeps rationis. quod tibi de carne. si diligenter consideres quod per os & nares ceterosque meatus egrediar. vilis sterquilinum nunquam vidisti. Si singulas eius miseras enarrares velis. quod sit onerata peccatis. purior occupatissimis. occupata passionibus. polluta illusionibus. plena omni confusionis & ignominie inuenies. Attende homo quid fueris. quid es. quid eris. fama. fauor populi feruor iuuenilis. opesque surripere tibi noscere quod sit homo. Nichil enim aliud est homo quam spuma fetidum lacus stercore. & cibus vermium. Post hominem vermis. post vermem fetor & horrores. sic in non hominem vertit omnis homo.

XXI. De superna beatitudine et quis ad eam possit accedere.

Omnitas celestis. mansio securae patriae totum omnem quod delectat. populus sine murmure. quod gloriosa dicta sunt de te civitas dei sicut letantium omnium habitatio est in te. Ibi pax pietas. bonitas. lux. virtus splendor. honestas. Gaudia. leticie. dulcedo. vita phennis. Gloria. laus. requies. amor. & concordia dulcis. Que ergo nos angit resania viciorum. sitire abstinentium. huius mundi se qui naufragium. vice labentis pati infortunum. impie

trahendis ferre dominum. & non magis volare ad angelorum societatem. sanctorum splendorem. regis potentis honorem. superne glorie decorem. Sed ad hoc omnia quis idoneus. Profecto verus penitens. bonus. obediens. amabilis socius. fidelis servus. Verus penitens semper in dolore de preteritis et in labore de futuris cauendis. sic plangit omnia. ne omittat plangenda. Bonus obediens dat suum velle & suum nolle ut possit dicere. patrum cor meum deus. p. e. m. &c. Amabilis socius omnibus est officiosus et nulli onerosus. domi servus. proximi socius. mundi dominus. Fidelis servus in contemplatione dei et custodia sui. Sed tu intelliges ad te custodiendum nunquam sufficere posse tuam industriam. adhibe tamen omnem diligentiam et implora divinam clementiam. atque angelicam. exorta te la. Hiesum christum sicut signaculum super cor tuum pone. Cum enim christus cordis hostium custodit. et est hostiarius ut illum ingrediant et egrediant omnes familie cordis. consequenter assunt milia milium angelorum ad fores exteriorum sensuum excubantium. nec alienigena audet irrumpe terribiles illas acies propter hostiarum reverentiam & angelorum custodiam.

XXII. De discussione vite proprie et pura oratione.

Integritatis tue curiosius explorator. vitam tuam quotidiana discussione examina. Attende diligenter quantum proficis vel quanta deficiis. qualis sis in moribus. qualis in affectibus. Stude cognoscere te. quia multo melior es et laudabilior. si teipsum cognoveris. quam si te neglecto cognosceres cursus siderum. vires herbarum. complexiones hominum. naturas animalium. Cum ad orandum vel psallendum ecclesiam intraveris. fluctuatum cogitationum tumultum exterius relinque. curam exteriorum penitus obliuiscere. ut soli deo possis vacare. Fieri enim non potest ut cum deo aliquando loquatur. qui cum toto mundo etiam tacens fabulatur. Intende illi qui intus dicit tibi. Audi illum loquentem tibi. ut exaudiat te loquentem sibi. Ita fiet ut divinis laudibus soluedis debita reverentia & solitudine assistas. si singula verba diligenter attendas. non quod ego ista faciam dicam. sed quod facere vellem. et non fecisse penitet. et non facere piget. O quam felix esses. si semper spiritualibus oculis intueri posses. quod perveniunt principes diuinitatis psallentibus in medio iu. i. m. Videres perculsitio qua cura quo te tripudio intersunt cantantibus. assistunt orantibus. assunt meditantibus. supersunt quod elcē tribus. prouidentibus et procurantibus. psunt. Diligunt enim concives suos. eisque gaudent confortant. instruunt protegent. prouidentque in omnibus. Ipsi enim desiderant aduentum nostrum. quoniam de nobis expectant diuinitatis sue ruinas restaurari. diligenter querunt. et libenter audiunt bona de nobis. solcite discuntur medij inter nos et deum. nostros gemitus ad eum fidelissime deportantes. non designant esse socij nostri quia iam facti sunt ministri. Exultare eos fecimus quando ad penitentiam peruenimus. Festinemus ergo quantum de nobis est eorum adimplere leticia. Ve tibi qui reuertis desideras ad vomitum redire ad luctum. putas ne placatos habebis in iudicio. quos tanto est tibi spatio priuari vis gaudio.

XXIII. Quibus bone orationi insistendum sit et caritati studendum.

Alicuique fueris intra temetipsum ora. si longe fueris ab oratorio. noli querere locum quoniam ipse locus es. Sicut autem nullum momentum est quo homo non fruatur dei bonitate &

miseriordia. sic nullum debz esse momentum quo
eum non habeat pntem in memoria. **Noli** vilipē
dere oratōnem tuā quā ille ad quē oras nō vilipē
dit. Sed anteq̃ egrediaſ de ore tuo. ſcribi eā iubet
in libro ſuo. Et vnū ex duobus indubitanē ſperare
debemus. qm̃ dabit nobis qđ petimus. aut qđ no
uit eſſe vtilius. Cogita ergo de deo quidqđ meli
potes. & de te quidqđ deterius potes. Omne tēp
in quo de deo non cogitas. hoc te pputa poidiſſe.
vaca ergo. & vbiq̃ fueris tuus eſt o. **Noli** te re
bus tradere. ſed p̃mendare. quocūq̃ loco cōſiſtis
aliquid ſalutare i animo tuo verſa. animū colligēs
tecū habita. & in latitudine cordis tui deambulās
ibi cenaculū grāde ſtratū xp̃o exhibe. nichil aliud
me docet ſcriptura. niſi religionē amare & verita
tem ſeruare. & caritatē habere. **Ego** autē miſer et
miſerabilis citius curro ad lectōnem q̃ ad oratōez
libentius volo legere q̃ miſſas audire. **Expectat**
me aliquis volēs de ſua neceſſitate loqui. **Ego** vō
librū accipio quē ille vel ille habere vellet. & legē
do in eo amitto caritatis fructū. pietatis affectū.
p̃p̃uſionis fletū. miſſarū vtilitatē. celeſtiū cōtem
platōnem. Nichil tamē in hac vita dulciſ ſumit.
nichil auidiſ ſentiē. nichil ſic mentē ab amore mun
do ſepat. & contra tēptatōnes roborat.

**XXIII. De impuritate cōfeſſio
nis & oratōnis.**

Miſerere mei deus. qm̃ ibi plus pecco. vbi
peccata mea emēdare debeo. In mōaſte
rio ſepe dū oro. nō attēdo quid dico. **Id**
circo magnā iniuriā deo facō. cū illū p̃cor vt ora
tōnem meā exaudiat quā ego qui fundo nō audio.
Precor vt michi intendat. ego vero nec michi nec
illi intendo. ſed qđ deterius eſt. iminū da & muti
lia in corde verſando. fetorē horribilē eiſ p̃ſpecti
bus ingero. nichil eſt in me corde meo fugaciſ. **Qđ**
quoties me deſerit & p̃p̃rauas cogitatōes deſuit
toties deū offendit. **Cōfeſſionē** diuiſi vt diuerſis
ſacerdotibz diuerſa manifeſtarē. & ita veia carui
ad quā p̃p̃tes venire putauī. **Execrāda** nāq̃ fictō
eſt diuidere peccatū & ſup̃ſcietenſ radere. nec in
trinfecus eradicare. **Heu** in me eſt quidqđ mihi no
cere pōt. & ego ipe michi ſarctina ſum. **Optauī** vt
deus peccata mea nesciret. aut punire nollēt. vel nō
poſſet. & ita volui deū eſſe inſipientē. & inuſtū.
& impotentē. qđ ſi eſſet deus non eſſet. **Sepe** ad
ſac̃z miniſteriū vocem meū fregi vt dulciſ cātārē
magiſq̃ delectabar in vocis modulātōne q̃ in cor
dis p̃p̃uſione. **Deus** vero nō querit vocis leuita
tem. ſed cordis puritatē. **Nā** dum cantor mulez po
pulū. deus iritat. **Finxi** me non eſſe. qđ eram. di
xi me velle. qđ nolebam. aliud ore dicebam et aliud
mente voluebam. & ita ſub ouina pelle vulpinā cō
ſcientiā abſcondebā. **Vulpina** ſiquidē cōſcientia.
eſt repida p̃nerſatō. ficta cōfeſſio. obediētia ſine d
uorōne. oratō ſine intentōne. lectio ſine edificatō
ne. ſermo ſine cūſpectōne. **Magnā** porro coro
nā & veſtē rotundā. regulā ieiuniorū ſeruo. & ſta
tutis horis pſallo. ſed cor meū longe eſt a dō meo.
Exteriorē ſup̃ficiē inuens. ſalua mihi oīa arbitror
torus p̃gēs in ea que ſoris ſunt. oblitus interiorū
meoz ſicut aqua effuſus ſum. **XXV.**

De miſerijs & periculis huius vite mortalis.

Si me non inſpicō. mei p̃m nescio. Si autē
inſpicō. tolerare me nō potero. tanta in
me p̃fuſione digna inuenio. quāto ſepius
& ſubtilius me diſcutō. tanto plures abominatio

nes i angulis cordis mei rego. **Porro** tyabolz quē
non video & ideo non poſſum ſatis cauere ab eo.
laqueos michi abſcondit. viſcū ponit. ſ. amorē poſ
ſeſſionis. affectū cognatōnis. cupiditatē honoris
voluptatē carnis. quibz ſc̃z anima inuiſcā vt pē
nis ſtemplatōnis p̃ plateas ſup̃ne ſion volare non
poſſit. **Heu** michi quia vntiq̃ tela volāt. quocū
q̃ me verā nulla ſecuritas. & que mulcent et que
p̃trifāt om̃ia timeo. & eſuries et iſectō et ſomn
et vigilię et labor et quies militāt p̃ra me. **Magis**
aut illud malum timeo qđ facio in abſcōdito q̃ qđ
in apto. malum autē quod nullus videt nemo rep̃
hendit & vbi nō timeſt rep̃henſor. ibi ſecurius acce
dit temptator. **Caro** mea de luto eſt. & ideo luto
ſas et voluptuoſas cogitatōes de ea habeo. vanas
et curioſas de mundo. amaras et malicioſas a dya
bolo qui multū p̃fidit in adiutorio carnis. quia ma
gis nocet domeſticus hoſtis. **Alia** vero ad ſubūſio
nem noſtrā ſedus cum eo inijt. vt pote de peccato
nata. in peccato nutrita. **Murmurat** aſſidue. impa
tiens eſt diſcipline. **Hac** reiſ tortuoſus ſerpēs. cui
nullum eſt aliud deſideriū. nullū negociū. nullum
ſtudiū. niſi animas p̃dere. et caro que data eſt no
bis in adiutoriū. ſit nobis in ruina et in ſcandalum.
Da itaq̃ opam interne lectōni. vt legas et intelli
gas temetiſm. et vt legas et diligas deū. vt vicas
mundū et omnē inimicū. quatenſ labor tuſ p̃utāſ
in requiē. luctus in gaudiū et poſt tenebras hui
vite videas ortū ſurgētis aurore. **XXVI.**

**Meditatō aduentz xp̃i ad paſſionē. Idem in
exhortatorio de paſſione domini.**

Noli timere filia ſion. ecce rex tuus venit
tibi manſuetus. **Veni** de cime hieſu. veni
deſiderate cunctis gentibus. quia dormi
tauit anima mea p̃ tedio morte tue. et oculi mei lā
guerūt p̃ inopia luminis tui. **Os** aſe ſol amabilis vt
exeat homo ad opus ſuū. **Noli** timere filia ſion.
q̃ timor oculū turbat. hilaris pupilla lucide ſpe
culatur. **Ecce** rex tuus venit tibi manſuetus. qual
ipe eſt. talem te eſſe vult. **Manſuete** iugū eius por
ta. vt et ipe ſedeat ſup̃ te. **Veni** em̃ tibi et tu non
vadis ei. **Egredere** de terra tua. egredere de ciuita
te. quia vidi iniquitatē et p̃tradiētōnem i ciuitate
zē. **Egredere** cū pueris hebreis. qui trāſeūt ſimpli
citer in occurſum dñi. **Nichil** in te reſideat. quod
in occurſum hieſu non p̃deat. quia nec vna vngu
la in egipto pharaoni relinqueſda ē. **Man** et cor et
lingue p̃cinant oſanna in excelsis. **Et** nūc domine
paſſionis tue dies vixere nos deberēt magis q̃ p̃
poſiti pharaonis. quoniā in opibus tuis iuſticia ē
& pax et gaudiū in ſp̃ſancto. **Nos** autē dormitā
te p̃ nobis orante. quia oculi n̄ſtri tempe noſtro
grauati ſunt. **Eſcite** nos vt vigilem et oremus.
Vēnā gutta ſanguinis qui de agone tuo ſudat. vſ
q̃ ad terrā noſtraz decurzat. et apiat terra os ſuū
et bibat illum. et clamet ad te et tecū ad patrē me
liuſ q̃ ſanguis abel. **Quis** aut eſt domine q̃ tecum
vna hora vigilet. etiā in celo nō eſt factū ſilētiū
niſi quaſi media hora. quāto minz in terra vna ho
ra vigilabimz tecum. quoties et quoties redis ad
nos. et inuenis nos dormiētes. et nunc benigne ſu
ſcitas nos. et iterū abis ſecūdo et tercio eundē ſer
monē dicens. **Statim** aut vt reſceſſeris itez ſomn
occupat nos. nec vigilare poſſumus niſi q̃p̃iū no
biſcū es et ſuſcitas nos. **Euigila** tandē euigila miſe
rabilis anima. et ſi non amoz. ſaltem timorē. **Cogi**
ta ſaltem cruciatum quē iam paſſura es in morte.

Nulla crux durior est q̄ mors ad quā quēdie tu festinas & non attēdis. Vide quō te mors crucifigat. corpus rigescit. crura distendunt. man⁹ & brachia decidit. pectus anhelat. cervix languescit. labia spumant. oculi stupefunt. facies exudat. vult⁹ horrescit. & velut testa pallefcit. Ista crux monet te. nescio utrū in lectulo molli an in cruce rigida suavius moriā. Nunquid crux dolorē citi⁹ abscidit. que videmus et sentim⁹ leuia sunt ad ea que i tuis anima iā p̄gustat. Nam sensus q̄ cito recedit. animā sua mors semp comitat. **XXVII.**

Meditatō passionis eiusdem.

O m̄ ambulet animalia ambulabāt p̄i & rote iuxta ea. Si vita nostra p̄ficeret rota sancte scripture nobiscū p̄ter ambularet. Sed quia p̄ paludes et saxa pedib⁹ eūtes offendim⁹. vix rote nos sequunt. passio dom̄i celebratur. & nos voluptati opam damus. Clamat nobis de cruce. O vos omnes qui trāsitis p̄ viā. attēdite & videte si est dolor similis sicut dolor meus. Attēdite dolorē meū. ut in dolore meo videatis dolorē vestrū. Dolor meus ymago vestri doloris est. q̄ attēditis in corpe meo. attēdite & videte si similis dolor non est in corde vestro. trāsitis a vobis ad me. retrāsite a me in vos & in me. Nolite flere sup me sed sup vos. videt ille dolor quē trāsitis & nō attēditis magis esse flend⁹ q̄ dolor meus. Hec nobis de cruce tua clamas o bone hiesu. et si non verbis. tamē ip̄a re fecisti michi de corpore tuo speculū anime mee. In domo ergo p̄ncipis sacerdotū velata facie collaphizāe xp̄us. quod enim xp̄s in publico. ego patior in occulto. & quod ille foris a iudeis caphe. ego intus a nequitis sathane. Clamādei coccinea hoc est vestimentū tinctū sanguine circūdant. cū p̄pter crudelē vite sue sanguinolentiā a plenisq; honorat et circūdāt. Vnde & plectētes coronā de spinis ponūt sup caput e⁹ cū de rapina paupum sp̄meas ei diuitias coaceruat. caput eius ad regnū elatōnis efferūt. Aue rex iudeorū. Quid supbis terra et cinis. quid veste nitida gloriaris. Subter te sternet tinea. & ogimetū tuū vermīs. Hec tua vestis est. illuserūt tibi q̄ clāmide coccinea circūdeverūt. Sic antioch⁹ & domiā natalis hostis herodes alienis vestibus depōit in suis vermibus expirat. **XXVIII.**

De susceptōne dextri latronis.

E di ad cor tuū tādē aliquādo. redi vet⁹ adam. vide ubi & quō te requisivit. et i uenit nouus adā. Quis em̄ latro ille ubi adā fuit. imo non latro sed marit & p̄fessor. Necessitatē em̄ p̄uertit in voluntatē. & penā cōmutauit in gloriā. & crucē in triumphū. Tu petr⁹ i cruce fuisti. & petrus in domo caphe latro. Latro fuit quādo latebat āte p̄fessionē. iustus autē post orationem. Quid em̄ orauit. Memēto mei domine dum veneris in regnū tuum. O magna fides. orat p̄ futuris non p̄ p̄sentibus. Non vult de cruce d̄poni sed i regno xp̄i reponi. O cor p̄ritū & humiliatū quid minus vel humilius potuit orare q̄ ut v̄l sui memor esset. Memēto mei mei inq̄ indigni peccatum meū contra me est. p̄fundo oculos meos ad te leuare. Malum corā te feci. tū me tibi celare volui. latro sū anime mee. Homi cidū q̄ feci volui occultare. sed malū coram te feci memēto mei. Miserere mei secūdum magnā misericordiā tuā. Video em̄ in te magnā et tuā. hoc est p̄tentē miser corā me que te michi ad mei p̄similē p̄fcedere fecit

miseriā. Ego quidē digna recipio factis. tu autē q̄ fecisti. Video te michi in pena similē. quē in actu video tā dissimilē. Non potuisti me longius sequi. A summo celo egressus de vtero virginis specōs⁹ forma p̄cessisti. et mecum pendes in ligno. Quis huc te adduxit. Sola misericordiā. Scdm̄ hāc misericordiā tuā miserere mei deus. Sed in quo te cognoscā misereri. In hoc quia imaginē meā in te video similē. & hāc eandem meū miserā pati. Quid ergo restat nisi ut sperem. Ergo memēto mei. vādis ad regnū tuum implesti negotiū tuū. Ad hoc venisti ut me reducas tecū. Tecū ire cupisco. et p̄ hoc amarissimā mortē pati nō otremisco. Quomō ergo otremiscerē. ubi te meū esse viderē. Etia⁹ si ambulauero i medio vmbra mortis. nō timebo mala qm̄ tu meū es. Aut quō erubescerem q̄ te dominū celi portare viderē. Qui em̄ portat crucē tuā portat gloriā tuā. & qui gloriā tuā portat. portat te. Portantē autē te. tu portas sup humerū tuū. Humerus tu⁹ altus est. fortis est. p̄tingit vsq; ad patris p̄fessum sup omnē p̄ncipatū. & potestātē & virtutem. Illuc reducas ouem centesimā. illuc deduces ouem ioseph. Vade iā secura ouis ioseph xp̄s te portat sup humerū suū. Fortis est humerus eius noli timere. altus est noli ad ima respicere. q̄ nemo mittēs manū suā ad aratrū rē. **XXIX.**

De cruce nō timēda sed amplectēda.

D Raue iugum sup filios adā. Si es⁹ fili⁹ noui adā. leue iugum portare. Quid est onus graue. Talentū plūbi. Et quid est onus leue. Crux xp̄i. Mira res. Nichil formidolosius hominī q̄ crucē pati. Sed quare timēt crucem homines. quia latrones sunt. Crux equa lance iudicat & remunerat. hinc nocentes. illinc innocētes. Ideoq; impijs formidolosa. pijs autē sup oīa ligna paradisi grātōsa. Nunquid em̄ xp̄s crucem timuit. nunquid petrus. nunquid andreas. imo et adoptauit. Exultauit em̄ ut gigas ad currendā viā. Et desiderio inquit desiderauit hoc pascha mā. vo. rē. Me nō inquit cibis est ut faciā volū. pa. m. et volūtas patris mei est ut calicem eius bibam. In cruce ergo pascha māducauit. quia ascendit in palmā et colligit fructus eius. Cum exultat inquit fuero a terra omīa trahā ad me. Que omīa. celū terrā et iferos. Traxit ad se patrē. quia clamor ei⁹ introiuit in aures eius. et otremuit terra. et petre scisse sunt et monumēta apta sunt. quia voces filij dei audierūt. Sic mediator dei et hominū medius inter celū et terram pascha māducabat. et fructus arboris vndiq; colligebat. quos in corpus suū traieciat. q̄ p̄fluebant omīa ad arbozem vite que erat in medio paradisi. Restincta em̄ erat framea que viam iterclūserat. Quis ergo amplius crucem timeat. Vere q̄ crucem timet ip̄e sibi testis est q̄ adhuc latro est. In cruce pendet omīs fructus vite. quia ip̄a est arbor vite in medio paradisi. Ip̄a est mestorū cōsolatō esuriētū i fectō. p̄fectorū gloriatō. Circūire possum domine celū et terrā. mare et aridam. et nusq̄ te inueniā nisi tantū i cruce. Ibi dormis. ibi pascis. ibi cubas in meridie. Crux em̄ tua fides est. Cuius latitudo caritas. longitudo lōganimitas. altitudo spes. p̄fundū timor. In hac cruce te inuenit. quicūq; te inuenit. In hac cruce anima suspendiē a terra et dulcia poma de ligno vite decerpit. In hac dñō suo adherens dulciter decantat. Susceptor meus es tu. gloria mea et exaltās caput meū. Nullus ergo te querit. nullus inuenit nisi crucifixus.

XXX. De actione lateris christi quod factum est hostium padisi.

Heri nobis domine hostium lateris tui quod est in arca tua. ut introducas nos cum multis aialibus septena & septena. Tu es enim verus noe quod solum inuenit deus pater iustum coram se. Tu cognoscis oues tuas & ille te. quia sunt animalia munda septena & septena. qui septies in misericordia et opibus lucis sabbatum ex sabbato ad te perueniunt digni sunt octauae describi. qui numerus tuus in arca saluatus est. Introduc etiam nos ad te per hostium lateris tui quod est fides ecclesie. & claudere hostium aforis. donec pertranseat iniquitas. Et cessante diluvio. iterum nobis apertus hostium non iam fidei sed speciei. Hostium contra hostium. quod in montis edificatio prophete monstratum est. Iterum tam et fenestram habes in arca per quam dilectus mittit manum suam et columbam suam excitat. Surge inquit amica mea. sponsa mea. columba mea & veni. & cum uolat per te ut apprehendat te. tu effugis et ascendis super cherubim. et volas super pennas ventorum. ut non inueniat pes columbe tue solidum quid de te ubi requiescat. nisi iterum ad arcam tuam reuertatur. & tu manu apprehensam iterum in sua mansuetudine reponas. Tutius est in porta fidei interius peritolarum et quiescere. quam te nimis et frustra insequendo in aquas diluvii intrasmeabiles de cedere & submergi. Da michi portum in terra uentum in sepultura peregrinorum in agro acheldemach qui in pretio magno sanguis tui emptus est. Ibi enim sepulti sunt omnes patres nostri qui super terram hanc aduenire fuerunt et peregrini. Ibi abraham nec sine pretio sanguinis christi gratis se per seipsum saluandum credit. nec bonum sibi estimavit esse si in seculis in manu dei sepulcris habitaret. Sed ubi. In spelunca duplici. ubi spes bonorum operum & amor contemplationis requiescit. **XXXI.** De misterio septuaginta eius et ascensionis.

In lectulum salomonis sexaginta fortes ambiunt. omnes tenentes gladios et ad bellum doctissimi. Lectulus tuus hierusalem christi. sic sepultura tua est in qua sabbato requieuiisti ab omni opere quod patraueris. Est autem monumentum tuum in orto nouo et in petra excisum. quia amica tua fidelis anima ortus conclusus est. & quotidie renouatur agnitione tua. & solidatur in petra amoris tui conspectibus seipsum tibi in interiori secreto cubiculi tui. Ibi te ambiunt fortes doctissimi. non solum carnis illecebras. sed etiam potestates aereas. nocturnosque timores abigere. Duplex spiritus duplo clamat. pater mi creator. pater mi reformator. curus israel et auriga eius. Portas regis sustines & gubernas. Ecce sublati es amplius te non videbit tuus heliseus. Remansit tamen ei pallium tuum in memoriam tuam ut per sententiam absentie tue doloris semper eius & augendo leniat. & leniendo augeat. Hoc sacramentum nominis tui quod sumimus in tua memoratorem donec venias pallium tuum est caro tua qua vestitus ad nos processisti. & latuisti quidem phidros. sed fidelibus tuis tepidus ostendisti. sicut & usque hodie sub hoc pallio abscondita est maxima fortitudo tua. O fortissime sancto quam dilectionem non diligenti te ad ultimum non celasti ut inimica reverteres in amica. Inter amantem mulierem non amantem. sed persequerem te. ut propter amorem eius sapientia tua stultesceret. & fortitudo tua infirmaret. sed quod ultimum est dei sapientia factum est hostibus. **XXXII.** De viatico corporis christi quo suus ad vitam transduxit.

Oradere nunc etiam nobiscum domine ne desolemur et tristemur in via hac qua ambulamus. Que est autem nubes que precedit reos israelitas nisi sanctissimum et verissimum corpus tuum quod in altari sumimus in quo nobis velat altitudo dei imensitas maiestatis tue. Cuius & calorem et splendorem mortalis infirmitas sustinere non possit nisi mediatrix nubes interposita et ardorem superius. & tunc subitus via premonstraret. Hanc nubes totus exercitus tuus exequitur. Domine rex sabaoth. Qui autem non sequitur eam in tenebris est & in tenebris ambulat. & nescit quo vadat. Relucet enim de hac nube semita que ducit ad vitam. semita humilitatis & patientie. semita mansuetudinis et misericordie. Et quidquid humano generi per incarnationis tue misterium reuelare dignatus es. Relucet nobis ex hac luce legis & prophetie gloria. quam moyses & heyas tecum appuerunt in monte. sed nubes lucida obumbravit eos. Nec ipsi enim sicut et nos sine tua protectione saluari potuissent. Columna vero ignis per noctem spiritus sanctus est. qui super apostolos in igneis linguis apparuit. qui cecitatis nostre caliginem illuminat. & sursum erigit nos ut sapiamus ea que sursum sunt non que super terram. nubes ergo per diem. et columna ignis per noctem. quia & caro tua diuinitatis esset nobis tempus. et spiritus sancti lux tenebras mentis nostre illustrat.

XXXIII. Oratio ad ipsum ut de fluminibus egypti nos educat.

Sibila domine huic misere immunde peccatrici anime mee. ut spiritus tuus bonus deducet me in viam rectam. ut vadam ad excelsum & montuosam promissionis terram. que de superioribus suis irrigatur. & de celo pluuia expectat. non sicut terra egypti. quam fluvius de terra ebulliens totam cooperit. Non est enim mons oppositus. non est aliquod obstaculum occupantis egypti. sed sicut de terrena mente ebullit super delectam animam superfluit sine mora decurrit. Habet autem. vii. hostia flumini egypti quod de vno capite. id est de superbia deriuant. Horum extremum intelligit luxuria carnis de qua musce nascuntur immundicie semper amatrices. Nec ista despiciat superbum datia gratie. sed sibilat et vocat eam de extremo fluminum. et iungit apud que erat in terra assur. Apis virgo est. sed quod dicitur in terra assur. hoc est elationis. mel non potest operari. Sola re promissionis terra lacte et melle fluit. Sibilante ergo gratia musca et apis pueniunt. et similis requiescit in torrentibus vallibus. In illis et apis de superbie. et musca de luxurie sordibus emundant. Torrentes vallium discipline sunt humilitatis. Torrentes quare quia siquis meror. siqua grauitas est in corrigendis viciis. cito preceunt. Vnde mulier cum per tristitiam habet rem. Nam labor vertit in amorem. et tedium in desiderium. et amaritudo in dulcedinem. sicut de torrentibus vallium. perficiunt ad cauernas petrarum. Petre firmissimi atque fortissimi in fide patres sunt. in quorum passionibus veluti suis exemplaribus musca et apis quasi colube modicantes requiescunt. Vnde non cessat manus eorum. non cessat pes. sed in omnibus fructibus bonorum operum iugiter exercitare. sic demum ad contemplationis foramina pueniunt. hec sunt opera tua domine hierusalem. quia sunt bona valde de predictis fluminibus educit.

XXXIII. Exemplum in magdalena quod de mariemagdalenae sibi illatum de qua non vult sed. vii. egypti flumina cecidit. Intrauit inter epulas discumtencium. eucurrit ad pedes hierusalem. effudit super eos torrentes lacrimarum.

Tu vero ubi affectus? vehementior incanduit. et velut carbo in bre lacrimarum respus. fortius exarsit. **V**ideres ab illa sacratis vestigijs crebra & insatiabilia oscula infigi. **V**ideres effuse vinctonis suauitate tota domum impleri. **Q**uid igitur illa nisi in torrens valliū requiescebat. de qua tot & tanti gratie torrentes effluebant. **V**nde etiam dimissis ei peccatis multis quia multum dilexerat. iam sicut coluba quae lacte est lota residebat ad pedes hiesu iuxta fluera pleisima. cum quidem soror eius martha satageret circa frequens misterium. **Q**uid memorē de sepulture officio quod puenit de pedibus? ascendens ad vinctem capitis cum eam fremeret illud auaricie sepulchrum feciens odorem pietatis ferre non sustinens. **N**on potuit amor tantus christo etiam moriente mori. fugientibus & lacrimibus viris. hoc est apostolis. mulier imperterrita stabat ad monumentum plorans. **N**on habebat vinum. & tota super mortuum ardebat. quo plus de manibus & oculis aufererebat. eo ardenti animus insequerebat. **S**i fieri posset per redimendo corpore sepulchrum lacrimis impleisset. ouersa retrosum vidit hiesum stantem & nesciebat quia hiesus est. **O**pium o delectabile pietatis spectaculum. **I**pse qui querit & qui desiderat. & occultat se & manifestat. occultat se ut ardentius requiratur & requisitus cum gaudio inueniatur. inuentus cum solitudine teneatur. et teneas non dimittatur. donec ipse in amoris sui cubiculo mansionem facturum introducat. **H**ac enim arte sapientia ludit in orbe terrarum & delicia eius esse cum filiis hominum. **D**ata est tibi domine hiesu omnis potestas in celo & in terra. **T**u es quasi tenerum ligni vermidus. qui virginaliter eductus humilitate & caritate tua omne perforas duriciā vno impetu spiritus tui octingentos interficis principis malicie.

XXXV. De modo & causa diligendi deum. **I**dem in libro de diligendo deum.

Ultis audire a me quod diligendo sit deus?

Et ego. causa diligendi deum. deus est.

Modus. sine modo diligere. **O**b duplicem siquidem causam dixi deum esse diligendum propter seipsum siue quia nichil iustius. siue quia nichil diligere potest fructuosius. **D**uplicem quidem parit sensum cum queritur de deo cur diligendo sit. **D**ubitari namque potest quo suo merito. an quo nostro sit comodo diligendus. **E**rgo si meritum dei queratur illud est precipuum quia ipse prior dilexit nos. **D**ignus plane ut reamur. propter si aduertatur quis quos. quantum ue amauit. **D**ilexit ergo deus & gratis inimicos. **S**ed quia etiam sic deus dilexit mundum ut unigenitum daret. **E**t paulus qui proprio ait filio non peperit. sed pro nobis omnibus tradidit illum. **I**pse quoque filius pro se ait. **M**aiore inquit caritate nemo habet ut a se pro. quis recte. **S**ic meruit iustus ab impijs. summus ab infimis omnipotens ab infirmis amari. **S**ed dicit aliquis. **I**ta quidem ab hominibus. sed non ita ab angelis verum est quia necesse non fuit. **C**eterum qui hominibus subuenit. in tali necessitate seruauit angelos a tali necessitate. **E**t qui omnes diligendo dedit ne tales remanerent. dedit angelis ne tales fierent. **Q**uibus hec palam sunt. palam arbitror esse. & cur diligendus sit. hoc est unde diligere mereatur. **XXXVI.**

Qualiter ipse diligere mereatur etiam apud infideles.

Quod si infideles hec latet deo tamen in promptu est ingratos confundere innumeris beneficijs suis. humano siquidem & vsui proficis. & sensui manifestis. **N**empe quis alius am ministrat cibum vefcenti. cernenti lucem. spiranti flamme

Querat autem homo eminentiora bona sua in ea parte sui qua premitur ibi. scilicet in anima. que sunt dignitas scientia. virtus. **D**ignitatem in homine libere dico arbitrium. in quo ei datum est ceteris animantibus non solum preminere. sed etiam prelidere. **S**cientiam vero qua eandem in se dignitatem agnoscat. non a se tamen esse. **P**orro virtutem qua subinde & a quo est inquirat. non segniter et teneat fortiter cum inuenit. **I**taque geminum unumquodque horum trium apparat. **D**ignitas ergo sine scientia non potest. **I**lla vero etiam obest si virtus defuerit. habere etenim quod habere te nescias quam gloriam habet. **P**orro noscere quod habeas. sed quia te non habes ignorare habet gloriam sed non apud deum. **A**postolus autem gloriari dicit apostolus. **Q**uid habes quod non accepisti. **Q**ui gloriatur ait in domino gloriatur. hoc est in veritate. **V**eritas quippe dominus est. **V**trumque ergo necesse est ut scias. quid sis & quia a teipso non sis. **N**e videlicet aut omnino non gloriaris. aut inaniter glorieris. **D**enique si non cognoueris inquit te. egredere. **C**um dignitate enim scientia opus est et virtute que veriusque fructus est. pro qua ille inquit et teneat. que omnium auctor & dator merito glorificetur de omnibus. **A**lium quoniam sciens & non facies digna. multis vapulabit. **Q**uis item vel impius putet alium eius que in anima splendens humane dignitatis auctorem propter illum qui dixit. **F**aciamus hominem ad imaginem & similitudinem. **Q**uis alium scientie largitorem existimet. nisi ipsum qui docet hominem scientiam. **Q**uis rursus munus sibi aliunde virtutis aut putet datum. aut impetret datum quod manu domini virtutum. **M**eretur ergo amari. propter se ipsum deus. etiam ab infideli. qui si nesciat christum. scit tamen seipsum. proinde inexcusabilis est omnis homo etiam infidelis si non diligit deum toto corde. tota anima. & tota virtute sua. **C**lamat quippe ei vire? iniqua & cognata rationi iusticia. quia ex se tota illum diligere debeat. cui totum se debere non ignorat.

XXXVII. **Q**uod multo magis fideles tenent eum diligere.

Acule proinde plus diligunt. qui se amplius dilectos intellexerunt. **Q**uibus autem minus donatum est. minus diligunt. **I**udeus sane paganus nequaquam talibus aculeis excitat amoris quam ecclesia christi que ait. **V**ulnerata caritate ego sum. **E**t rursus. **F**ulcite me floribus. stipate me malis. quia amore langueo. **C**ernit regem salomonem in diademate quo coronauit eum mater sua. cernit unicum patris crucem sibi baiolantem. cernit cesum & asperum deum maiestatis. cernit auctorem vite et glorie clauis asfixum. percussum lancea. obprobrijs saturatum tandem dilectam animam ponentem pro amicis suis. **C**ernit hoc. et sua ipsius magis animam gladius amoris transuerberat et dicit. **F**ulcite me floribus. stipate me malis. quia amo. lan. **H**ec sunt quippe mala punica que in ortu introducta dulcius sponsa carpit ex ligno vite. et celesti pane proprium mutuata saporem colore a sanguine christi. videt deinde mortem mortuam et mortis auctorem triumphatum. **V**idet de inferis ad terras. a terris ad suppos captiuam duci captiuam tunc ut in nomine hiesu omne genu flectat. **I**taque generatio que non direxit cor suum. et non est creditur cum deo spiritus eius. sed magis speras in incerto diuitiarum. **V**erbumque modo crucis dedignatur audire ac memoriam passionis eius ducit onerosam. qualiter illi us pondus in presentia sustinebit. **I**te inquit maledicti estis. **S**uper quem ceciderit lapis iste steretur. **A**t vero generatio rectorum benedicetur. **N**on potestis o miseri seruire mamone simul et gloriari in cruce domini

nostri hiesu xpi. et spare in pecunie thesauris. **P**ro
aurū ab ire. & gustare quoniam suavis est dñs. **P**ro
inde qm suauē in memoria non sentitis. aspum p:
culdubio in pñcia sentietis. **C**eteruz fidelis anima
& suspirat pñcium inbianter. & memoria requie:
scit suauiter. & donec ydonea sit. reuelata facie vi
dere faciem dei & gloriā speculari i crucis ignomi
nia gloriat. **XXXVIII.** **Q**uod consideratō pas
sionis eius debet esse fomes dilectōis.

Quid nāqz facit aliud considerata tanta &
tā indebita miseratō. tam gratuita ita ut
sit pbata dilectō. tā inopinata dignatō
tā inuicta māsuetudo. tā stupēda dulcedo. **Q**uid
inqz hec omnia faciāt diligēter considerata. nisi ut cō
sideratō animū ab omni penitus prauo vōdicatū
amore ad se mirabiliter rapiāt. vehemēter afficiāt
faciatqz p se cōtemnere. queqz nisi in pemptu ho
rum appeti nō pñt. nimiz p inde vngentoz i odo
re hoz sponsa currit alacriter. amat ardēt et pa
rum sibi amare sic amata videt. cū se totā i amorē
pstrinxerit. **N**ec in merito. **Q**uid em magnū tanto
& tanti recompensat amor. **S**i puluis exiguis to
tum se ad readamandū collegerit. quē illa nimiruz
maiestas in amore pueniēs tota i opus salutis ei?
intensa cōspiciat. **S**ic em tēus dilexit mundū ut si
f. vni. daret. **D**eniqz si totū me debeo p me facto
quid addā iam p reflecto & p facto hoc mō. **N**ō
em facili? reflectus qz factus. **S**i quidē de omni qd
factū est dixit. & facta sunt. **I**n me autē reflecto
& dixit multa. & gessit etiā mira & pultit dura.
nec tñ dura. sed etiā indigna. **Q**uid ergo retribuā
dño p omnib? que retribuit michi. **I**n primo ope
me michi dedit. in secūdo se. & vbi se dedit. me mi
chi reddidit. **T**atuz ergo & redditus me p me re
beo & bis debeo. **Q**uid aut domio retribuā pro se
Nam et si me milies repēdere possem. quid ego suz
ad deum. **V**ide ergo quō immo qz sine modo a no
bis deus amari meruerit. qui ut paucis (ut dictū
est) repetā. pñoz pē dilexit nos. tantus & tantū
& gratis tātillos & tales. **D**eniqz cū dilectō que
tendit in deū tendat in inensum. quia infinit? est
deus. quis nā queso tebeat esse nostri amoris finis
vel modus. **D**iligā te domie fortitudo mea. domi
nus fir. m. & r. m. & l. m. **E**t meū quidqz amabile
et optabile dici pōt. **D**iligā te p tōno tuo et mo
do meo. min? quidē iusto. sed plane p posse meo
Impsectū me. vi. o. t. **S**ed tñ in libro tuo omnes
scribenē. qui qd possunt faciūt. & si qd debēt non
possunt. **XXXIX.** **Q**uo fructu debeamus
ipm diligere.

Nunc quo nostro cōmodo diligendus sit
videamus. **N**ō em sine pñio de? diligē
& absqz intuitu pñij sit diligēd? vacua
nāqz vera caritas esse non potest. **H**ec tñ mercena
ria est quia nō querit que sua sunt. **A**ffect? est nō
tractus. sponte afficit et spontancū facit. **V**erū
amor seipō pñtus est. habet pñium sed id qd a
matur. **N**am quidqz ppter aliud amare videat. is
plane amas quo amoris finis pñdit. non p qd
tendit. **V**erū amor pñium nō requirit s; meret.
pñium sane nec dū amāti pñiē. amantē debet. p
seueratū reddiē. **E**xtrēme temētie est ea semp appe
tere que nunq nō dico satiēt. sed nec appetitū tē
pent. dum quidqz taliū habueris. nichilomin? nō
habita pcupiscas. sempqz anim? non minus anxie
cupiat que d sunt. qz q assunt lete possideat. **Q**uis
em obtineat vniuersa. **S**ic directo tramite volun

tas pñcia pñdit ad optimū festinat ad id vnde
impleri possit. immo his amfractibus ludit secum
vanitas. mentē iniquitas sibi. **S**i illud apphēde
re vis quo apphēso nichil amplius velis quid tē
ptare opus est zc. **C**urris p deuia et lōge ante mo
reris qz hoc circūitu puenias ad optatū. hoc ergo i
circūitu impij ambulāt naturaliter appetētes vñd
finiāt appetitū. et insipientes vñd fini appmquent
reuz. magis specie qz actore dlectati pñz. vniuersa
pcurzere. et de singulis cupiūt expiri qz ad vniuer
sitas dominū cūrent puenire. et quidem pueniēt
si quādoqz voti opotes effici possent. ut omnia. s.
ppter vñd pñcipiū omniū aliquis obtineret. **E**a nā
qz cupiditatis sue lege qua in rebus ceteris nō ha
bita phabitis esurire. et p non habitis habita fasti
dire solebat. mox omibz que in celo et que in ter
ra sunt obiectis et pemptis. tandē ad ipm pculou
bio curzere. qui solus deesset oim de? **P**orro ibi
quiesceret. quia sicut citra nulla quies reuocat. sic
vltra iam nulla inquietudo sollicitat. **D**iceret pper
to. michi adherere deo bonū est. **Q**uid em michi ē
in celo zc. **D**eus cordis mei. & ps mea deus ineter
num. **S**ic ergo ad id quod optimū est. quiuis cupi
dus pueniret. si ante quod citra cupit asseq possz.
Verū quoniam id omīno impossibile pñruit et vita
breuior. et vñtus infirmior & cōsors innumerios
longo temere & casto labore defudat. iustus autē
non ita. **A**udiēs quippe vitupatōem multoz pmo
tantiū in circūitu regiā viā eligit. nō declinans ad
dextrā neqz ad sinistrā. **N**am semita iusti recta est
zc. **V**erbū adbreuiatū et adbreuiās eligit nō cupe
quecūqz viderit. sed vñdere omnia que habet zc. **V**e
rum est itaqz quod dixi causa diligendi deū. deus
est. **N**am & efficiēs & finalis. **E**iūs em amor nfm
& ppat et remunerat. **B**onus es domine aie querē
ti te. **Q**uid ergo inuenienti. **S**ed hoc mix est qz ne
mo querere te valet. nisi qui prius inuenierit.

XL. **D**e quattuor gradibus amoris.

Et aut amor carnalis quādo ante omnia
diligat homo seipm ppter seipm. **N**ondū
quippe sapit nisi seipm quia prius quod
animale est deinde quod spūale. **N**ec pcepto indici
tur. sed nature inseriē. **N**emo em carnē suam odio
habuit. sed huiusmodi hominē deus tribulacōibus
exercet. **A**lto salubriqz pñlio. ut cum homo dfece
rit. et deus subuenerit. **C**arnalis homo qui ppter se
nemine diligere non erat. etiā deū saltē ppter seipz
amare incipiat. **E**x occasione autē frequentū neces
sitarum deum necesse est crebris intēpellatōib?
ab homine frequēari. frequentādo gustari. gusta
do pbari quoniam suavis est dominus. **I**ta fit ut ad
diligendū deum pure plus iam ipius alliciat gusta
ta suauitas. qz vñgeat nostra necessitas. **S**icqz exem
plo samaritanz dicentiū mulieri. **I**am nō ppter
tuam loquelā credimus zc. **E**t nos carnem nostraz
alloquētes merito dicamus. **I**am nō ppter tuam ne
cessitatem deum diligimus. **I**pē em gustauim? &
scimus quoniam suavis est dominus. **S**ic amat qui
dicit. **C**onfitemini dño q. bo. zc. **Q**ui em domino
confiteē non quoniam sibi bonus est sicut ille d quo
dicit. **C**onfitebitur tibi cū benefeceris ei. sed quo
niā bonus est. hic vere diligit deū ppter deum &
non ppter seipm. **I**ste est tercius amoris gradus.
Felix qui meruit vsqz ad quartū pñgere quaten?
nec seipm homo diligit nisi ppter deū. ut amore
diuino debriatus animus obligatus sui. factusqz sibi
ipm tanqz vas pñitū totus ppat in deū. et adherēs

deo vnus cum eo spūs fiat et dicat. Defecit caro mea & cor meū rē. Siquidē ex mortalibz quispiā ad illud raptim interdū & ad momentū admittit subito diei malicia perturbat corpus mortis aggruat necessitas carnis sollicitat. Heu redire in se recidere i sua opellit & miserabiliter exclamare. Domine vim patior rē. Infelix ego homo rē. Oportet aut nos in hunc affectū quādoqz transire. vt quō deus omnia voluit esse pp̄ semetipm. sic nos quoqz nec nosi p̄os nec aliquid aliud fuisse vel esse velimus. nisi eque pp̄ter ipm. s. ob solā ipius volūtatē n̄ nostrā voluptatē. Quod et quotidie postulamur in oratione cū dicimus. Fiat voluntas tua si cut in c. & in ter. rē. O amor sanctus & castus. o dulcis & suauis affectō. O pura & defecata volūtatē intentō. eo certe purior & defecatioz. quō in ea de pp̄rio nil iam admixtū relinquit. eo suauior & dulcior quo totū diuinū est qd̄ sentit. sic affici deificari est. Quō em̄ stilla aque modica multo in fusa vīno officere a se tota videt. dū & saporē vīni induit & calorē. Et quō serzum ignitū & can dēs igni similimū sic pp̄ria forma exutum. & quō solis luce pfusus aer in eandē transformā luminis claritatem. adeo. vt nō tam illuminat q̄ ipm lumē esse videat. sic omnē tunc in sanctis humanā affectōnem quodā ineffabili modo necesse erit a semetipā liquefcere. atqz in dei penitus trāsfundi voluntatem. Alioquin quō deus omnia in om̄ibus erit si i homīne de homīe quicqz superit. Tunc itaqz facile summū gradū obtinebit. cū in gaudiū domini sui p̄mptissime & audissimē festinantē nulla iā carnis illecebra retardabit. n̄ ulla molestia perturbabit.

CXLI. Qualiter ad summū gradū sancti proficiunt.

D Vtamusne sanctos martires hanc vlt̄ ex parte affecutos i illis adhuc victoriosis corpibus cōstitutos. Magna p̄sus vis amoris illas animas inerosum rapuerat. q̄ ita corpora sua foris exponere & tormenta p̄temnere valuerūt. At p̄fecto doloris acerrimi sensus non potuit nisi turbare serenū. & si non perturbare. Quid aut iam solutis corpibus si qd̄ non negat sua corpora recipere desiderat & spant. liquet eas necdum a seip̄is penitus imutatas. Quibus cōstat necdum penitus deesse de pp̄rio que vel modice reflectatē intentō. Itaqz ante repatōnem corpus nō erit ille defectus animoz qui p̄fectus & summus est ipoz status ne carnis iam p̄fortiū spūs nō requirēt et si ne illa p̄summare. Valet itaqz anime diligētī deū corpus suū infirmū valet mortuū valet resuscitatū. Primo quidē ad fructū penitētie. scdō ad requiez postremo ad p̄summatōē. Merito ergo sine illo n̄ vult p̄fici qd̄ in omni statu p̄sentit in bonū subseruire sibi. Deniqz hoc diuinū triplex celebrat sapiētia. laborātes cibis. quiescentes potans. regnantes inebriās. Vnde dicit in canticis. Comedite amici rē. Comedite hic ante mortē in carne mortali. cū labore qd̄ glutindū est masticātes. & bibite post mortē in vira spūali suauissima quādā facilitate qd̄ p̄cipit celātes tanq̄ post panē doloris vīnū amoris plenius haurire p̄missi. nō tamē purū. sed quō sub nomine sponse in canticis dī. Bibi vīnū meū cum lacte meo. Vīno em̄ diuinū amoris miscz etiam tūc dulcedinē naturalis affectōnis. qua resumere corpus suū ipm qz glorificatū desiderat. Estuat ergo iam tunc sancte caritatis potata vīno sed nōdum vsqz ad ebrietatē. quia tempat interim ardorē illū

lactis huius p̄mixtio. Ebrietas nāqz solet mentes euertere & imemores sui reddere. At nō sui oblita est ex toto. que adhuc de pp̄rio corpe cogitat suscitando. Sed tandē inquit inebriatū in vita immortalī mira plenitudie exuberātes. Merito carissimi qz caritate inebriati. merito inebriati. quia ad agnī nū prias introducti. **CXLII.** De humilitate & gradibus eius. Idem in libro de gradibus humilitatis.

Humilitas est virtus qua homo verissima cognitōne sibiip̄i vilescit. Hec autē cōuenit his qui ascensionis gradibus i corde suo dispositis de virtute in virtutē. i. de gradu in gradū pficiūt. donec ad cltū humilitatis pueniāt. In quo velut in lion. i. in specularōnis culmine positi veritatē p̄spiciūt. Etenim benedictōnem inquit da. le. rē. Dulcis em̄ et rectus dominus legē dabit. viā humilitatis p̄ quā redeat ad cognitōem veritatis dat occasionē recuperandē salutis quia dulcis est non tamē absqz disciplina legis. quia rectus ē. dulcis quia p̄ire nō patit. rectus quia nō punire obliuiscit. Hanc itaqz legē qua redit ad veritatē. beat⁹ benedictus p. xij. gradus disponit. vt sicut p. x. p̄cepta legis & geminā circūcisionē in quo duodnarius implet numus ad xpm veniē. Ita his. xij. gradibus ascensis veritas app̄hendat. Illud quoqz qd̄ in scala illa que in tīpo humilitatis iacob mōstrata est domin⁹ innixus apparuit. Quid nobis aliud innuit nisi quod in culmine humilitatis p̄stituitur cognitō veritatis. Domin⁹ quippe de summitate scale p̄spiciebat sup filios hoīm vt videret si sit itel ligens rē. ac requirentibz se clamat dicēs. Trāsite ad me o. q. me. & a ge. m. adim. Et illud. Venite iquit. Quo. Ad me veritatē. Quo fructu. & ego reficiā vos. Sed que est refectō quā veritas p̄mitte. An forte ipa est caritas. Vre dulcis & suauis cibus est caritas. quia fessos alleuat. debiles corroborat. mestos letificat. Iugū deniqz veritatis facit suauē & onus leue. Bonus cib⁹ caritas que media in serculo salomonis describit. quia eius suauitas nec insipiensibus p̄sto est p̄hibente timore. nec p̄fectis satis est p̄ abundāti p̄templatōnis dulcedine. Hi adhuc a noxijs carnaliū dlectōnum humoribz timoris amarissima. potōne purgadi nondū lactis dulcedinē expiunt. Illi iā auulsi a lacte epulari ab introitu ecclesie gloriofius delectant solis medijs i p̄ficientibz ita iā melleas quasdā sorbicinūdas caritatis exp̄tis vt illis interim p̄ sui celsitudinē oret si sint. Prim⁹ ergo cibus humilitatis est purgatorius cū amaritudine. Secūdus caritatis p̄solatorius in dulcedine. Tercius p̄templatōnis solid⁹ cū fortitudine. Bona itaqz via humilitatis qua veritas iquirē. caritas acquirē generatōnes sapiētie p̄tici panē. **CXLIII.** De gradibz inquirendi veritatē et primo de misericordia.

Dixi put potui quo fructu hūilitatis grad⁹ ascendere debeat. dicā vt potero quo ordine ad p̄positū brauiū veritatis p̄uocant. Sed quia ipa quoqz veritatis agnitō in tribz gradibus p̄sistit. ipos si possim breuiter distinguo quatenus ex hoc clari⁹ inotescat ad quē terminū veritatis. xij. gradus humilitatis p̄tingat. Inq̄rim⁹ nāqz veritatem in nobis. in p̄ximis. in sui natura. In nobis nosmetip̄os diiudicādo. In p̄ximis. eoz malis p̄patiēdo. In sui nat̄a. mūdo corde p̄tēplādo. Obsua sicut numerū ita & ordinē. P̄rio te doceat veritas. ipa quare p̄ius in p̄ximis q̄ in sua d̄beat

inquiri natura. Postea accipias. cur eā prius i te q̄
in p̄ximis querere debeas. In numero siquidē beati
tudinū quas suo sermone distiguit. Prius misicor
des q̄ mūdicores posuit. Misericordes quippe ci
to i p̄ximis veritatē a p̄phēdūt dum suos affectū
in illos extendūt dū sic p̄ caritatē se illis reformāt
ut illoz bona vel mala sentiāt tanq̄ p̄pria. Cū i fir
mis i firmanē. cum scādalizatis vrunē. gaudere cū
gaudentibus. flere cū flentibus p̄sueuerūt. Caritate
fraterna cordis acie mūdāta. veritatē delectantur
in sua p̄templari natura. & p̄ eius amore male co
lerāt aliena. Qui vero fratribz se nō p̄sociāt s; ecō
trario. aut flentibus insultāt. aut gaudentibz dero
gant. dum qd̄ in illis est in se nō sentiūt. quia simi
les affectu non sunt. veritatē in p̄ximis qualiter
dephendere possunt. Bene nāq; cōuenit illis illud
vulgare puerbiū. Nescit sanus quid sentiat eger.
aut plenus quid patiat ieiunus. Et eger egro. &
ieiunus ieiuno quāto p̄mptius tanto familiaris
p̄patiunt. Sic em̄ pura veritas nō nisi puro corde
vitē. sic miseria fratris verius misero corde senti
tur. sed ut ob alienā miseriā cor miserū habeas. op
tet ut eam prius cognoscas. ut p̄ximi mentem in
tua inuenias. et ex te noueris qualiter illi subueni
as exemplo. s. saluatoris nostri qui pati voluit. ut
cōpati sciret. miseri fieri ut misereri disceret. nō q̄
ante misereri nesciret cuius miseri cordia ab eter
no usq; in eternū. Sed qd̄ natura sciebat ab eterno
tempali didicit expimento. Caue ergo ne forte ma
um p̄ximi p̄siderās & tuuz nō attendēs mouearis
non ad miseratōnem sed ad indignatōnem. nō ad
adiuuandū sed ad iudicandū. nō ad instruendū
in spiritu lenitatis. sed ad destruendū in spiritui
furore. **XLIII.** **De māsuetudine.**

Prius sicut prius misericordes q̄ mun
dicordes. sic prius mites q̄ misicordes
p̄nunciat. Apostolus etiā apte ostendit
prius veritatē inquirendā esse i nobis q̄ i p̄ximis
Cōsiderās inquit teipm̄ hoc est qd̄ facili ad tem
ptandū q̄ prius ad peccandū. quatenus ex tui cōsi
deratōne mitescas. sicq; ad succurrendū alijs i spi
ritu lenitatis accedas. Alioquin si monentē nō au
dis discipulū. arguentē time magistrū. Ipcrita in
quit eijce prius trabē de oculo tuo rē. Trabes in
oculo grādis & excelsa supbia i mente est. amor. s.
p̄prie excellētie. Amor vero sicut & odiū veritatis
iudiciū nescit. Vnde & legibus humanis statutu
est in causis taz ecclesiasticis q̄ secularibus sp̄ales
amicos causantiū nō debere admitti ad iudiciū ne
fallāt vel fallant amore suoz. Q̄ si culpā amici tuo
iudicō abscondit amor illius aut minuit. q̄tomagis
amor tui centra te iudiciū fallit. frustra vero libi
de infirmitate vel ignorātia blandiunt. Qui ut li
berius peccent libeter ignorāt vel infirmanē. Nū
quid & primi martiris lapidatores qm̄ aures suas
p̄tinuerūt p̄ ignorantiā excusabiles erūt. Cognosce
tur certe domini iudicia faciēs qui nūc ignorāt mi
sericordiā querēs. **XLV.** **De ascēsu p̄tepla
tōnis p̄ gradus humilitatis.**

Domine nō michi veniat pes supbie quia
bi expulsi sunt nec potuerūt stare. O q̄
salubrius ad tactū angeli neruus femo
ris iacob emarcuit. q̄ angeli supbientis mens ite
ruit. euauit. ruit. Vtinā & meū neruū angelus
tangat & marcescat. si forte ex hac infirmitate inci
piam p̄ficere qui ex mea firmitate nō possum nisi
deficere. Nam sufficit michi gratia tua cū d̄fecerit

virtus mea. Pedem p̄fecto gratie fortiter figēs et
neruū qui infirmus est leuiter trahens secut? ascē
dam p̄ scalā humilitatis. donec veritati adherens
ad latitudinē transeā caritatis. Tūc psallā cū gra
tiarū actōe & dicam. Statuisti in loco spaciōso pe
des meos. Sic arcta via cauti? strictim ingreditur
sicmiro modo ad veritatē licet pigrius tñ fū mius
claudicando accēdit. Ve michi quia de illa descen
di nisi prius leniter & inaniter descendissem i ascē
dendo tādū tam grauiter nō laborassem sed quid
dico descendī. Nā fortasse certius cecidi dixerim.
nisi forte quia sicut nemo repēte fit summus ita ne
mo repente fit pessimus sed paulatī descēdit. Cum
ergo via descensionis sit & ascensionis. & via ad bo
num & via ad malū. Caue malā elige bonā. Si p̄
te nō potes ora cum p̄pheta & dic. viā iniquitatis
amoue a me. Quomō. Et de lege tua misere mei
Illa. s. lege quā dedisti delinquentibz in viā id est.
derelinquentibus veritatē. De quibus ego vn? p̄
pter hoc viā veritatis elegi. quā. s. ascēdā humilia
tus vnde supbiendo descēdi. Ascendā mōp et psal
lam dicens. Bonū michi dñe quia humiliasti me.
Duas videt vias dauid p̄posuisse. sed vnā noueris
esse. Ipam tamē ad diuersa et diuersis nomibz ap
pellatā. aut iniquitatis p̄pter descendētes. aut viti
tis p̄pter ascēdentes. ut videlicet si ad veritatē re
dire cupis non necesse sit viā querere nouā quam
nō nouisti sed notā quā descēdisti. quatenus rece
ptis gressibus tua ipse vestigia sequēs p̄ cordē gra
dus humilitatis ascendas. p̄ quos supbiendo descen
deras ut qui duodecimus fuerat supbie descēdē
ti. primus humilitatis sit ascēdēti. vnde decimus in
ueniāt scdus. decim? tercius. nonus quart? octa
uus quintus. septim? sext? sext? septim? quītus
octau? quart? nonus. tercius decim? scdus vñd
cimus. primus duodecim?. Numeratis ergo super
bie gradibus in te inuentis. in me recognitis. iam
non laboras in querendo viam humilitatis.

XLVI. **De primo gradu superbie
& secundo.**

Primus itaq; supbie grad? est. curiositas
quā talibus indicijs dephendes. Si vide
ris monachū vbicūq; stat. abulat. sedet.
oculis uagari. caput erectū & aures portare suspē
sae motibus exterioris hominis interiorē immu
tatum esse cognoscas. vir quippe puerus annuit.
oculo. terit pede. digito loquit. & ex isolenti cor
poris motu recens anime morbus dephendit. quā
dum a sui circūspectōne corpesat in curia sui. cu
riosam i alios facit. Qui em̄ seipam ignorat foras
mittit ut edos pascat. Et vere si te o homo vigi
lanter attēdas. mirū est si ad aliud vnq; intendas.
quo a te curiose recedis. Cui te omittis. Vt qd̄ au
des oculos leuare ad celum qui peccasti in celum.
Terzam intueri. ut cognoscas teipm̄. sta in te ne
cadas a te. si ambulas in magnis & mirabilibz sup
te. Iure aut in gradibus supbie p̄imum curiositas
vendicat sibi locum. que etiā inuenta est iniciū
esse om̄is peccati. sed nisi hec citius cohibeat in le
uitatem que scdus gradus est iam cito dilabitur.
Monachus em̄ qui sui negligens alios curiose cir
cūspicit. dū quosdam suspicit supiores. quosdam
despiciat inferiores. In alijs quidē videt qd̄ inidet
in alijs qd̄ irridet. Inde fit ut mobilitate oculozū
leuigatus animus nulla vtiq; sui cura aggrauatus
modo p̄ supbiam ad alta se erigat. mō p̄ inuidiam
in ima demergat. In altero nequā i altero vanus

in utroque superbus.

XLVII. De
tercio & quarto gradu.

Tercius gradus est inepta leticia. Monachus enim dum per curiositatem ad animi levitatem pervenit. impatiens sue humilitationis ad osilium false consolationis fugit. Ex illa itaque parte qua sua sibi vilitas aliena excellentia monstratur restringit curiositatem ut totum se transferat in contrariam partem. quatinus in quo ipse videtur excellere curiosius uacet. in quo alter precellit semper dissimulet. ut dum vivat quod triste putat leticia deinceps. putet si illum attendas ut sui oblectum aut a culpis abluendum. Nunquam enim vel raro audies eum gementem vel videbis lacrimantem. sed in signis scurilitatis. in fronte hylaritas. vanitas apparet in incessu. prout ad iocum. facillime ac promptus in risu. Sicut enim vesica collecta turgida vento. puncto quoque forata exiguo. si stringitur crepitat. cum detumescit. ac ventus egrediens non passim effusus. sed strictim emissus crebros quosdam sonitus reddit. Sic monachus ubi vanis scurilibusque cogitationibus cor suum impleverit. propter disciplinam silentij non inveniens ventus vanitatis qua plenus egrediatur iter angustias faucium per cathinos excutit. Sepe etiam vultum putribus abscondit. labia claudit. dentes stringit. ridet tamen nesciens. cachinat tamen inuitus. Cumque os suum etiam pugnis obstruxerit per nares adhuc sternutare audiet. At postquam vanitas crescere & vesica grossescere cepit. necesse est ut apertiori foramine laxato sinu ventositas eructetur alioquin rumpeat. Sic monachus inepta redundante leticia dum risu vel signis eam apere non sufficit. in belum verba illa prumpit. En venter meus quasi missum absque. Et. Aut ergo loqueretur aut rumpetur. Coartat enim eum spiritus terreni sui. Esurit & sitit auditores quibus suas iactet vanitates. Inventa enim occasione loquendi si sermo de literis exoritur. vetera praeferunt & nova. volant sententiae. verba resonant ampullosa. prout interrogantem non querentem respondet. ipse querit. ipse soluit. & verba colloquutionis in perfecta praesidit. Cum autem pulsato signo necesse est interrumpti colloquium ad horam longam brevem querit iter vallum. Querit licentiam ut ad fabulas revertatur per horam non ut quempiam ediscat. sed ut scientiam iactet si curat te docere vult te doceri quod ipse nescit. sed ut scire sciat quod scit de patientia. de humilitate. de ceteris virtutibus plenissime sed vanissime disputat. ut tu si audieris dicas quod ex abundantia cordis os loquitur. Et quia bonus homo de bono thesauro suo profert bonum. sic ad ludicram sermo pervertit. In his quando assuetior tanto loquacior invenit dicas si audias os eius rivum esse vanitatis. fluvium scurilitatis ita ut seueros quosque & graues animos in leuitatem excitet risus. & ut totum in brevi colligam in multiloquio nota iactantiam. In hac enim habes quartum gradum.

XLVIII. De quinto & sexto gradu & septimo.

Quintus vero sequitur gradus singularitatis. Turpe est enim ei qui se super ceteros iactat si non plus ceteris aliquid agat. per quod ultra ceteros appareat ut dicere valeat. Non sum sicut ceteri hominum. Non tamen melior esse studet sed videri. non melius vivere. sed videri vincere. Plus enim sibi blanditur de uno ieiunio quod ceteris praedantibus facit. quam si cum ceteris septem dies ieiunauerit. Commodior sibi videtur una oratio peculiaris quam tota spalmodia unius noctis. Inter praedandum crebro solet oculos iactare per mentes ut si quem mi-

nus omedere viderit victum se doleat & incipiat id ipsum sibi crudeliter subtrahere. quod necessarium victum prouiderat indulgendum plus metuens gloriae detrimentum quam famis cruciatum. Ad omnia denique sua strenuus ad omnia vero piger. vigilat in lecto. dormit in choro. Cumque alijs praesallentibus ad vigilias tota nocte dormitet. post vigilias alijs in claustro quiescentibus solus in oratorio remanet. Cum autem ex his que singulariter sed inaniter agit. apud simpliciores eius opinio excreuerit. dum misere beatificane ipsum in errorem inducunt. Credit namque quod audit & quid intendat non attendit. Obliviscitur intentionem dum amplectitur opinionem. Quique de omni alia re plus credit sibi quam alijs. de se solo plus alijs quam sibi. et quod quid de se laudatum nouerit non ignorat. aut bene uolentem laudatorem sed suis meritis arroganter ascribit. Unde post singularitatem sextum sibi gradum iure arrogancia vendicauit. post hanc praesumptio inuenit. in qua septimus gradus constituit. Qui enim alios se precellere putat quod plus de se quam de alijs non praesumat primus in conuictibus residet. in consilijs primus recedit. Non vocatus accedit. non inuisus se ieromittit reordinat ordinata. reficit facta. quidquid ipse non fecerit aut ordinauerit. non recte factum nec pulchre estimat ordinatum. Iudicantes iudicat. iudicaturus praedicit. Si cum tempus aduenerit non promouet ad prioratum. Abbatem suum aut inuidum iudicat aut deceptum. Si autem ei aliqua mediocri obedientia iniungatur indignatur. aspernat. arbitratur se non esse minoribus occupandum qui se ad maiora sentit idoneum. Sed quod talis culpa suam ostenditur qui nec esse putat. nec putari culpabilis esse patitur. Propterea cum culpa ei imputatur crescit non amputatur. Si ergo cum arguitur fuerit declinare cor eius videris in verba malicie. in octauum gradum qui dicitur defensio peccatorum noueris corruisse. Multis vero modis fiunt excusationes in peccatis. Aut enim dicit qui se excusat non feci. aut si feci bene feci. aut si male non multum male. aut si multum male non mala intentione. Si autem de illa sicut adam vel eua dimittit. aliena suasionem excusare se nititur.

XLIX. De nono & decimo gradu.

Sed qui peccat etiam apta defendit. quam occultas & malas cogitationes abbati humiliter reuelabit. Ex hoc ergo sequitur nonus gradus. i. simulata confessio & utique multo periculosior est fallax & superba confessio quam etiam obstinata defensio. Nonnulli siquidem cum de apertioribus arguuntur scientes quod si se defenderent non sibi crederetur subtiliter inueniunt argumentum defensionis verba respondentes dolose confessionis est quippe qui nequiter se humiliat. vultus demittit. corpus prosternit. alijs sibi lacrimulas extorquet. si possunt verba gemitibus. vocis suspirijs interrumpunt. Non solum obiecta non excusant. sed etiam culpam exaggerant. ut dum iudicabile aliquid dicitur sibi ore ipsorum additum audire. etiam illud discedat quod ratum putabat. & ex eo quod est falsum non dubitas dum ostendit in dubium veniat quod quasi certum tenebat. Dumque affirmat quod credi volunt culpam ostendit defendunt & opiando tegunt ut magis ex humilitate quam ex veritate ostendi putet qui audit. aptas illud scripture. Iustus in principio accusator est sui. Gloriosa res humilitas. qua ipsa quoque superbia palliare se appetit ne vilescat. sed hec cito tergiversatio a plato deprehenditur si ad hanc superbam humilitatem si leuiter fleat quod magis dissimulat culpam. vel etiam differat penam. Vasa enim figuli

probat formam. & tribulatio vere penitentis discernit. Nam qui veraciter penitet laborem penitentie non abhorret. Sed quidquid sibi pro culpa quam odit imputatur. tacita conscientia amplectitur. Cuius vero simulata confessio est. una vel leui contumelia aut exigua pena interrogatus iam humilitatem simulare. iam silentium dissimulare non potest. Murmurat frōdit. irascitur. & in nouum superbie gradum corruisse probat. Tandem notat ab omnibus diiudicari ab omnibus. eo quod vehementer omnes indignantur quo falsum esse suspiciunt quidquid de eo prius opinabantur. Tunc opus est plato ut eo minus illi peccandum putet. quo magis omnes offenderet. si vni peccaret. Sicque enim nisi miseratio superna respiciat ut quod talibus valde difficile est vniuersorum iudiciis tacitus acquiescat. frōditus mox & impudens factus. tanto deterius quanto desperatius in decimum gradum. id est in rebellionem corruit qui quod prius latenter arrogans fratres contempserat. iam patenter inobediens etiam magistrum contemnit. Sic autem viginti gradus in tres tantummodo colligi possunt. ut in sex primis contemptus fratrum. in quatuor sequentibus contemptus magistrum. in duobus qui restant contemptus dei. **C. L. De vnde cimo & duodecimo gradu.**

Decimus undecimus gradus dicitur ipsa libertas peccandi per quam monachus cum iam nec magistrum videt quem timeat. nec fratres quos reueretur. tanto securius quanto liberius sua delectatur per his a quibus in monasterio tanta pudore quam timore prohibetur. Ex parte autem voluptas libenter repetita blanditur. Sicque consuetudo ligat in qua duo decimus constituitur gradus. iam indifferenter libenter per licitis utitur. Jam ab illicitis cogitationibus. patrandis inuestigandis animus manet vel pedes non prohibent. Sed quidquid in corde. in buccam. ad manum venerit. machinat. garrit. operatur. malivolus. vaniloquus. facit rufus. Quodammodo denique ascensibus his omnibus gradibus. corde iam alacri & alacris latere per bona consuetudine iustus currit ad vitam. Sic descensus ipsius eiusdem per malo usum non se ratione gubernans. non timoris freno retentus. intrepidus festinat ad mortem. Medij sunt qui fatigantur & angustiantur qui nunc metu cruciati gehene nunc praesentia retardati consuetudine descendendo laborant. Supremus tamen & infimus currit absque impedimento & absque labore. ad mortem hic. ad vitam ille festinat. alter alacrior. alius perclinior. Illi alacri caritas. hunc perclinior cupiditas facit. In illo denique perfecta caritas foras mittit timorem. in illo consummata iniquitas. Illic veritas. hic cecitas dat securitatem. Potest ergo duodecimus gradus appellari consuetudo peccandi. qua dei metus amittitur. contemptus incurritur. Pro tali iam inquit iohannes non dico ut quis orat. Sed nunquid dicis o apostole ut quis desperet. imo gemit qui illum amat. non presumat orare nec desistat plorare. Audi credentem. sperantem non tamen orantem. Domine inquit si fuisses hic etc. Disce & in matre domini magnam in mirabilibus fidem habere. in magna fide verecundiam retinere. Disce verecundia decorare fidem. reprimere presumptionem. Vinum inquit non habet. quod breuiter. quod reuerenter suggestit. vni pia sollicita fuit. acceptaque precibus fiduciam deinde supplicat. Denique quod nostris mentibus deest verecundia fortasse supplebit. Petri post grauem lapsus lacrimam quidem video. sed precem non audio. nec tamen de indulgentia dubito. Vinum inquit non habet. quid modestius. quid fidelius. Absit autem a nobis ut etiam per illis per quibus palam non presumimus vel in corde

bus nostris orare cessemus. cum paulus eos quoque lugeret. quos sine penitentia mortuos sciret. Etenim si a communibus orationibus ipsi se excludunt. sed ab affectibus omnino excludi non possunt. Viderint tamen in quanto periculo sint per quibus ecclesia palam orare non audeat. que fidenter etiam per iudeis. per hereticis. & per gentilibus orat. Cum enim in pasceue nominatim orat per quibuslibet malis. nulla tamen sit mentio de excommunicatis. **C. LI. De tenore & obligatione monachorum. In libro de precepto & dispensatione.**

O Rebus epulis & nuncijs cogitis me aut per priam perdere impiciam. aut officium caritatis. at ego malens sine illa que inflat. quam absque illa que edificat inueniri. victus sum tandem precibus vestris. Fidei perinde vestre non meo fides ingenio abissum ingredior questionum. nescio deus scit qua emersurus perito caritas erit. ut nauta & vitas Queritis nempe illa regularis distinctio quod & quatenus sit pensanda peritibus eam. utrum videlicet cuncta que continentur putanda sint esse precepta. consequenter & damnosa transgrediendi. an consilia tantum vel monita. & ob hoc nullius vel non magni sit ponderis ipsorum confessio. nullius aut non grauis culpe ipsorum perurcatio. An certe quedam deputanda sint in penitus. quedam per consilia reputanda qua primum ea liceat. primum non liceat omnino pertransgredi. Et si hoc vltimum deus distinguat a me. tunc deinde certos ac proprios cuiusque peritis limites flagitatis. ne cui forte per varias sui sensus opiniones licentius vagandi detur occasio. sique liquare culicem. & camelum glutire contingat. si nesciat quantum cure vel ope sue quibusque debeatur obseruarijs. Itaque ut sentio ego. regula sancti benedicti omni homini proponere non imponere. Prodest si deuote suscipere & tenere. non tamen obesse si non suscipere. quod autem in voluntate est suscipiendi. non in potestate proponendi. Voluntarium merito dixerim non necessarium. Attamen hoc quod dico voluntarium. si quis ex propria voluntate semel admisit. & promiserit deinceps tenendum. perfectio in necessarium sibi ipse peruerit. nec liberum habet iam dimittere quod ante tamen non suscipere libere habuit. Ceterum felix (ut qui dicit sanctorum ait) necessitas que in melius cogit. Omnia perinde sancti benedicti instituta exceptis sane nonnullis de spiritualibus. verbi causa. caritate. humilitate. mansuetudine. que non tam ipsum quam deum constat instituisse. & ob hoc penitus non esse mutanda. non peritibus in precepta. perurcationibus quidem monita tantum seu consilia censenda sunt. nec grauant non obseruata. cum tamen peritibus in precepta. perurcationibus in crimina fiat. Ita sane hec necessaria dixerim ut ex eis minime peritibus necessarijs rationalibusque dispensationibus. sed non omnibus in huiusmodi credita est dispensatio. nisi his duxat qui cum apostolis dicere possunt. Sic nos existimet homo ut ministros christi etc. Nouit autem fidelis seruus & peruersus. quod. cor. d. s. f. a. sua ibi tamen usurpare dispensationem vnde bona possit habere recompensationem. Propterea hoc querit inter dispensatores. ut si quod inueniat. & eadem fortasse fidelitas a subditis exigatur in obtemperando que a prepositis in dispensando. Constat igitur ex his que dicta sunt nostram illam diuisionem integram esse & sufficientem. si modo persone distinguatur & tempora. Omnis namque regularis institutio. quantum ad corporales obseruationes pertinet subiectis ante professionem voluntaria. post professionem necessaria est. Prelatis vero primum voluntaria. scilicet que ab homine

sunt inuenta. prim necessaria. ut que diuinitus in
stuit a. verbi gratia de caritate. humilitate. man
suetudine. **CLII.** De triplici necessi
tate preceptorum.

Fortassis autem hec diuinitus tunc congrua ac lu
culenta magis apparebit. Si eius membrum
quod dictum est necessarium. rursum in hec tria
subdiuidatur. stabile. inuolabile. incommutabile. Sta
bile est quod non cuiuslibet hominum mutare fas est.
solum dispensatoribus misteriorum dei. i. ppositis ut
sunt regule sanctorum basilij. augustini. benedicti.
necnon & autentici canones. & si qua sunt alia eccle
siastica digne auctoritatis instituta. que quoniam a factis
tradita sunt sancita stabiliter pseuerant. nec omni
no cuius subiectorum ea aliquo modo mutare pcedit.
Quoniam tamen ab hominibus instituta sunt. etiam
per homines loco & officio illis canonica electio suc
cedentes. licite interdum per causas. personis. locis &
epibus dispensant. Ideo autem taliter & a talibus mu
tationem accipere possunt. quia non naturaliter nec per
se bona sunt. Porro instituta fuerunt. non quia aliter
vivere non liceret. sed quia ita magis expediret. nec
plane ad aliud quam ad lucrum vel custodiam caritatis.
Quod ergo caritati militat immobiliter fixa sunt
mutarique nec ab ipsis ppositis sine offensa possunt.
Si autem contraria caritati aliquando visa fuerint. his dumtaxat
quibus hoc posse videre datum est. & providere
credendum est. nonne iustissimum esse liquet. ut qui per caritatem in
uenerit fuerit. per caritatem quoque ubi expedire videbitur
vel omittant. vel immutent. vel in aliud forte modum
demutent. Iniquum enim esset si statuta per sola carita
te contra caritatem tenerent. Tenent ergo fixa immobi
litate que ex stabili necessario sunt etiam apud prela
tos sed quateenus caritati deseruiunt. Nunquid hoc
ergo ego solus sentio vel primus dico. Aut et papa
gelasius. Vbi necessitas non est. incommutabilia ma
neant sanctorum decreta patrum. leo quoque papa ait.
Vbi inquit necessitas non est. nullo modo violenter sa
ctorum patrum instituta. & infert. Vbi ergo necessitas
fuerit ad utilitatem ecclesie que potestatem habet ea di
spenset. Ex necessitate enim fit mutatio legis. Neces
sarium autem inuolabile illud intelligo quod non ab homine
traditum est. sed diuinitus promulgatum. ubi nisi a deo
qui tradidit. mutari omnino non potest. ut non occi
des. non inechaberis. & reliqua illius tabule legis sci
ta. Que & si nullam prorsus humanam dispensationem
admittunt. deus tamen horum quod voluit. quando voluit
soluit. siue cum ab hebreis egiptios spoliari. siue cum
prophetam cum muliere fornicaria precepit misceri. Sa
lon quoque seipsum vna cum hostibus opprimeret interfe
cit. Quod utique factum si defendamus non fuisse pecca
tum. priuatum indubitanter credendum est habuisse con
silium. & si de scriptura non habemus. Necessarium
vero incommutabile illud volo accipere quod ita diuina
& eterna ratione firmatum constat. ut nulla ex causa
possit vel ab ipso deo aliquatenus mutari. Sub hoc
genere est omnis illa sermo domini in monte ha
bitus spiritualis traditio & quidquid de illa dilectione
mansuetudine ceterisque virtutibus tam in nouo quam in
veteri testamento spiritualiter obseruandum tradit. Hec
enim eo immobiliter quo naturaliter bona omni tempe
omni persone. morte contempta. custodita salute opan
tur. Prima ergo necessitate sua cuique facit in promit
tendo voluntas. secundam precipiens auctoritas. tertia
precepti dignitas. Quod igitur nulli hominum fas est nisi
solum mutare prelati. vix mutabile quod soli deo lice
re constat. pene immutabile. quod autem ne ipsi quidem peni

tus immutabile nomen est.

CLIII. Quodam regule precepta subsunt non voluntati
prelati sed discretioni.

Magna igitur ex parte regularis traditio. id est.
illa eius pars que in corporalibus constat ob
seruantibus. subest eius qui preest. & si non
voluntati. certe discretioni. Neque enim abbas supra
regulam est. cui semel & ipse spontanea se submisit per
fessionem. Et si quod negandum non est caritas dei re
gule sancti benedicti preponitur. iure super fratrum sane
transgressionem. non super patrum traditiones constituitur
qui abbas eligitur mandatorum cultor. & vicioz vltor.
Hinc est quod isdem legislator in his que abbati dispen
sanda reliquit. caute nescit ut memini voluntatem
sed aut considerationem aut dispositionem. aut prouidentiam
aut aliquod huiusmodi ponit. volens fidem dispensatorum
in dispensando sequi rationis iudicium non voluntatis
sue placitum. Ut enim per voluntatem sua abbas aliquid
mutet inibi legisse non recolo. quinimo in omnibus
inquit omnes magistrum sequantur regulam. Ergo nemo
voluntatem suam. nec ab ea inquit temere deuietur a
quoque. ergo nec ab ipso abbate. Videtis quantum ne
cessitati tribuit. voluntati subtrahat. Quid etiam
Nonne regularis ipsa professio qua se minor sponte sub
dit maiori. eque alligat & priorum. Communis eodem
pacti pari reorum utrumque necessitate teneri. fierique
duos per vnius sponsorshipem alterutrum debitores. Vnum
fidelis cure. alterum humilis obediencie. Quid igitur iam
voluntati relinquit. ubi & prelati debiti necessita
te tenent.

CLIII. De meta voti obediencie.
Et de hoc item non parum prelati prescri
bit voluntati. quod is qui profert spondet
obedienciam non omnimodam. sed secundum regu
lam determinate sancti benedicti. non ergo secundum volu
tatem ppositi. Proinde si professio secundum illam regulam ab
bas meus michi aliud forte imponere temptauerit. quod
non sit secundum regulam. quenam queso in hac re michi ne
cessitas imminet obsequendi. solum quippe id a me pos
se exigi arbitror quod promisi. Oportet ergo eum qui preest
non frenare laxare voluntati super subditos. sed preficere
ex regula sibi scire mensuram. & sic impia sua mode
rare. Videtis ergo iam obediencie limites. Si enim mo
dus obediencie est tenor professionis. nec se ultra va
let extendere preter impantis. profecto citra & ultra
& contra limites obediencie censetur. Ex his virtus
eadem circcluditur. Ergo prelati iussio vel prohibitio non
pretereat terminos professionis. nec ultra debet exten
di vel citra contrahi. Nil me prelati prohibeat eorum
que promisi. nec plus exigit quam promisi. Vota mea
nec augeat sine mea voluntate. nec minuat sine cer
ta necessitate. Necessitas quippe non habet legem.
& ob hoc excusat dispensationem. Voluntas vero
quia sola meretur retributionem etiam sola non immerito
gradum usurpat altiorum. Alioquin & absque necessita
te voti remissio non dispensatio sed prauicatio est. & re
strictio contra voluntatem murmur est non perfectus
Donat ergo ppositi metam obediencie subiectorum
ex votis labiorum suorum. & non suorum desideriorum mo
nentes eos non cogentes ad celsiora adscendentes eis
cum necesse fuerit ad remissiora. non capientes cum ipsis

CLV. Quod imperfecta est obediencia que voti
finibus cohibetur.

Querum subiectus huiusmodi obediencie
que voti finibus cohibetur noscat imperfe
ctam. Nam perfecta obediencia legem nescit
terminis non artatur. nec angustiis professionis preter
largiori voluntate ferre in latitudine caritatis. & ad

omne quod iniungit spontanea vigore literalis. alacrisq; animi modum non desideras. in infinitam libertatem extendit. De hac petrus ait. Castificantes inquit cor. v. in obediencia pulchre per hoc eas sequens ab illa ierit & seruili obediencia. Nec prompta caritati. sed obnoxia necessitati. Nec enim iusti illi? cui lex posita non est propria est. non quod ille vel ille perfectus debeat vivere sine lege. Sed quia non est sub lege. quippe minime contentus est voto sue professionis quam super animi deuotione. Quamquam nec istam regulam ipsa tacuerit. ubi monet si fratri impossibilitatem iniungit ut ostendens de adiutorio dei obediatur ex caritate. Ibi quoque interius tercia humilitatis gradus describit. ut in omni obediencia monachum se subdat maiori. Non ergo vult nos obediendo mensuram professionis esse pretiosum nec de pacto sumere modum. sed transire alacriter etiam votum & obedire in omnibus. Est sane obediencie limes secundum tempus ipsa temporis extremitas. ut sit terminus obediencie qui & vite. quod christus factus est obediens usque ad mortem.

C. LXI De duplici inobediencia & ipsa iubentium auctoritate.

Interest sane qua causa. quo affectu. quod intentione. quo precipiente in quo ne precepto malum inobediencie omittatur. Mandatum dei est non occides. Fac ergo duos homicidas. & unum quidem spoliandi cupiditate. alterum vero necessitate sese defendendi. An non hic satis euidenter iter lepra & lepram causa separat. Facies itaque dispares valde culpam unius & eiusdem transgressionis. Nil de inde incestus obscenitatisque illas filias loth patrum usurpare decubitu. & tamen quis non vidat quod eua cuauerit. aut attenuauerit. turpis nephandique flagitij eorum pietas intentionis & intentio pietatis. Iam vero de illo qui precipit. & idem de eo quod precipitur. huiusmodi aduertenda erit secundum rationem distinctionis. ut cuius inter preceptores reuerentior nobis iminebat auctoritas. grauior eius formidetur offensio ac etiam maioris cuiusque mandati transgressio. damna bilior estimetur. Porro maiora minoraque mandata dixerim. que magis minusue velle ostenderit ipsum qui precipit. siue hominem siue deum. Est verbi gratia dei mandatum. non furaberis. & est mandatum omni petenti da. sed non de furando maius. Quis enim nesciat minus peccare. qui non tribuit sua. quam qui non sua furatur. Sed in mandatis hominum rara equalitas inuenitur cum per variis necessitatibus vel utilitatibus agendorum immergentium affectu variet. Quodque putauerit rectius vel modius hoc amplius cupiat & exigant obseruari. Tam ergo qualitas preceptorum quam auctoritas precipientium. & obediencie perficitur meta. & inobediencie terminat culpam. Bonus quidem obediencie gradus est. si iuxta magistrum nostrum sententiam propter metum gehene seu propter sanctam professionem quam professus est quispiam obediens. melior tamen cum ex dei amore obedit. Illa quippe obediencia necessitatis est ista autem est caritatis. Illum autem dixerim optimum obediencie gradum cum eo animo opus iniunctum recipit. quo & precipit. Et ex voluntate iubentis pendet intentio exequendi. tam in obseruando fideliter iussa quam in cauendo prohibita. Nouit verum humilisque obediens & minima non contemnere & maxima curare que maxima sunt. intimo quodam deuoti sincerique animi sapore discernens quibus de mandatis eius qui preest suis quodammodo factis respondeat cum propheta. Tu mandasti me. t. c. ni. Vbi quoque etiam & culpabilis neglectus & contemptus damabilis est. Disserunt autem quod neglectus

quidem languor inertie est. contemptus vero superbie tumor. Porro contemptus in omni specie mandatorum paripondere grauis & omniter damabilis est. Neglectus autem infixis grauior tolerabilior in mandatis mobilibus. Discretio enim est in mandatis consequenter & in culpis. **C. LVII.** Quod penitus obediendum sit plato quando non precipit contrarium deo.

Sine autem deus siue homo vicarius dei mandatum quodcumque tradiderit pari perfectu consequendum est. ubi tamen deo contraria non precipit homo. Quod si stingerit illa petri sententia tenenda est. Obedire inquit oportet deo magis quam hominibus. Si autem videret homo se contemptum. proletem eum illud samuelis. Si peccauerit vir. & si autem in deum peccauerit. etiam si subaudiatur propter hominem. quis orabit inquit pro eo. Neuter equidem. Nam & a quo offensus est & ob quem offendit. eque vtriusque oratio execranda discernitur apud ipsum. si qui offendit hoc est apud deum. Talis ergo requirendus est ad exortandum qui sit idoneus ad placandum. Porro culpam siqua est quod homo offendit cum ei non obediens. aut multum extenuat causa melior. aut penitus adnihilat. Quapropter cum dicit. Si peccauerit vir in virum subaudiendum est propter deum. Nullatenus enim lesio cuiusque proximi. ne dum plati excuset a culpa. Si solus defuerit in causa dei. Alioquin paulo predictum quod ait. Si enim inquit in fratrem peccatis. in christum peccatis. Nolite autem dominus contemnere unum ex his pusillis rebus. Aliter namque accipienda sunt scandala pusillorum & aliter phariseorum. Illorum quippe scandala de ignorantia. istorum autem de malicia descendit. Illi scandalizant quia veritatem nesciunt. isti quia oderunt. Quod si catastrophe cauenda sunt scandala pusillorum quanto amplius platonum. quos sibi deus esse quodammodo in vtriusque parte dignatus. sibi inmet ipsis illos irreuerentia & contemptum specialiter ostendit eis dicens. Qui vos audit me audit & cetera. Quobrem quod quid vice dei precipit homo quod non sit tam certum displicere deo. haud secus omnino accipendum est quam si precipiat deus. Quid enim interest vtrum per se an per suos ministros siue homines siue angelos hominibus innotescat suum beneplacitum deus. Sed homines inquit facile falli in dei voluntate de rebus dubijs precipienda. & in precipiendo fallere possunt. Sed enim quid hoc refert. Cui qui scilicet non es. presertim cum teneas scripturas. quia labia sacerdotum custodiunt scientiam & legem ex ore eius requirunt. quia angelus domini exercituum est. Requirit dixerim legem. non quam vel autentica vlla scriptura tradiderit vel ratio manifesta probauerit. De huiusmodi quippe nec preceptor est expectandus. nec prohibitor auscultando. sed quod ita latere aut obscurum esse cognoscit. ut in dubium venire possit. verum nam deus sic an aliter forte velit. Si non de labijs custodientibus scientiam & ex ore angelorum domini exercituum certum verum datur. a quo denique diuina potius consilia requiruntur. quam ab illo cui credita est dispensatio misteriorum dei. Ipse proinde quem per deo habemus tanquam deum in his que aperte non sunt contra deum audire debemus. **C. LVIII.** Responsio ad illos qui obediencie professionem accusant.

Videntes vero materiam siue occasionem arguendi asseritis. si hoc ostenderit ut iussa que libet hominum vel instituta diuine auctoritate eis pondere estimanda sunt. hominem sub homine aut vix aut nequaquam posse saluari. cum in tanto populo mandatorum que plati etiam per incuriam sepe precipiunt interdum non prouocari aut difficile admodum aut omnino impossibile esse videatur. Et quidem si nego

difficultate tunc inesse perfectioni. si tunc ipsa corde im-
perfecto presumit. Porro imperfecti cordis & infirme
propterea voluntatis indicium est. Statuta seniorum studio
suis discutere. herere ad singula que iniungunt. exi-
gere de quibusque rationem & male suspicari de omni
precepto cuius causa latuerit. nec unquam obedire libe-
ter. nisi cum audire contigerit quod forte libuerit. Aut
cum non aliter licere seu expedire monstrauerit. aut
apta ratio vel indubitata auctoritas delicata satis. im-
mo nimis molesta est huiusmodi obediencia. non pla-
ne hec illa est que ex regula tradite obediencia. sine
mora disputare perfecto hoc est in affectu cordis
non in auditu auris obedire. Istiusmodi ergo carna-
lem animam non modo premi sed etiam opprimi potest
presumptio perfectionis necesse est. quia non potest por-
tare caro infirma quod solus spiritus promptus expit in
gum esse suauis & onus leue. Christi quippe iugum &
onus est. & omnino ipotabile nisi eque Christi spiritui.
His itaque si dicatis legem regule subintrasse ut
abundaret delictum verum dicatis. Ceterum hec culpa
non est date legis. aut dantis legem. sed ipse pro-
fiteris & impie peruicacis. Mandatum quidem san-
ctum & iustum. sed tu te nois esse carnalem uenudam
tum sub peccato. Hoc autem prouidisse obueras quo-
tunis huius euangelice non prius iaceres fundamen-
ta. quod sedes operari si haberes sumptus ad perficien-
dum. Nunc quid restat. nisi ut aut correptus obe-
dias senioribus? aut consulas audias ab illis? hic
homo cepit edificare & non potuit consummare. Sed for-
san dicatis. Ergo ne ita perfectus quispiam inuenitur
cum non vel minimam aliquid interdum surripit de tanta
multis ac minutis que passim vel a negligetibus pro-
positis impanit. Minime. Sed non continuo ut aliquid
preteritum pimus. Prefertim cum nos consulet scriptu-
ra. Si quis peccauerit iniquis aduocatum habemus
et. Qui & si per transgressionem non tamen pro precepto
ribus legis supplicasse. Verum illi quod preceptum possunt
per quibus saluator rogat ne peant. Itaque & ipsa eu-
gelica precepta multum inter se discrepant. & merito
obseruationis & transgressionis periculo. Nam sicut
non omnia unius esse constat. vel necessitatis. vel utili-
tatis. vel dignitatis. sic nec pari culpa negligunt.
que non pari cura precipiunt. nec pari proinde pena pu-
niunt. Nonne denique veritas in euangelio sub nois
trahis & vestuce graues leuesque discernit obediencia
culpas. Nam ipsa disputare imo diffinire gra-
datim nobis distinguunt que cui reatu pena debeat
tur. cum alium iudico. alium pro filio. alium & gehena reum
esse prestat. Nulla ergo obsequendi necessitas cogit
ut si magistris diuina deest in suis preceptis auctoritas
nullum ideo iam monacho leue aut veniale peccatum
inuenire posse putet. & quod eius uniuersae actioni
crimine in idem inobediencia. Non enim qualiscumque man-
datum preteritum criminaliter facit inobediencia. sed repug-
re. & nolle obedire. Legimus & in euangelio.
maxima minimaque mandata & mandatorum transgressio
nes uniuersas dicemus equaliter maximas.

CLIX. **Q**uia ipsa regula habet transgres-
sionum remedia.

Rustra proinde ut videtis aut terremini.
aut terzere conamini de ipsius obediencia pro
missione que fit ex professione. quasi non
opreat illum promittere. quam constat. nec integre posse
teneri. nec sine crimine preteriri. Etenim si omnis obe-
dientia inexcusabiliter sit culpabilis. nulla tamen eterna
liter damabilis nisi quam remedium penitentiae non sanat
nulla est letaliter criminalis. nisi que contemptum

supbie non euitat. Magna igitur securitas filijs obe-
dientie. & reuera pax hominibus bone voluntatis qui
in omni inobediencia sola dantur in penitentia quam nescit
qui diligit deum. Sola in criminae supbia. quam faci-
le cauet qui timet gehenam. Bene propterea non potest
esse conscius sibi. qui se non implere possit quod debe-
re se credit. Creditis itaque ut verborum nostrorum
sensum breuiter colligam. quod ad integrum mandata dei
obseruari vix valeat. abbas non valeat cum veritas
ipsa testetur. Nec unum quidem iota preteritum iri. Ceterum
qui ita sentit. michi videtur ut vestra pace dixerim
nondum gustasse quod suauis est domus. sub iugo legis
gemere adhuc nondum respirare sub gratia. Suauis
Christi iugum nequaquam esse expertum. ideo certissime adhuc
infirmari per carnem. quia spiritus non adiunat eius infir-
mitatem. si autem non impossibile quidem sed tamen difficile
esse sentitis magistris non potest. & ideo murmu-
ratis aduersus obediencia legem affirmantes periculosum
esse promittere quod tam laboriosum est obseruare. Ad
hoc ego respondeo imo non ego sed dominus. Qui
potest inquit cape capiat. Hic quippe est quod paulo su-
pius dixi. quia antequam edificium inchoares prouidisse de-
bueras unde perficeres. Nunc autem ut ait quidam. aut non
temptasses aut perficeres. Partienda est proinde nobis
in duo uniuersa hec regularis obseruatio. in prece-
pta videlicet & remedia. Preceptis instituit vita
contra peccatum. remedijs restituit innocentiam pro pec-
catum. Sic utraque ista complectitur nostra professio. ut
professus quisque cum in aliquo forte mandato regu-
larium deliquerit. si ad remedium eque regulare consu-
gerit. & si diuinitus transgressor mandati non tamen per-
uicator pacti. Solum itaque consueuimus fregisse votum
violasse propositum. qui & preceptum preterierit et im-
mediu. Regulares namque terminos et si sepe deliquit
non euadit. qui consueque regula est disciplina non
subterfugit. Pars siquidem regule est regularis cor-
rectio. et in ea repiunt obediencia precepta. et inobediencia
remedia ut nec peccatum a regula recedat.

CLX. **U**t omnino precepto quantum obediencia
valz tantum obediencia grauet.

Queritis item de obediencia potest seu
discrimine inobediencia incidit a latere no-
bis et de merito utriusque querendum. Ut
videlicet in quibus preceptis quantum obediencia valz
tunc grauet inobediencia. Ut verbi gratia. vel abraham
de immolando filio vel ille nescio quis de filio itidez
furni incensum exponendo tunc diuine indignationis
et ultionis merito incurissent si non obedissent. quoniam
tum laudis et gratie receperunt pro eo quod obedierunt.
Quod vobis quidem videtur et durum et necessarium
sed non est ita. Cum vero constat nonnulla nec fieri sine
gloria. et posse non fieri sine culpa. Ideoque si fiat di-
gna est promissio. non tamen supplicio si non fiant. Nam
et non tangere mulierem menti est non mediocriter. et
nullius delicti propriam amplecti coniugem. Istius enim
modi sunt. quaecumque illi euangelico capello agrue et
ueniri possunt. Qui potest cape capiat. Et rursum quod
per arrium neglecta quidem ostendam contrahunt. sed im-
pleta gloriam non merentur. et damnant preceptorem
et actorem non glorificant. Talia sunt quaecumque di-
uinitus lege publica imponunt hominibus. sine quibus nec
saluari queunt. Hinc est illud in euangelio. Si dili-
gis eos qui vos diligunt et. Deique & uniuersaliter
cum feceritis omnia que precepta sunt et. Achi dicat
Si solis contenti estis preceptis et traditionibus ipo-
sitis legis et non sponte contra perfectionis vos consilij
et suasionibus mancipatis liberi quidem estis a debito

nō tamē p merito glorioſi. Euasisti penā sed non
acquiſiſtiſti coronā. Quenā igit̃ neceſſitas cogit pa
rere vos in ſingulis que iniuncta fuerit & formida
re ultionem d̃ trāſgreſſione. & de obſeruatiā remu
neratōem. Ea ppter in talibz generalibz hec regu
la teneat̃. vt in difficiliozibz quidē agēdis obeditō
gratior. q̃ grauioz puaricatō iudicet̃. & in facilioz
ribz minusq; oneroſis cōtemptus damnabilior q̃
actus laudabilior eſtimeet̃. **CLXI**

De ſtabilitate loci & trāſitu ad aliū.

Iam videamz quatenz tenēda ſit ip̃a que
i profeſſione firmari ſolet loci ſtabilitas.

Preſcribit ſane ſtabilitatis pactū omni
deiceps remiſſo deſceſſui. p̃tentōſo diſceſſui. vago
& curioſo diſcurſui. totius deniq; incōſtantiē leui
tati non tñ his que in p̃feſſionis ſerie ſequunt̃ mo
rum videlicet ouerſioni & obediētiē ſcōm regulā
Nam ſi hec ibidē p̃ im̃p̃bicate & irreligioſitate co
habitantiū obtineri forte nequiuert̃. duce ſpū li
bertatis trāſire indubitanē ſuadeo ad aliū locū
vbi nō impediāt reddere vota ſua deo que diſ. la.
ſua. Et quidē cū ſancto ſanctus eris & cū. puer
pū. Sane de religioſis ac bene ordinatis monaſte
rijs nullus p̃feſſor meo ōſilio ne artioris quidē de
ſiderio vite ſine licētiā ſui ſenioris egrediet̃. Egred
ſus tamē ſi melius inuenerit & elegerit. meo nihilo
minus iam cōſilio nō egrediet̃ ad inferius. ſ. bonū
qđ reliquerat & p̃ meliori p̃tempſerat. Si non tñ
loci p̃ioris vicinia reuocet̃. quia deuoto monaſte
rio nec retineri quis regulariter poteſt. nec recipi
ſine ōſenſu abbatis ſui. Si ergo vult aliquis v. g.
de cluniacēſibus inſtitutis ad ciſterciēſiū ſe ſtrin
gere paup̃tatem. eligēs p̃ illis nimirū p̃ſuetudinibz
magis regule puritatē. ſi me ōſulit nō ōſolo niſi id
abbatis ſui vltur̃ ait aſſenſu. Quāob̃. Primo p
pter ſcādālū ip̃oz quos deferit. deinde quia certa
p̃ dubijs relinquere tuū non eſt. Forſan em̃ hoc te
nere p̃t. illud nō poterit. Tercō ſuſpectā habeo
leuitatē. q̃ id ſepe qđ facile volumus anteq̃ p̃be
mus. exp̃ti iam nolumz vno p̃pe momēto idipſū
cupiētes & reſpuētes tā leuiter q̃ irratōnabiliter.
Quales vtiq; nō paucos frequēter exp̃imur. q̃ va
gi & inſtabiles mutāt exp̃imento iudiciū. imo ſine
iudicō fluctuātes & tumultuātes. tot de ſe conſi
lia p̃ſumūt quot loca reuiſunt. ſemp qđ nō habēt
cupiētes. & qđ habēt in ip̃is faſtidientes.

CLXII. Exhortatō eugenij pape ne to
tum ſe occupatōibus dedat. **Idē ad eugenij pa
pam de cōſideratōe. Libro primo.**

Neſcio quō vult & nō vult exire. leta qui
dem ſed lēta oratō. dū certatim illi cōtra
riā ip̃are p̃tendūt. maietas. ſ. atq; amor
Nempe viget ille. imbibet illa. ſed iteruenit digna
tō tua. qua hocip̃m nō p̃cipis ſed petis. cū p̃cipe
magis te deceat. Ceterz amor dñm neſcit. agnoſcite
filiū. & in filiis p̃ ſe ſatis ſubiectus eſt. Obſequiē
ſponte. gratis obtempat. libere reueretur. Amaui
paup̃em. amabo & paup̃um patrē & diuitū. In te
hanc mutatōnem factam eſſe cōſido nō de te. nec
p̃iori ſtatui tuo ſucceſſiſſe p̃motōnem ſz acceſſiſſe
Vnde iā ergo incipiā liber ab occupatōibus tuis
quia in his maxime cōdoleo tibi. ſi tamē doles et tu
alioquin nō cōdoleo. Doleo tamē et maxime ſciēs
a ſolute lōgius abſiſtere mēbrūz qđ obſtupuit. &
egz ſeſe nō ſentientē piculoſius laborare. ſic ſe tue
res habēt. Abſit hec eſt p̃s illius qui datus eſt in
re p̃b ū ſenſum. Ab his ſane cupio tibi pacē nō cū

his. Nil tā fixū animo qđ neglectū & tpe nō abſo
leſcat. vulneri vetuſto & neglecto callus obducit̃
et eo iſanabile quo inſenſibile fit. Deniq; dolor cō
tinu? et acerbus diuturnus eſſe non patit̃. nam ſi
aliūde nō extundit̃. neceſſe eſt cedat vel ſibi. Eniz
uero cito aut de remedio ōſolatōnem recipet. aut
de aſſiduitate ſtupore. Quid em̃ non inuertat cō
ſuetudo. Quid nō aſſiduitate duret. Quid nō vſui
cedet. Primū tibi ip̃ortabile videbit̃ aliqd. p̃ceſſu
tp̃is ſi aſſueſcas iudicabis nō adō graue. paulopz
et leue ſenties. paulopoz et delectabit̃. ita paulatī
in cordis duriciā itur. Hinc p̃ſus hinc tibi timui
et timeo ſemp. ne dilato remedio dolorē n̄ ſuſtinēs
piculo te irreuocabiliter deſpatus immergas. Vere
oz inq; ne in medijs occupatōibz qm̃ multe ſunt
dum diſſidōis ſinem. fronte dures. teip̃m quodam
modo ſenſu p̃ues iuſti viliſq; doloz. multo p̃u
denti? te de illis ſubtrahas vel ad tempz. q̃ patia
re trahi ab ip̃is. et certe paulatī duci quo tu n̄ vis
Queris quo. Ad cor duz. Ne p̃gas querere e quid
illud ſit. Si nō expauiſti tuū eſt hoc. Solū enim eſt
cor duz quod ſemetip̃m nō exhorret. quia nec ſen
tit. Quid me interrogas. Interroga pharaonem.
Quid eſt ergo cor durū. Ip̃m eſt quod nec cōpun
ctōne ſcindoit̃. nec pietate molliet̃. nec mouet̃ p̃eci
bus. minis nec cedat. flagellis indurat̃. Ingratum
eſt ad beneficia. ad cōſilia inuidū. ad iudicia ſeuū.
inuerecundū ad turpia. ip̃anidū ad picula. inhumā
nū ad humana. temerariū ad diuina. p̃teritoz oblī
uiſcēs. p̃ntium negligēs. futura nō p̃uidēs. Ip̃ſum
eſt cui p̃teritoz p̃ter ſolas iniurias nichil om̃ino n̄
p̃terit. p̃ſentiū nichil nō p̃it. futuroz nulla n̄ forte
ad vlciscedum p̃ſpectō ſeu p̃patio eſt. Et vt i bre
uī cuncta horribilis mali mala p̃ſpectat. ip̃m ē qđ
nec deuz timet nec hominē reueret̃. En quo trabe
re te habent occupatōes hec maledictē. ſi tamen
p̃gis vt cepiſti dare ita te totū illis nichil tui tibi
relinquēs. **CLXIII.** Correſtō eiusdē d̃ cō
tinuo cauſaz auditu.

Queſo ergo te quale ē iſtud de mane uſq;
ad vespam litigare. aut litigātes audire
et quali nō ſufficeret diei malicia ſua. nō
ſunt libere noctes. Dies diei eructat lites. et nox
nocti indicat maliciā. Magna virtus paciētiē. ſed
non hāc tibi ad iſta op̃aueri. interdū ip̃atientē cē
p̃babilius. Tu ne a p̃bes illoz paciētiā. q̃bz pau
lus dicebat. Libet̃ ſuffertis inſipiētes cū ſitis ip̃i
ſapiētes. niſi falloz ironia erat et nō laus. nō bona
paciētiā vt poſſis eſſe liber ſeruū te p̃mittere fieri
Nolo diſſimules ſeruitutē. in quā certe in dies dū
neſcis redigeris. Hebitatis cordis eſt iudiciū p̃p̃iā
nō ſentire p̃tinuam vexatōnem. Vexatō dat itelle
ctum auditui. Ait quidam. Vex eſt ſed ſi nimia n̄
fuerit. Nā ſi ſit non plane intellectū dat ſz p̃tēptū
Deniq; impins cū venerit in p̃fundū maloz con
temnit. Exp̃giſcere ergo et peſſime ſuitutis iugū
nō tantū caue ſed etiā horre. An nō ideo iugum
q̃z nō vni ſeruīs ſed oibz. Nec michi opponas nūc
apoſtoli vocem qua ait. Cū eſſem liber ex om̃ibus
ſeruū oim me feci. Longe eſt iſtud a te. Nunquid
hac ille ſeruitute homibz inſeruiebat in acquiſitō
ne turpis queſtus. Nunquid ad eū de toto orbe cō
fluebāt ambitōſi. auari ſimoniaci. ſacrilegi. ocub̃a
rij. inceſtuoli. et queq; iſtiusmodi mōſtra hominū
vt ip̃ius apoſtolica auctoritate vel obtinerēt hono
res eccleſiaſtici os vel etiā retinerēt. Ergo ſeruū
ſe fecit homo cui viuere xps eſt. et mori lucrū. vt

scz plures lucifaceret xpo. nō. ut lucra augerz aua
ricie. Audias post ipm dicentē. Precō inquit em
pti estis nolite fieri serui hominū. Quid vilius in
digniusqz pfectim summo pontifici. q̄ non dico
omī die sed pene omni hora insudare talibus rebz
& p talibz. Deinde quādo oramz. quādo docemz
populos. qm edificamz ecclesiā. quādo meditamur
in lege. Et qdem quotidie p̄strepūt ī palatō leges
sed iustitiani n̄ domi. Iuste ve etiā istud. Tu vid
ris. Nā certe lex domi imaculata conuertēs aīas.
He autē non tam leges q̄ lites sunt. & cauillatōes
subūctēs iudiciū. Tu ergo pastor & ep̄e animaz
qua mēte obsecro sustines corā te semp silere illam
garrire aut istā. Falloz si non mouet tibi scrupulū
queritas. puto q̄ inter dū opellat clamare ad dñm
cū ppheta. Narrauerūt michi iniqui fabulatōes.
sed nō ut lex tua. An et te audes liberū p̄fiteri s̄b
tam graui mole. in cōueniētie huius. Et cui fas nō
sit ceruicē subducere. Nā si potes & nō vis. mltō
magis seruū es hui? ipius tā puer se volūtatis tue
Nā & si coacta seruit? miserabilior. sed affectata
miserior est. **CLXIII.** **Q** onus illud
in alios sit p̄ciendum & inter dū p̄sideratōi vacandū

Et qd vis me facere inquit ut tibi ab his
occupatōibz p̄cas. Impossibile fortal? s̄
esse respōdebis. faciliusqz te cathedre va
ledicere posse. Recte em hoc si rumpe & non ma
gis inter rumpe ista hortarer. Audi ergo qd redar
guā. quid te suadeat si qd viuis & sapis totuz das
actōni. cōsideratōni autē nil. Lau do te in hoc. n̄
laudo. certe nec ipi actōni expedit p̄sideratōne nō
p̄ueniri. Si tot? vis oīm esse instar illius qui. oīm
bus oīnia factus est. Laudo humanitatē s̄ si plēa
sit. Quō autē plena te excluso. Et tu homo es. ergo
colligat & te intra se sinus qui oīes recipit. Alio
quā quid tibi p̄dest si vniuersos lucreris te vnuz
p̄dens. Quamobrē cū te oīes habeant. & tu esto
cū habētibus vnus. Sapiētibus & insipētibz debi
tor es & soli negas te tibi. Clericis & laicis iust?
& ipius oīes p̄ter p̄cipiāt te. De fonte publico
bibūt p̄ctore tuo. & tu teoz sum siciēs stabis. sed
maledictus est qui p̄tem suā facit de tericē. Quid
ille qui se penitus reddit exptem. Memēto p̄inde
nō dico sepe sed vel inter dū reddere teipsum tibi.
Vtere tu quoqz te inter multos. aut certe p? mul
tos. Audi paulū apostolū qui de huiusmōi sentiat
Ad ignominia inquit vobis dico. p̄temptibiliores
qui sunt in ecclesia illos p̄stituit ad iudicandū.
Itaqz scdm apostolū indigne tibi r̄surpas tu apo
stolic? officiū vile. gradu stēptibiliū. vñ & dī
cebat ep̄s ep̄m institūēs. Nemo militās deo impli
cat se ne. se. Quid nī p̄temnāt iudicare de terrenis
possessūculis hoīm qui in celestibz & āglos iudī
cabūt. In criminibus ergo nō in possessionibz po
testas vestra. Propter illā liquidē & nō p̄p̄ hanc
accepistis clauis regni celozū. p̄uaricatores vtiqz
exclusuri nō possessores. Habēt hec infima & ter
rena iudices suos reges & p̄cipes terre. qd fines
alienos inuaditis. Quid falcē vestrā in alienā mes
sem extēditis. nō quia indigni res. sed qz indignū
vobis talibus insistere quippe potioribz occupatis
Deniqz aliud incidenter excutere ī ista causa qua
libet vrgente aliud vltro incūbere. Nūc autē quo
niā dīcs malī sunt. sufficit interī admonitum esse
nec totū te nec semp actōni dare sed cōsideratōni
aliqd tui cordis & corpis sequestrare. que ipius
quoqz actōnis p̄tes benigna quadā p̄sumptōe su

as facit pagendo quodāmo & p̄ordinādo que agē
da sunt. **Necessariū** sane ne forte que p̄uisa & p̄me
di tata poterāt esse p̄ficuo. p̄cipitata magis p̄clo
fiant. **CLXV.** **D**e vtilitate consi
derationis.

Et primū quidā ipm fontē suū. i. mentez
de quo oriē purificat p̄sideratō. deinde re
git affectus. dirigit act? corrigat excel
sus. componit mores. vitā honestat et ordiat. Po
stremo diuinaz p̄ter & humanaz rerū scientiam
cōfert. Hec est que p̄fusa dīsternat. hīc iā cogit
sp̄sa colligit. secreta rimat. vera inuestigat. verifi
milīa examinat. ficta et fucata explorat. Hec est q̄
agēda p̄ordinat. acta recogitat. ut nichil in mente
resideat aut incorrectū. aut correctōne egēs. Hec
est que in p̄spis aduersa p̄sentit. in aduersis nō sen
tit. quozū alterū fortitudinis. alterū p̄ iudētie est.
Ibi etiā aduertere tibi est suauissimū quēdam p̄cen
tum. p̄plexūqz virtutum. atqz alterā p̄dere ex alte
ra sicut hoc loco vides fortitudinis matrē eē p̄u
dētiā. nec fortitudinē sed temeritatē quēlibz esse
ausum quē nō p̄turiuit sapientia. Hec item est que
inter voluptates et necessitates media quasi que
dam arbitra sedēs. vtrinqz certis limitibus dīster
minat fines. Istis assignās et p̄tēs qd satis est. illis
qd minus est demens et sic ex alterutro terciā for
mās virtutē quā dīcunt temperantiā. Nā intēpan
tem ipā cōsideratō censet. tam eū qui necessarijs p̄
timaciter demit. q̄ qui indulget supfluis. Vñ mibi
videt nō omnino absurde dīfinire temperantiā. qui
hāc nec p̄cidere necessitatē nec excedere dicat. Jam
de iusticia que vna ex quattuor est nōne p̄stat con
sideratōne mentē p̄ueniri ut se formet in ea. Si em
necesse est p̄u? cogitet ut ex se normā ducat iusti
cie. nec factura viqz alteri qd sibi fieri nolit. nec
qd sibi fieri velit alteri negatura. Intuere nūc me
cū etiam harū pulcā p̄nexionē et ipam coherentia
Nam ipi iusticie ut iusta sit temperantiā modū ipo
nit. Noli nimīū esse iustus ait sapiēs. Quid q̄ etiā
ipā sapiētiā hoc temperantiē frenū nō respuit. dicē
te paulo. Non plus sapes q̄ oportet sapes. sed sapes
ad sobrietatē. Sed et ecōtrario. q̄ temperantiē neces
saria iusticia sit. oñdit domin? in euāgelio. arguēs
illoz temperantiā qui abstinebāt ut viderent homi
bus ieiunātes. Erat in cibo tēpantiā. s̄ non iusticia
in anima. quia nō dō placere s̄ homibz intēdebāt
Quō rursus vel illa vel ista sine fortitudine cum
constet fortitudinis esse mediocris cohibere velle
et nolle suum inter angustias parū et nimis ut sit
p̄tēta volūtas mō illo medio. nudo. puro. solo cō
stante sibi equali vndiqz sui. utpote ex omni p̄te
p̄ter circūcū. que solū p̄stat esse virtutis. Itaqz
iusticia modum querit. p̄udētiā inuenit. vēdicat
fortitudo. tēpantiā possidet. Non mibi est hoc loco
p̄positū de ipis virtutibus disputare. s̄ hec dixe
rim hortās ad vacandū p̄sideratōni. cui? beneficio
et hec similia aduertunt. Cui taz pio tāqz vtili oco
nullam in vita opam dare vitā p̄dere est. Quid ta
men est si te philosophie huic totū repente deuo
ueris. p̄decessores tui n̄ ita p̄sueuerūt. eris molest?
q̄ pluribus quasi qui a patz vestigijs deuiares. Nē
pe id videbis agere in suggillatōem eoz. s̄ et no
taberis vulgari puerbio. qui hoc facit quod nul
lus mirat. q̄ si de bonis et non d nouis sumam?
exempla nō defuere romani p̄cifices qui sibi oia
inter maxima negocia inuenirēt. **CLXVI.**

Qualiter audiēdo sunt et decidēdo cause.

Ed esto alius moleuit mos. dies alij sunt & alij hoim mores. tpa piculosa non in stant. sed ia extant. fraus & circūuentō & violētia pualuere sup terrā. Calūniatores mlti defensor rarus. Agitenē ergo cause sicut oportet. Nam is modus qui frequētaē est execrabilis plāe & qui nō dico ecclēsiā. sed nec forz deceret. Mi: roiqz quēadmodum religiose aures tue audire su stinēt huiusmōi disputatōnes aduocatoz. & pu: gnas etiam verboz que magis ad subuersionē q̄ ad inuentionem p̄ficiūt veritatē. Corrige prauuz mozem. p̄uide linguas vaniloquas. & labia dolosa claude. Hi sunt qui docuerūt linguas suas loqui mendaciū. disertū aduersus iusticiā. eruditi p̄ falsi tate. Sapiētes sunt. ut faciat malū eloquētes. ut i pugnēt verū. Hi sunt qui instruūt a quibz fuerāt instruēdi. Astruūt nō cōpta sed sua. Struunt de p̄prio calūniās innocentie. destruūt veritatē sim: plicitatē. obstruūt iudiciū. vias. nichil ita absqz la: boze maifestā facit veritatē. ut breuis & pura nar ratō. Ergo quas ad te. necesse erit intrare causas. neqz oīes necesse erit diligēter velim. s; breuiter decidere assuescas frustratoziasqz et venatozias p̄ cidere dilatōes. cā vidue iteret ad te. et causas pau pis & eius qui nō habet quod det alijs alias mltas poteris omittere ēminādas q̄plures ne dignas au diencia iudicare. Quid em op? est admittere illos quoz peccata manifesta sunt p̄dētia ad iudiciū. Tanta em est impudētia nō nulloz ut cū manife ste ambitōnis prauigie scateat tota facies cause eo rum. nō erubescūt audiēciam flagitare. publicātes semetip̄os ad multoz p̄sciētias. in quo vel sue soli us satis poterāt p̄fundi. iū dicō. Non fuit qui rescī deret attritas frōres sed ideo plures facte sūt & magis diruerūt. Sed & nescio quō viciōsus p̄sciē tias viciōsoz nō refugit. & ubi oīs sordent vni? mīme fetor sentit. Quis em verbi causa vnq̄ aua rus auarū. luxuriosus luxuriosum erubuit. Plena em est ambitōnis ecclēsia. non est iā quod horreat studijs & molitōibz ambitōis non plus q̄ spelū ea latronis in spolijs viatoz. Si xpi discipul? es. ignoscat zelus tu? exurgat auctoritas tua adūsus impudētiā hāc & generalē pestē. Intuere magistz nō pat aures ut audiat. sed flagellū quo feriat. ver ba nec facit nec recipit. nec em sedet iudicās. sed i sequit̄ puniēs. causam tamē nō tacet q̄ videlicet domū oratōis fecissent domū negociatōis. ido & tu fac similiter. **CLXVII.** **De parti bus consideratōis & primo de consideratōe sui quid sit & quis.**

Quattuor ut occurrūt tibi p̄sōrāda reoz. Te que sub te. que circa te. que supra te sunt. A te tua cōsideratō inchoet. ne fru stra extēdaris in alia te neglecto. In acq̄isitōe em salutis tue nemo tibi germanioz vnico matris tue. Et hec tui p̄sideratō in tria diuidit̄. s. ut cōsideres quid. quis & qualis sis. Quid in natura. v. g. hō. Quis in p̄sona. s. papa. Qualis in moribz. Cōside ranti igit̄ tibi q̄ hō sis. i. animal ratōnale mortale. Is tibi exinde occurrat fructus ut & mortale qd i te est ratōnale humiliet. & rursus ratōnale mor: tale cōfortet. Deinde quis sis & de quo sis factus aduertendū. Quid nī erubescas minim? inueniri in magnis. qui te recordaris magnū in mīmis exti tisse. blandit̄ cathedra. spelūca est. Inde nāqz sup nitendū sonās tibi epī nomie nō domū sed offi cium. Quō aut libet gloriari. ubi oīari n on licet.

Non em locus est oco. ubi sedula. vixet felicitudo omniū ecclēsiāz. Quid em aliud tibi dimisit fact? apostolus. Argētum inquit et aurū non est michi. quod aut habeo hoc tibi do. Nūquid dominatōez. Audi ipm dicentē. Nō quasi dominātes ait in cle ro. sed forma. f. g. Et ne hoc dictum sola humilita te putes. nō etiā in veritate vox domi est in euāge lio. Reges gētiū dominant eoz & qui po. h. su per eos. te. vo. Vos autē nō sic. Planū est. aposto lis interdictū dominat. Tu ergo tibi vsurpare an des aut dominās apostolatū. aut apostolicus dñā tum. Plane & ab alteruero p̄hibens. si utrūqz simul habere velis. p̄os ut rūqz. Domabis quidez lupos. sed ouibus nō dominaberis. Pascēdas utiqz nō p̄mendas suscepisti. Preciosissimus fundus est humilitas in quo edificū spiritalē p̄structū. crescit in templū sanctū in dño. Tercō p̄siderādum est tibi qualis sis. Summa em in te cto. rex fatu? in solio sedēs & nunc audi canticū meū. mīn? quidez sua ue sed salutare. Mōstruosa res est grad? summ? & animus infumus. sedes p̄ima et vita ima. lingua magniloqua et man? ociosa. sermo multus. & fru ctus nullus. vultus grauis et actus leuis. Ingēs auctoritas et nutās instabilitas. Admoui speculū. fedus se i eo vult? agnoscat. tu tuū gaude dissimi lem inueniri. Inspice tamē et tu ne forte et si sit vñ merito placeas tibi. etiam in quo debeas displice re nō desit. Rara vox. nichil michi cōsci? sum. cau tior in bonis ābulas si & mala nō lateāt. Quāobrē noueris te ut inter angustias que nō desunt frua ris cōscientie bono. Magis aut ut scias quid desit tibi. cuiā nō desit oīia illi desunt qui nichil sibi deesse putat. Nūquid quia summ? p̄t̄fex es ido summus. Vel quō p̄ficias. si iam sufficis tibi.

CLXVIII. **De cōsideratōe sui quid fuit et quid nunc sit.**

Considerātū aut tibi quis sis. nichilomin? p̄siderādum quid prius eras imo qd nūc es. Ut quid em delinīs inueni. quod nō desisti esse. Adhuc em es qd eras. s. homo. nec mī nus hoc es. q̄ quod post factus es. forte et magis. Deniqz illud natus es hoc mutuat. Nō illud rei q ctū ē sed istud adiectū. Cōsidera igit̄ maxie quod maxie es. s. hoīem qd et nat? es. nec mō qd nat? s; et qualis. Tolle p̄inde nūc hereditaria hec p̄zoma ta ab initō maledicta. dir̄ ūpe velamē filioz zelan tium ignominia. nō plagā curantiū. Dele fucū fu gacis honoris hui? et male colerate nitore glorie ut vnde nudū p̄sideres. quia nudus egressus es de vtero matris tue. Nūquid ifulatus. nūquid micās gēmis. aut florid? sericis. aut coronat? pēnis. aut suffarcinatus metallis. Si cūcta hec veluti nubes quasdam matutinas velociter trāseuntes dissipēs et exuffles a facie cōsideratōis tue. Occurrat tibi o homo nudus et paup. et miser miserabilis homo quoqz dolens q̄ hom o sit. erubescēs q̄ nudus sit. plozās q̄ natus sit. murmurās q̄ homo sit natus ad laborē et non ad honorem. Homo natus de mu liere. et ob hoc cū reatu. breui viuens tempe. et ob hoc cum metu reple? mltis miserijs. et ob hoc cū fletu. salubris copula. ut cogitās te summū ponti ficem. attēdas p̄ter vilissimū cinerē nō fuisse sed esse. Hec te cōsideratō tenet in te. nec a te auolare finit. nō ambulare i magnis neqz in mirabilibz sup te. In te cōsistito ne ifra desici sinas. nō attolli sup non euadere in longius. nō extēdi in latius. Tene medium si nō vis p̄dere modum. Lqz? medi? tut?

est. mediū sedes modi & modū virtutis. Omne extra modū mansionem sapiens exiliū reputat. Propter hoc nō est illi habitare in lōgo qđ ultra modū sit sed nec in lato qđ extra sit. nec in alto quod supra sit. nec in imo infra sit. Deniq; et longitudo extremū habere solet. & dilatatio scissuram. & altitudo ruinā. et profundū absorpōnem. Longū dico cum sibi homo longiorē pmitteat vitā. Latū cū insup suas animas distendit curas. Altū cum de se plū psumit. Profundū cum se plū deiecit. Qui igitur lōga sibi metitē tempa. ingrediē iter exterminij. & i pſenti a se exulans p obliuione. in aliam pmanem solitudinem migras secula et nō pſutura. imo nec futura. Similiter ani mi imoderata extēſio attenuatōnem facit. & extenuatō nimia scissione. multisq; lacere curis necesse est. **I**a vero alta pſumptio qđ nisi pſcipitatio ruinosa ē. Et quid pusillanimitatis deiectio. nisi despecta quedam absorptio. In hac fortis non deiecit prudens longioris uite non abducitur incerto. modestus moderabitur curas tempabit a supfluis. nō deerit necessarijs. Porro iustus altiora de se non psumit. sed dicit. Si iustus fuero nō leuabo caput. Neq; ergo plū uero tibi tribuas nec plus iusto pſcas. **CLXXIX. De cōsideratione sui qualis sit**

Ugilanter discerne qualis ex te. & qualis dono dei. & non sit in spū tuo dolus. Erit autē hoc si fideliter pſtens tua tibi et que sunt dei deo sine fraude resignes. Cōsiderando qualis sis etiā qualis fueris recogitādū tibi est. Conferēda sunt posteriora priorib; pſeceris ne in uirtute. in sapiētia. in suauitate moris. An ab his forte qđ absit defeceris patiētiōis. an impatiētiōis. insolētiōis. an humilior. exorabiliōis an difficiōis. Latus tibi patet cāpus in hoc genere cōsiderandi. Oportet ut innotescat zelus tuus. clementia tua. discretio moderatrix utriusq;. Solent enim discretōis oculo caligāte alterut; sibi pſipere loca terminos occupare. Porro caliginis due sūt cause. ira & mollior affectus. Is iudiciū censurā eneruat illa pſcipitat. Turbat enim pſira oculus dementer nil intueē. suffulsi fluxa quadā & muliebrī mollicie rectū nō uidet. Non eris innocēs si uol pſuas cui pſcendū est. aut pſcas ei qui puniendus est. In tribulationibus quoq; qualē te inueneris nolo dissimules. si pſtante in tuis. pſdolentē in alienis. gaude Magnus qui incidēs in aduersa nō excidit ut parū a sapiētia. nec minor cui pſns felicitas si aruit nō iruit qđq; facilius inueneris qui sapiētiā retinuerit cōtraria sibi fortuna. qđ qui pſpiciā nō pſiderit. Quāq; uero sapiēs recte horuē sapiētiā scribi in ocio. cauēdum est tamē & in ocio ociū. Fugienda est enim ociositas mater nugarū. nouerca uirtutū inter seculares nuge sunt. i ore sacerdotis blasphemie. Interdū tamē si incidāt ferēte fortassis. referende uero nunq;. Cōsecrasti es tuū euangelio. talibus iam apire illicitum. assuescere sacrilegiū est. Labia inquit sacerdotis cūſ. ſci. & le. re. ex o. e. nō utiq; nugas uel fabulas. uerū scurule nō sufficiat pegrinari ab ore. sed ab aure pcul relegandū est. Ecce ad cachinnos moueris. fedis moues. Porro detrahēre uel detrahentē audire quid horū tam nabilius sit nō facile dixerim. Nō pui autē peccati reum existimes. si facies peccatorū in iudicio sumis. & non pſcti? causas discutis merito. Est & aliud uiciū. cuius si te imūnem sentis. inter omnes quos noui ex his qui cathedras ascēdunt. sedebis

me iudice solitari. qđ singulariter leuasti te supra te. ſc; facilitat e credulitatis. hinc p nihilo i te multe inde innocētium frequēs addictio. Inde puidicia i absentes. Nūc ad ea que sub te sunt pſideratō intendenda est. **CLXX. De pſideratōne circa subditos & de opescēdis appellatōnib;**

Sapiētib; & insipietibus debitor es. Ipſi nomē debitoris memēto poti; seruiēti pgruere qđ dominari. Nec tātum fidelib; sed & infidelib; interest pſinde tuā dare opam. ut increduli puerant ad fidē. pueri nō auertant. aū si reuertant. pueri ordinent ad rectitudinē. subū si ad ueritatē reuocent. subuersores inuictis ratioibus pſuincant. Hi sunt heretici canes ad scissione vulpes ad fraudē. Vestri qui terzā austru tū sepe uisitāt. hi sciunt. eunt & redeunt p mediū eorū. S; quid boni adhuc cū illis egerint. necdū audiūm; & fortasse audissemus. nisi p aure hispanie salus populi uiluisse. O ambitō ambientium crux. quō omnes torques. omibus places. An nō limina apostolorū plus iā ambitō qđ deuotō tenet. An nō uocibus eius uestru tota die resulat palatiū. Appellatur ad te de toto mūdo in testimoniū singularis pſmatus tui & uerū tā fructuose qđ necessarie. Vt nā cum oppſsus clamat. sentiat oppſsor & nō supbiat ipſius unde incēditur paup. Impune enim trāſire inique appellatē iniquarū appellatōnū ē fomes. Iniqua autē omis appellatō. ad quā iusticie inopia nō coegit. nō ut graues sed si graueris licet appellare a sentētia. Ante sententiā omnino nisi ob manifestū grauamē impbe pſsumit appellatō. Qui ergo nō grauatur appellat liquet. qđ aut grauare incēdit aut tēpus redimere. Nō est aut appellatō suffugiū sed refugiu. At uero antidotū uersum est in re uenū. Non est hec mutatō dextere excelsi. Zelatus est dñs domū oratōis. factā speluncā latronum. Tu minister ei; dissimulas miserorū refugiu datū arma iniquitati. **CLXXI. De exēptōne ecclesiarū**

Huius murmur & querimonias ecclesiarū truncari se clamāt ac demēbrari. Suberant enim abbates epſ. epſi archiepſi archiepſi patriarchis uel primatib;. Facitis hoc quia potestis sed utrū & debeatis questio est. Spiritalis homo qui omia diiudicat ut ipſe a nemie iudice tur. omne opus suū tñā pſideratōne pueniet. scilicet an liceat. an deceat. an expediat. Quid autē taz indignū tibi qđ uolūtate p lege uti. Quid tam beſiale qđ nō iudicō agi sed appetitu. Quid itez tam incēcā tibi qđ ut totū tenēs nō sis pſctus toto nisi minutias quasdā et exiguas portōnes ipſius tibi credite uniuersitatis. quasi nō sunt tue satagas ad huc facere tuas. Nolo pſtendas michi fructū emācipatōis huius. Nullus est enim nisi qđ epſ inde in solētiōres. mōachi dissolutiores fiūt qđ etiā paupiores. Licentiū enim peccāt cū nō sit qui arguat. licentiū spoliā cū nō sit qui defēdat. Simaūt extollitur qui subtrahit et cui subtrahit irridet. Qui s; trahit quō innocēs est. Sed is qui murmurat scdm animā mortuus est. Qui instigat. quō uiuit. quō nō reus mortis amboz et sue piter qui gladiū dedit. unde ambo morerent. Hoc est qđ dicit ad achab qui rerū summā tenebat. ut uñā uineā affectauit. Occidisti insup et possedisti. Huic cōgruit pabola nathan de homine qui centū oues habēs uñā que paupis erat pſcupiuit. Adde qđ qui audiūt scāda lianē. detrahūt. blasphemāt. Hic etiā iter ecclesiarū

inimicitie graues. **N**ō facile adducor licitū ofētre
qđ tot illicita prurit. **T**u ne licitū sentias ecclesias
suis mutilare mēbris. **O**mīs anima inquit potesta-
tibus sublimioribz subdita sit. plaliter em dicit po-
testatibus. **N**on em tua sola potestas a domino ē
sunt & mediocres. sunt & inferiores. **E**t quomō
quos deus diunxit non sunt sepandi. sic nec quos
subiūxit compandi. **M**onstz facis si manui digitū
submouēs facis depēdere de capite supiorem ma-
nui brachio collateralē. **C**orpus liquidē xpi paul?
capiti ouenētissime aptas totū ex eo opactū. **P**hi-
bet & onexū p omne iuncturā submistratōnis s.
o. v. m. a. cor. fa. in eoi. sui in caritate. **N**ec vilē re-
putes hāc formā quia in terzis est. exemplar em ha-
bet e celo. **N**eqz em pōt filius facere quicqđ nisi qđ
v. p. fa. **V**ide inquit vt omia facias scđz exemplar
qđ tibi in m. m. est. **Q**u si dicat epus nolo esse sub
archiepo. **V**el abbas. nolo esse sub epō. hoc nō est
e celo. nisi forte angeloz quēpiam audisti dicentē
Nolo sub archangelis esse. aut ex alio quolibz infe-
riorz ordinū aliquē non ferentem sub esse nisi deo.
Quid inquis phibes dispēfare sed non dissipare.
Vbi necessitas rīget excusabilis est dispēfatio vbi
utilitas puocat laudabilis. **V**tilitas dico nō ppiā
sed omunis. **N**am cū nichil hoz nō plane fidelis di-
spensatō sed crudelis dissipatō est. **CLXXII.**
De neglecta obseruatiā canonū.

Ipsa deniqz vestra apostolica mādāta at-
qz istituta passi neglecta iacēt. **N**ōne os
tuū iā quart? annus est in remensi oclio
hec capitula pmulgauit. **P**recipimus aisti vt tam
epi qđ clerici. neqz in supfluitate seu varietate iho-
nesta vestiū diuicoloz aut fissura vestiū neqz i cō-
sura ituentiū offēdāt aspectū quoz forma et ex-
emplū esse debēt. **I**tē vt null? in archidiaconū vel
decanū. nisi diaconus vel p̄biter ordīnē. **P**richi-
bemus ne adolecētibz vel infra sacros cōdīnes cō-
stitutis p̄dicti pcedāt honores. vba tua hec. **Q**uis
ea tenet vel tenuit. **F**allenis si teneri putas. **S**i nō
putas ipe peccasti. aut statuēs que nō tenerentur.
aut qđ non tenen ē dissimulās. **L**euā oculos tuos
& vide. si nō eque vt prius pellicula discolor sacz
ordinē discolorer. si nō eque vt prius fissura enoz
mis pene ingūia nudet solēt dicere. **N**unqđ de ves-
tibus cura est deo. & nō magis de moribz. **A**t for-
ma hec vestiū deformitatis mentiū & mox indiciū
est. **Q**uid sibi vult qđ clerici aliud esse & aliud vīd-
ri volūt. habitu milites questu clerici. actu neutz
exhibēt. **N**eqz em pugnāt vt milites. nec vt clerici
euāgelizant. **C**uius ordinis sunt cū vtriusqz eē cu-
piūt. vtrūqz deserūt. vtrūqz pfundūt. **A**t si sūme
sapīēs deus nichil inordinatū reliquit. **V**erē nō
alibi ordinādos. qđ vbi nullus ordo s3 sempitern?
horroz inhabitat. nunc inferēda que circa te sunt.

CLXXIII. **De p̄sideratōne populi ro-**
mani qui circa eū erat.

Olerū illū ordinatissimū esse decet. a quo
p̄cipue in omne ecclesiā cleri forma p̄ces-
sit. **Q**uid de populo loquar. **Q**uid tā no-
tum seculis qđ p̄teruia romanoz. **G**ēs insueta pa-
ci cumuleui assueta. **G**ēs inmitis & intractabilis
subdi nescia nisi cū non valet resistere. **E**n plaga ti-
bi incūbit cura hec. **N**oli diffidere etiā si incurabil
sit. **A**d curā em exigeris nō curatōez. **C**urā inquit
illius habe. **V**ez dixit quidā. **N**ō est in medico sē-
per releueē vt eger. **P**lus omibus laborauit ait ap-
stolus nō dicit. plus omibus pfui. **V**nusquis qz i

quit ppiā mercedē accipiet scđm s. l. non secūdū
puentū. **I**ta queso fac tu qđ tuū est. nam deus qđ
suum est satis absqz tua sollicitudine curabit. **R**ed
det deus mercedē la. s. f. **S**cū labor quē nullus
euacuare ofectus potest. **S**cio vbi habitas. **I**ncrē-
duli & subuersores sunt tecū romani impij i deū
temerarij in sancta. sediciofi in inuicē. emuli in vi-
cinos inhumani in extraneos. quos neminē amātel
nemo amat. **S**upioribus infideles. inferioribz im-
ptabiles. inuerecūdi ad petēdum. ad negandū frō-
tuosi. ingrati cū accepit. grādia loquunt cū ofē-
tur exigua. blādissimi adulatores. mordacissimi o-
tractores. rīz circūspectū & amicū ppiē cōscien-
tie calumniant ypocritā. **P**orro quieris amatozem
& sibi interdū vacante inuilem dicūt. **T**alia tamē
tu pastor vtilis p̄siderato quō si fieri possit cōuer-
tas eos. neipi subuertāt te. **P**etrus cui? sedē tenes
nesciē aliquādo p̄cessisse vel gemmis ornat? vel se-
ricis. nec rectus auro. nec rectus equo albo. nec
stipatus milite. nec circūstrepentibz sept? mistis
Absqz his tam satis credidit posse ipleri salutare
mādātum. **S**i diligis me pascue oues meas. **I**n his
successisti non petro sed ostāmo. **C**ōsulo toleran-
da p̄ tempe. nō p debito affectāda. **A**d ea poti?
te mato quoz te scio debitozē. **O**pus inqđ fac euā-
geliste & pastoris nomē implesti. **D**racones inqđ
me mones pascere & scorpiōnes nō oues. **P**ropē
hoc inqđ magis aggredere eos sed verbo nō ferro.
Quid em denuo vīsurpare gladiū temptes. quē se-
mel iussus es reponere in vaginā. **Q**ui tñ gladius
scz materialis tuus est. etiā ipe tuo nutu & si nō
tua manu euaginādos. **A**li oquim nisi ad te p̄tineret
aliquo modo dicētibz apostolis. **E**cce gladij duo
hic. nō respōdisset domin? satis est. sed nimis est.
Vterqz ergo gladius ecclesie est. sed vnus p̄ eccle-
sia alter & ab ecclesia exercēdus. **H**ic sacerdotis.
ille militis manu. **I**nsta ergo oportune importune
clama ne cesses. **S**i dura fronte sunt. indura & tu
ecōtra tuā. **N**ichil tā durz qđ duriori nō cedat. **D**e-
di inquit frontē tuā duriori frontibus eoz.

CLXXIII. **De p̄sideratōne laterum**
suoz id est cardinaliū.

Ueniam ad collaterales tuos qui tibi in ei-
mi sunt. **Q**uāobz si boni sunt tibi potis-
simū. si mali eque pl? tibi. **N**e te dixeris
sanum o clementem latera. i. ne bonū dixeris malis in-
nitentē. **A**ut si bonus sis. quē fructū afferre potest
bonitas tui soli? **S**3 nec tibi tua boītas. vndiqz ob-
fessa malis. sicut nec sanitas vicino serpente. **S**iue
aut leuēt siue grauēt cui potius imputandū est qđ
tibi. qui tales aut elegisti aut admilisti. **S**3 nec po-
testatem habent. nisi quā tu eis tribueris vel pmi-
seris. **T**ibi ergo imputa quidqđ patieris a b eo qui
sine te nichil potest facere. **I**git non incōsiderate
eligendi siue colligēdi sunt in opus misterij huius
Tuū est vnderūqz eos euocare exemplo moisi nō
iuuenes sed senes. non tam etate qđ moribus. **A**n
nō de toto orbe eligēdi sunt orbem iudicaturi. **S**a-
ne huic negocō nō se ingerat rogās. p̄silio nō p̄ce-
agendū est. **S**ūt em que necessario a nobis rogātiū
aut extorquet importunitas aut necessitas mereē
An istud in his que nostra sunt. vbi aut nō licet
michi facere qđ volo qđ locus rogati cū p quo ro-
garis suspectus tibi sit. **Q**ui aut ipe rogat p se iā
iudicatus est. **C**lericū curiā frequētantē qui nō sit
de curia ad id geuns ambientium pertinere nō rīs
Adulantez & ad cuiusqz placitum loquētez v nū

de rogationibus. puta etiam si nihil rogauerit. Viri cal-
lidi & dolosi propriū esse solet tūc p̄tendere humili-
tate cū aliquid obtinere nitē. Hic est qui nequiter
se humiliat. & inter. e. p. f. d. Quātos quos suppli-
ces admissis. postmodū suū inuēstis grates. rebel-
les. p̄tumes. Verboſum adoleſcentē & ſtudentē
eloquēcie. cum ſapiēcie ſit inanis nō aliud q̄ iuſti-
cie hoſpitem reputes. **CLXXV** **Q**uales
ad hoc officiū aſſumi debeāt.

Uros p̄batos oportet elegi. nō p̄bandos
Nes in monaſterijs ſpe meliorāci omēs
recipimus. At curia bonos facilius reci-
pe q̄ facere coſuevit. Tracta ante factū. quia p̄
factū ſera retractatō eſt. Itaq; non volētes neq;
curētes aſſume. ſed cūctantes ſe. renūciātes et
am coge. In talibus requieſcet ſpūs tuus. qui. ſ.
nō ſunt atēte frontis. ſed verēcūdi & timorati.
p̄ter deum tamē nichil timeāt. nichil ſpēt n̄ a deo
Qui etiā aduentantiū nō manus attendāt. ſed ne-
ceſſitates. qui ſtēte viriliter p̄ afflictiſ & iudicēt
in equitate p̄ māſueris terre. qui ſunt cōpoſiti ad
moreſ. pari ad obediētiā. māſueti ad patientiā.
ſubiectioni ad diſciplinā rigidi ad cenſurā. catholici
ad fidem. fideles ad diſpoſitionē. cōcordes ad pa-
cem. In iudicō recti. in cōſilio p̄uidi. in iubēdo di-
ſcreti. in diſponēdo induſtri. in agēdo ſtrenui. i
loquēdo modeſti. in aduerſitate ſecuri. in p̄ſperi-
tate deuoti. i zelo ſobrii. i miſericordia nō remiſſi
in oē nō ocoſi. i in cura reiſamiliaris nō anxii. alie-
ne rei non cupidi. ſui non p̄digi. ubiq; & i oībus
circūſpecti. qui legatōne etiā p̄ xpo poſſūt fungi
quoties op̄ erit. nec iuſſi renūat. nec nō iuſſi aſte-
ctent. Qui miſſi poſt aux non eāt ſed xps ſequat
Qui queſtū legatōnem non eſtiment. nec requirūt
datum ſed fructum. Qui regibus exhibeant iohā-
nem. egiptijs moſen. fornicantibus phinees. heliā
idolatriſ. heliſeu auariſ petz mentientib; paulū
blaſphemantibus matheum negociantib;. Qui vul-
gas non ſpernant ſed doceant. diuites nō palpent
ſed terreat. paupes non grauent ſed foueant. mi-
nas principū n̄ pauēat ſed otemnāt. Qui n̄ cū tur-
ba intrent. nec cum ira exeant. eccleſias nō ſpoliēt
ſed emendent. Marſupia non exhauriant. ſed cor-
da reſiciant & crimina corrigant. fame p̄uideant
ſue. nec iudeant aliene. De omni re plus orationi
fidant. qm̄ in duſtrie ſue vel labori. Quoꝝ ingreſſi
paciſic; ſit. modeſti; exit;. Quoꝝ ſermo edificatō
ſit. vita iuſta. p̄ntia grata. memoria i benedictiōe
Qui redeant ad te fatigati quidem ſed non ſuffra-
cinati ſimul & glorianter. n̄ q̄ curioſa ſue precō
ſa queq; terraz attulerint. ſed q̄ reliquerint pacez
regnia. legē barbaris qui. tē monaſterijs. eccleſijs
ordimē. clericis diſciplinā. deo populū acceptabile
ſectatorē bonoz opum. Non ſit qui poſſit dicere
legato. Dicitui abzhaā. ſed cū ſamuele cōcionetur.
ad omnes loquim; de me corā domino & xpo eius
iē. Et nūc reduc oculos mi eugeni ad eū qui nūc
eſt curie ſue eccleſie ſtatū & ſtudia platoꝝ. eozꝝ
p̄ſertim qui ſunt in circūitu tuo. Sed de his hactē-
nus ego palpaui. nō ſodi pietem tibi licet fodere
& videre. **CLXXVI** **D**e diſpoſitiōe
reiſamiliaris.

Oſrahael q̄ magna eſt domus dei. & in lo-
poſ eius. Vacuū p̄ſus a ſolicitudoine re-
rū mimaz & viliū oportet eſſe ani mū. tā
magnis & tā mltis rebus intentū Oportet īgeniū
rectum. cautū. vigilē. firmū. amplū eſſe. p̄curatū

eſt qui p̄ te molat. Pro te m̄q; non tecū. Quedam
em̄ p̄ remet facies. quedā p̄ te & alios ſimul. quedā
p̄ alios aſq; te. Sub quo. ſ. vltimo genere agenda
domus tue locanda cēſuerim. p̄ aliū igiē illa facies
cui tria neceſſaria ſunt. ſ. vt ſit fidelis ne fraude-
t prudēs ne fraudeē. terciū eſt auctoritas. qua poſſit
diſponere queq; put ſcīe & vult. Hoc ē vt ſi cōſti-
tuaē ſup familiā poſſit mutare miſtros. tranſſerre
miſteria ad quos. & q̄ndo voluerit. & nullū patia-
tur p̄ractorē. p̄ſit omib; vt omib; p̄ſit. et d
omib; clāde ſtimas & ſuſuratas delatōnes non
recipias aduerſus eū. Et hāc velim tibi generalem
p̄ſticias regulā. vt omnē qui palā verē dicere qd
in aure locut; eſt ſuſpectū habeas. Q; ſi te iudicā-
te dicendū coram ille noluerit. delatorē iudices nō
accuſatozem. Itaq; vnus omib; faciēda miūgat.
omēs vni reſpondeāt. tu illi habeas fidem vacans
tibi & eccleſie dei. ſiquo minus aut fidelis inuenia-
tur. aut prudēs fidei potius omittendū. E duob;
em̄ hoc tutius q̄q; & ſi minus fidelis repiē ſuſtine-
re potius cōſule q̄ te imergere laberito huic. Me-
mento ſaluatorē iudam. echonomū habuiſſe. Quid
ep̄o turpius q̄ incubere ſuppellectili & ſubſtācio-
le ſue ſciſcitari de ſingulis. mordeſi ſuſpitiōibus.
mordeſi ad queq; p̄dita vlt neglecta de minutis &
quadratis exigere ratōnem Non ita ille egipti; cū
ctis ioseph creditis ignorabat quid haberet in do-
mo ſua. Erubeſcat xpianus xpiano ſua non credēs
quia homo ſine fide. fidē tamē habuit ſeruo alieni
gene. Mira res. Ep̄i habēt ad manū quib; animas
credāt. & quibus ſuas omittāt facultatulas non i
ueniūt. Optimi videlicet eſtimatores qui magnam
de minimis quam vel nullā de maximis. curā gerāt
Quotidianas expēſas quotidiano reci pcam; ſeru-
timio. & p̄mua dominici gregis detrimēta neſcīm;
De p̄cio eſcaꝝ & numero panū. quotidiana cū mi-
niſtris diſcuſſio eſt. Raro admodū cum p̄ſbiteris
collatō celebrat; d̄ peccatis populoz. Cadit aliua
& eſt qui ſubleuet eā. perit anima & nō eſt qui re-
puez. Queſo tranſitoria illa que ſtare tibi nō queūt
fac vt a te trāſeant. Nō pre. Riuius qua fluit cauat
terzā. ſic diſcuſſus t̄paliū p̄ſcientiam rōdit.

CLXXVII **D**e diſpoſitiōe familie p̄prie.

Nolo aut vt ricia domus tue vltim; ſcias
Qua p̄pter vt dixi alius t̄palia diſpenſet
nō tu. Omimode em̄ ſtudeas auertere a
te ocurſum hoz. Plurima neſcias. mltā diſſimiles
nōnulla obliuiſcaris. De diſciplina vero tu p̄uide
illud nemini cradas. ſi inſolentior corā te vel ſermo
inſonuerit. vel habitus apparuerit. man; tua ſit ſu-
per huiusmōi impunitas auſum p̄it. auſus autē ex-
ceſſum. Domū ep̄i dec; ſanctitudo. ſacerdotis dō
meſtici aut ceteris honeſtiores. aut fabula omib;
ſunt in vultu. habitu. inceſſu eoz; qui circa te ſūt
Nichil impudicū vel indecēs reſidere patiaris. Di-
ſcant a te coepi tui comatulos pueros & comptos
adoleſcētes ſecū non habere. certe inter mi tratos
diſcurzere calamitatos nō decet. Noli faciē tua;
hilarē ad eos oſtendere nec tñ aſtēritatē ſuadeo
tibi. ſed grauitatē Illa infirmiores fugat. hec leuior
res repāmit. Illa ſi aſſit odibilē. hec ſi deſit p̄cepti-
bilem reddit. Igiē nec ſeuerius nec diſſoluti;. qd
hac mediocritate gratius vt nec de ſeueritate ſis
oneri. nec de familiaritate p̄ceptui. In palatō papā
domi te patrēfamilias exhibeto. Amē te domeſti-
ci tui. ſi nō facito vt timeāt te. Vtilis ſemp; cuſto-
dia oris. que tamē affabilitatis gratiā nō excludit.

Igitur ubique frenanda est lingua preceptis maxime autem in conuiuio ille diuini habitus si actu quidem seuerus sis. vultu serenus. verbo serus. Capellani tui qui tecum iugiter diuinis intersunt obsequiis non sint sine honore. seruiant eis ab omnibus tanquam tibi necessaria de manu tua accipiant & hijs contenti sint. tu autem vide ne egeant super hoc quod forte ab aduentibus petere deprehendes. iudica gyezi cam optimus canon qui proiecit auariciam ex calumnia id est non tamen a conscientia. Iam considera quod supra te sunt

CLXXVIII. De consideratione eorum que super te sunt & diuinorum.

Ibi superiores & si de consideratione inscribatur res tamen non tantum considerandas. sed etiam agendas docet. Que autem supra te sunt. non actu indigent sed tantum inspectu. Totiesque tua peregrinatio consideratio. quotiens ab illis rebus ad ista deflectit inferiora & visibilia siue in tuenda ad noticiam siue appetenda ad usum. siue pro officio disponenda vel accitanda si tamen versat in his ut per hec illa requirat. haud percul exultat. Sic enim considerare repatriare est. Sublimior autem iste presentium ac dignior est usus reum cum. si inuisibilia dei per ea quod sunt in corde. Hac scala ciues non egreduntur sed exules. Licet autem que supra sunt non verbo doceant sed spiritu reuelent. tamen quod sermo non explicat consideratio que rat. oratio expectat. vita mereatur. puritas assequatur. Tribus autem modis quasi totidem vijs inuestiganda sunt. scilicet opinione. fide & intellectu. intellectus rationi innititur. fides autoritati. opinio verisimilitudini. Habet prima duo certam veritatem. sed fides clausam & inuolutam. intellectus nudam & manifestam. opinio autem certi nil habet. verum per verisimilia querit potius quam apprehendit. Omnino autem in his cauenda est confusio. ne aut incertum opinionis fides figat. aut quod firmum fixumque est fidei. opinio in questione reuocet. Et sciendum quod opinio si habet assertorem temeraria est. fides si habet hesitacionem infirma est. Intellectus si signata fidei irrumpe nitatur. effractor reputatur & scrutator maiestatis. fides igitur ambiguum non habet. Ecce affectus nostri iacet mole corpea pregrauata & luto hereticis desiderijs sola interim arida & tenuis consideratio fruatur. & tamen ex tantillo quod iam datur libet exclamare. Domine dilexi decorem domus tue. & l. b. g. t. Quid si totam se anima colligat & reductis affectibus e cunctis locis quibus captiui tenentur timendo que non oportet. amando que non decet. dolendo uane. gaudento vanius. cum his ibiat tota voluntate & libertate. volat pulset impetu spiritus. & in pinguedine gratie illabatur. Nonne cum cepit circuire illas lucidas mansiones & sinum illum abissarum curiosius perscrutari. & sub altari martirum reuifere animas in patria stolam secundam patientissime expectantes. multo magis tunc instabit loquens cum propheta. Vnam petij a domino h. r. z. **CLXXIX.**

De trino & vno deo.

Deus trinus & vnus est. quod autem pluralitas sit in hac unitate & ipsa pluralitate. scrutari temeritas est. credere pietas. nosse vita eterna. Ut autem huius singularis unitatis eminentia euidetior fiat. multa vna consideratio percuratur. Est autem unitas collectiua. ut cum lapides multi acervi vnum faciunt. & est constitutiua cum multa membra vnum corpus vel multe partes vnum totum. & est coniunctiua qua vir & mulier sunt vna caro & est natuiua qua anima et caro vnus nascitur homo. et est potestas statuiua qua homo virtutis non instabilis. non dissimilis

sed vnus sibi metipsum nunc inueniri. et est consentanea cum per caritatem multorum hominum est cor vnum et anima vna et est rotunda. cum homo votis omnibus deo adherens vnus spiritus est. Et est dignatiua qua limus noster a dei verbo in vna assumptus est persona. Inter hec omnia que recte vnum dicuntur arcem tenet unitas trinitatis qua tres persone sunt vna substantia. Secundo loco est illa qua e conuerso tres substantie vna in christo persona sunt. quocumque vero alia dici vna possunt summe illius unitatis imitatione non comparatione vna appellatur. Bonus est itaque dominus anime querenti illud. Quid ergo deus quod ad vniuersum spectat finis quod ad delectacionem salus. quod ad se ipse nouit.

CLXXX. Qualiter deus sit pena puerorum.

Vid est deus. Non minus puerorum pena quam gloria humilium. Est enim rationabilis quodammodo equitatis directio in conuertibilis atque inclinabilis quippe attingens ubique cui illi omnia prauitas perturbet necesse est. Ve oppositis voluntatibus que semper conantur impingere et frustra solas sue auersionis referentes penam. Quid enim tam penale quam semper velle quod nunquam erit. et semper nolle quod nunquam non erit. nunquam obtemperare quod vult. et quod non vult in eternum sustinere. Quis hoc facit rectus dominus deus noster. qui et cum pueris puerit. Est etiam turpium pena deus quia lux est. Omnis enim qui male agit odit lucem. non tamen lucem declinare poterit. quia lucet ubique etiam in tenebris. sed tenebre eam non apprehendunt. Proinde reprobis in iudicio videbuntur ut ostendantur. et non videbunt ne consolentur. nec modo a luce videbunt sed in luce. et hoc ab omni videtur ut per multitudinem intuitum sit confusio multa. At nullus de tanta numerositate spectantium molestior oculus suo cuiusque. Non est aspectus siue in celo siue in terra quam tenebrosa conscientia suffugere magis velit & minus possit. Hic est vermis qui non moritur memoria preteritorum. Horreo vermem mordacem et mortem viuacem. horreo incidere in manus mortis viuacis vite morientis. Hec est secunda mors que semper occidit nunquam percidit. Qui enim dicunt moribus. cadite super nos et cetera. quid nisi mortem mortis beneficium finire vel euadere volunt. Constat autem animam imortalem esse. durare autem anima durabit & memoria. Sed qualis. feda flagitiorum. horrida facinororum. Hec enim licet transseant a manu. remanent in mente. et si facere in tempore fuit. fecisse sempiternum est. Hoc est quod dicitur. Argua te et sta. c. f. t. Dominus locutus est cui omne aduersus esse etiam sibi aduersari necesse est ut sit se ra querela. o custos hominum. quod me. per. c. tibi i. z. Eugenius ita est. Non potest deo esse contrarium quid et sibi metipsum coherere. sed omnis qui arguit a deo arguet et a seipso. Non est sane iam quod tunc aut veritatem dissimulet ratio. aut rationis intuitum. Anima dum elmet abrupta membrum corporis in sese collecta. Quo enim volat sopitis conclusisque mortis sensibus per quos utique curiosius exire et a se ire solebat in ea que preterit huius mundi figuram. vides turpibus nihil desse ad confusionem cum producent in spectaculum deo. angelis hominibus sibi ipsis. O quam male locati erunt utique oppositi torrenti huic directe equitatis et huic luminis per palatium veritatis expositi. Nonne hoc est perpetuo tunc diu atque profundum. Duplici inquit peritio contere eos i. z. **CLXXXI.** Qualiter idem sit gloria electorum.

Vid est dens. Longitudo. latitudo. sublimitas et profundum. Longitudo propter eter-

nitatem interminabilem. latitudo propter caritatem
immensurabilem. sublimitas propter maiestatem inattin-
gibilem. profundum propter sapientiam inscrutabilem. Hec
sancti scilicet apostoli apprehendunt. **Est** & tu sanctus
ut possis apprehendere cum omnibus sanctis. Sanctus
vero facit duplex affectus sancta. scilicet timor domini san-
ctus. & sanctus amor. His perfecte affecta anima ve-
lut quibusdam brachijs suis apprehendit & amplectitur
stringit & tenet. & dicit. Tenui eum nec dimittam. Et
timor quidem sublimis & profundus amor longo latore
respondeat. Quid enim tam timendum quam potestas cui non
potes resistere. quam sapientia cui abscondi non potes.
Quid itaque tam amabile quam ipse amor quo amas &
amaris. Amabilior tamen iuncta eternitas facit quam
non excidit. sed foras mittit timorem. Ama igitur per-
fecte & habes longitudinem. Dilata amorem et ha-
bes latitudinem. Hec igitur quattuor habes apud te si
stupes. si paues. si serues. si sustines. Stupenda pla-
ne sublimitas maiestatis. pauida abyssus iudiciorum
feruore exigit caritas. perseverantia sustinendi eterni-
tas. Eternitatis enim quadam imagine perseverantia
perfert. Denique sola est cui eternitas reddi debet. Et nunc
adverte in his quattuor. quattuor species contemplationis.
Prima & maxima est admiratio maiestatis quam
requirit cor purgatum ut a vicijis liberum facile ad su-
perna se levet. Interdum quoque vel per aliquas morulas
stupore. & extasi suspensum teneat admirantem. hec
apprehendit sublime dei. Secunda inspectio iudiciorum dei
que sunt abyssus multa. Quo sane pauido aspectu
dum vehementer deuter intuentem. fugat vicia. fundat
virtutes. incipit sapientiam. humilitatem servat. Virtu-
tum siquidem fundamentum est humilitas. que si nuteat
virtutum aggregatum non nisi ruina est. hec profundum
apprehendit. Tercia recordatio beneficiorum. que ne di-
mittat ingrati sollicitat memorantem ad amorem bene-
factoris. De talibus dicitur. Memoria abundantie sua-
uitatis tue eruciat. Eructatio enim gratiarum actio est
hec apprehendit latitudinem. Quarta meditatio promissio-
rum que ea que retro sunt obliuiscens in sola expe-
ctatione requiescit. Que cum sit meditatio eternitatis
que cum promittunt eterna sunt. logarithmicam alit. et
perseverantie dat vigorem. hec est que apprehendit longitu-
dinem. Querendum adhuc fuerat. qui nec satis inuenit
est. nec queri nimis potest. Adorando forte quam dispu-
tando dignius querentem & facilius inuenitur.

CLXXXII. De certitudine fidei. Idem
ad innocentium papam contra hereses petri abaelardi.

Habemus in fratria novum de veteri magistro
theologum qui ab ineunte etate sua in arte
dialectica luit. & nunc in scripturis sanctis
infans. qui nova semper inquirat. & que non inuenit
fingit. Hic in primo theologie vel potius stultilo-
gie sue limine fidei diffinit estimationem. sed absit ut
putem in fide nostra aliquid ut is putat dubia esti-
matione pendulum. & non magis totum quod in ea est cer-
ta ac solida veritate subnixum. oraculis & miraculis
diuinitus persuasum. stabilitum & consecratum per virginis
sanguine redemptoris. gloria resurgentis. Testimo-
nia ista credibilia facta sunt nimis. Clamat aposto-
lus. Scio cui credidi & certum sum. & tu michi sub-
bulas fides est estimatio. Tu michi ambiguum garzis
quo nichil est certum. Sed & augustinus aliter fides
ait non rejectio vel opinatio habet in corde in quo
est ab eo cuius est. sed certa scientia acclamante conscien-
tia. Certe fides ait apostolus est substantia rerum spe-
randarum. non inanum fantasia reiecturarum. Academici co-
mum sunt iste estimationes quorum est dubitare de omni-

bus. scire autem nichil. **CLXXXIII. De vi-
ta epi & cleri.** Idem ad episcopum senonensem.

Temptatio est cuiuscunque hominis vita su-
per terram. quatenus putatis piculis patz vi-
ta pontificis. cui necesse est omnium ferre
temptationes. Si ego latens in caverna & sub modio
non quidem lucem sed fumigam. ventorum ta me impet-
nec sic declinare sufficere. sed primis temptationum va-
rijsque impulsibus fatigat. instar vetero agitate harum
dimis hac illacque circumferor. Quid posset supra mo-
tem. positusque supra cadelastrum solus michi seruan-
dus. Solus tamen ipse michi sum scadalio. solus tedio
solus oneri atque piculo. ita ut prope gule et ventri
& oculo scandalizari frequenter irasci oportet. Quibus
ergo molestijs angitur. quibus lacessit iniurijs. Cui etiam
si propria cessent. nunquam tamen de alienis desunt foris
pugne in. Omnes iuxta preceptum domini diligant
etiam inimici. sed & ad consilium soli eligant prudentes
& benivoli. In omnibus etiam exemplo apostoli honorifi-
cate inquit ministerium vestrum. ministerium dico non
dominum. honorificabitur autem non cultu vestium. non fa-
ctu equorum. non amplis edificijs. sed ornatis moribus
studijs spiritualibus bonisque opibus. Despiciat sacer-
dos domini texturam siue etiam pelliculam & non proprijs opi-
bus glorari. Horreat & murum rubicatas pellicu-
las (que gulas vocant). manibus circumdare sacras
& sacratibus tremenda mysteria respuat & apponere
pectori quod decetius ornat gemma sapientie pudeat
& collo circumtexere quod honestum atque suavius. christi-
ingo submittere. Non christi stigmata sunt hec que isti
martiri exemplo circumferunt in ope suo. muliebria
potius esse noscunt insignia. cogitantium que mun-
di sunt quod placeant viris. Currit in clero passim
ab omni etate et ordine. a doctis piter et indoctis
ad curas ecclesiasticas tanquam sine curis iam quisque vi-
cturus sit cum ad curas pervenerit. Nec mirum si his
qui necdum in semetipsis christi sunt. Videntes quippe
illos qui proprios iam humeros cupite sarcine submisse-
runt non solum non gemere tanquam sub onere. sed insup-
petere plus onerari. non deterrense piculis quam cupi-
ditate cecati non videt. sed fauoribus amplius provocant
quos illis invidet. Omnia semper ambitio et insatia-
bilis avaricia. cum primis honorum gradus in ecclesia
meruerit vel vite merito vel pecunie. siue etiam car-
nis et sanguinis que regnum dei non possidebunt pro-
gatiua non ideo corda quiescunt duplici semper estua-
tia desiderio. quo utique magis ac magis et in plura
dilatent. et ad celsiora subliment.

CLXXXIII. Inuectio contra abbates qui
percurant exemptiones.

Non vos felices quia preestis sed si non pro-
prie infelices putate. Ut autem secure posse
possitis subesse et vos sicuti debetis non
dedignemini. Dignatio quippe subiectionis pla-
tione. reddit indignum. Sapientis consilium est quanto
magnus es. humilia te in omnibus. Miror autem quod
dam in nostro ordine monasteriorum abbates. hanc
humilitatis regulam odiosa sententia infringere et ubi
humili quod peius est habitu atque tonsura tam superbe sa-
pe. ut cum nec unum quidem verbulum de suis impe-
rijs subditos suos pretergredi patientur ipsi proprijs
obedire preternat episcopis. Spoliant ecclesias ut emanci-
pent. redimunt se ne obediunt. Non ita christus. Ille si-
quidem dedit vitam ne pater obediencia. qua isti ut ca-
reant totum fere suum suorumque victum expendunt. Quid
hoc est presumptionis. o monachi. neque enim quia plati
monachi ideo non monachi. Nempe monachum

facit p[ro]fessio p[ro]latu[m] necessitas. **V**t aut[em] n[on] p[ro]iudicet necessitas p[ro]fession[i] accedat. n[on] succedat p[ro]lat[us] monachatu[m]. **A**t n[on] p[ro]pter me inquit facio. s[ed] quero ecclesie libertate[m]. **O** libertas omni seruitute seruilioz patiet[ur] ab huiusmodi libertate abstineat. q[uod] me p[er] se hinc adducat seruituti sup[er]bie. **P**lus timeo dentes lupi q[uam] virga[m] pastoris. **C**ertus sum eni[m] ego monachus & monachoz qualiscu[m]q[ue] abbas. si mei quando q[ue] p[ro]fessio excutere iugum t[em]p[or]ale. quod sathie mox tiranidi meip[su]m subiic[i]o. **I**lla quippe cruenta bestia que circue[rit] querens que deuoret. aduertens elongata custodi[re] h[ab]et. mox insil[it] in p[re]sumptore. merito eni[m] n[on] cunctat[ur] sup[er]bo p[re]sidere. qui se iure reges gloriat[ur] sup[er] omnes filios sup[er]bie. **Q**uis dabit mihi centum in mei custodia deputari pastores. **S**tupenda infamia. **N**on cunctoz animar[um] turbas michi custodiendas colligere. & vnu[m] sup[er] p[ro]pria grauior custodem habere & quide[m] subiecti me de reddenda p[er] se ratione sollicitat. **Q**ui aut[em] p[re]sunt michi ip[s]i potius p[er] uigilat. tanq[uam] p[er] me rationem redditori. **V**er[um] apte indicat quida[m] hor[um] quid cogitet. du[m] multo labore ac p[ro]cio apostolicis adeptis p[ri]uilegijs p[er] ip[s]a sibi vendicat insignia p[ro]fessalia. vtetes & ip[s]i more pontificu[m]. s[ic] mitra anulo. atq[ue] sandalijs. **S**ane si attende[re] rez dignitas. hac monachi abhorret p[ro]fessio. **S**i ministeriu[m] solis liqueat agnere p[ro]fessio. p[ro]fecto esse desiderant q[uod] videri gestiunt. **M**eritoq[ue] illis esse subiecti nequeunt. quib[us] iam ip[s]o se desiderio opat[ur]. **Q**uid si & nome[n] eis offerre p[ri]uilegioz possit auctoritas. quato putas auro redimeret vt appellarent p[ro]fessores. **Q**uo ista o monachi. vbi timor mentis. vbi rubor frontis. **Q**uis vnq[ue] p[ro]bat[ur] monachoz tale aliquid aut verbo docuit. aut exemplo reliquit. **D**uodecim eni[m] humilitatis gradus magister noster edisserit. i[n] quo queso illoz doceat aut p[re]meat vt hoc fastu delectari monachus has querere debeat dignitates. **L**abor & latebre & volutaria paup[er]as. hec sunt monachoz insignia. hec vicia solent nobilitare monastica. **V**estri aut[em] oculi omne sublime vident. vestri omne foras circueunt pedes. vestre lingue in omnia bua audiunt scilicet. vestre manus omne alienu[m] diripiunt patrimoniu[m]. **LXXXV. De sup[er]fluo ornatu ep[iscop]oz.**

Non etia[m] veste inquit p[re]ciosa. **C**lamat hoc specialiter ad feminas. vt erubescat in se ip[s]o ep[iscop]us deprehendi. q[uod] in fragiliori quo q[ue] sexu audierit rephendi. **D**eniq[ue] n[on] quippiam ecclesiasticu[m]. sed illud t[ame]n gentilicu[m] ingerat quis. **D**icite pontifices in sancto quid facit auz. q[uod] tolerabili? cernit in sancto q[uod] in freno. **H**oc me etia[m] tacete & si non curia regu[m] tam[en] penuria paup[er]um clamat. si leat licet fama. s[ed] non fames. fama quide[m] silet. **N**am quo[m]o[m]do peccatu[m] arguet. a quo potius laudat peccator in desiderijs. s[ed] in benedicti. **C**lamant vero nudi. clamant famelici & dicunt. **D**icite p[ro]fessores in freno quid facit auz vel argentu[m]. **N**unquid auz a freno frigus repellit aut esuri. **N**obis fame & frigore miserabiliter laborantibus. quid offerunt tot mutatoria vel ext[ra]sa in p[re]cis. vel plicata i[n] maticis. **N**ostri u[er]o est q[uod] effuditis. nobis crudeliter subtrahit q[uod] inaniter expeditis. & nos eni[m] fratres vestri. plasmat[ur] dei & redempti sanguine xpi. **V**idete quale sit de fraterna portio oculos vestros pascere. vita nostra cedit vobis in sup[er]fluas copias. nostris detrah[er]e necessitatibus quidq[ue] vestris accedit vanitatibus. **D**uo deniq[ue] mala de vna p[ro]deunt radi. ce cupiditatis. du[m] & vos vaitato pitis & nos spo

liado pimitis. **I**umeta gradiunt[ur] onusta gemmis. & nostra non curatis crura nuda tegere caligulis. **A**nuli. catenule & clauate corrigie multa q[ue] talia tam speciosa colorib[us] q[uam] p[re]ciosa ponderib[us] mulozu[m] dependet ceruicibus. fratru[m] aut[em] lateribus nec semicincia miserates apponitis. **H**ucusq[ue] accedat q[uod] hec omnia nec negociationis studio. nec p[ro]prio manu exercit[ur] vobis elaborastis. s[ed] nec iure hereditario possidetis. nisi forte & vos i[n] corde vestro dixeritis. **H**ereditate possideamus sanctu[m]. **E**t hec paupes mo[m]o quide[m] t[ame]n cora[m] deo cui loquunt[ur] corda. non eni[m] audet apte causari aduersum vos. quib[us] interit necesse habet p[er] sua vita supplicare. **C**eter[um] in futuro stabit omnes i[n] magna p[re]stia aduersus eos qui se angustiauerunt. stare p[er] eis patre orphanoz & iudice viduaz. **LXXXVI. De officio ep[iscop]i & p[ro]mone pueroz.**

Non omibus actis & dictis suis nihil querat ep[iscop]us suu[m]. sed t[ame]n honore[m] dei vel salutem p[ro]ximo. **H**oc eni[m] agens implebit n[on] solu[m] officiu[m] p[ro]fessio. sed etia[m] ethimologia[m] nomis pontis vtiq[ue] seip[su]m facies inter deum & p[ro]ximu[m]. **F**idelis aut[em] pontifex qui bona quelibet p[er] manus suas traheunt siue diuina beneficia ad homines siue vota ad deum columbino intuens oculo. nihil sibi retet ex omnibus. nec populi requirit datu[m] sed lucru[m] nec gloriā dei vsurpat sibi. **F**idelis aut[em] sibi met[us] scos. qui oleu[m] fauoris sine fraude sibi reseruat. ne i[n] adu[er]tu sponsi lampas oscietie vacua extingatur. **N**ec eni[m] tutu[m] arbitrat[ur] labijs hominu[m] gloriā suā committere. arce vtiq[ue] sine clauē & sine sera. **N**o totu[m] plane sed stultu[m] ibi thesauru[m] tuu[m] recodere. unde resumere n[on] valeas cu[m] volueris. **S**i ponis in os meum. ia non in tua sed in mea potestate est. tam vti q[ue] p[er] libitu[m] meo v[er]o laudare te possum vel tibi d[ic]o gare. **S**anu[m] vas & incoscissum conscientia. et secretis saluandis ydoneu[m]. **S**colares pueri et ipuberes adolescentuli ob sanguinis dignitate[m] p[ro]mone[n]t ad ecclesiasticas dignitates. & de sub ferula tra[ns]ferunt ad principandu[m] p[re]biteria. letiores inter q[uod] virgas euaserunt. q[uod] p[er] principatu[m] meruerunt. **N**ec tantu[m] illi blauditur adeptu[m] q[uod] adeptu[m] magisteriu[m]. **E**t hoc q[uod] de i[n]itio. p[ro]cessu aut[em] ep[iscop]is paulatim insolescentes. docti sunt i[n] breui vendicare altaria. subditoz euacuare marsupia. magistris nimis i[n] hac disciplina vtentes ydoneis ambitio[n]e. s[ed] et auaricia.

LXXXVII. Inuecto p[er]tra cisterciens[is] qui cluniacenses asp[er]nabantur. Idem i[n] apologetico.

Quomodo sileter audire possum vestram huiuscemodi de vobis querimoniam. qua[m] si miserissimi hominu[m] i[n] p[er]anis & semicicis de cauernis vt ille ait dicimur iudicare mundum et de vmbra nostre ignobilitatis mudi lumina i[n]sultare. **I**ta ne sub vestimentis ouiu[m] n[on] quidem lupi rapaces sed pulices mordaces. imo timee demolientes bonoz vita. qui palā n[on] audemus i[n] occulto corrodere. nec saltē clamore i[n]uectio[n]is sed susurru[m] detractio[n]is emittimus. **S**i hoc ita est vt quid sine causa mortificamur tota die. estimati sumus sicut oues occisionis. **S**i ita i[n]q[ui]t pharisaica iactantia ceteros homines. et quod est sup[er]bi? nobis meliores despiciamus. quid nobis p[ro]dest i[n] nostro victu tanta p[er]itas et aspit[us]. i[n] restituta notabilis illa vilitas et diuersitas. i[n] ope manu[m] quotidiana desudato. i[n] ieiunijs et vigilijs iugis exercitatio. totius deniq[ue] vite n[ost]re singularis q[uod]a atq[ue] austerior

querfatio. nisi forte opa nostra facim? ut videant
ab hominibus. **N**one si i hac vita tm i xpo spates
sumus miserabiliores sumus omibus hominib?
si de xpi seruitō tempalē tantum mō querimus glo
riā. Miser ego homuncō. qui m tāto labore & indu
stria studeo nō esse vel potius videri nō sicut cete
ri hominū. minus tamē acceptur? imo grauius pu
niend? q̄ quilibz hominū. **S**icme ergo nō inueie
bae nob̄ via (ut ita dicā) vtrūq; tolerabilior ad i
fernū. Si ita necesse fuit ut de illa ad istū descēde
remus. cur saltē illā quā multi incedūt viā seclāre
lata que ducit ad mortē nō eligim? quatin? d̄ gau
dio & non de luctu ad luctū trāfiremus. **V**e por
tātibz crucē non sicut saluator suū sed sicut ille ci
reneus alienam. **V**e semel & ve iterum paupibus
supbis. Quid em̄ facit supbia sub pannis humilita
tis biesu. Nunquid nō habet quo se palliet. hūana
malicia. nisi vnde inuoluta est saluatoris infantia.
& quō infra p̄sepium domini simulatrix arrogan
tia se coartat. ac p̄ vagitibus innocētie malū mibi
detractōnis imurmurat. **A**n nō illi supbissi mī de
palm o quoz p̄dijt ex adipe iniquitas eoz. m̄to
tutius op̄i sunt iniquitate & impietate sua. q̄ nos
late mus sub sanctitate aliena. **Q**uis em̄ magis im
pius. aut p̄fites impietate. aut mētiēs sanctitatē
nōne is qui etiā mendaciū addēs gemmat ipietatez
Quis vñq; me aduersus ordinē illum. vel coraz. au
diuit disputantē. vel clam susurantē. **Q**uē vnquā
vel clam vel palā aut ab illo ordinē dissuadere. aut
ad nostz ut veniret psuadere temptauit. **A**n poti?
nōnullos cupiētes venire rep̄si. & veniētes pulsā
tes repuli. **A**n forte quia iuxta aliū ordinē cōuer
sari videoz. p̄pterea hic suspectus habeo. **S**ed ea
dem ratōne vos derogatis nostro quicūq; aliē vi
uitis. **N**on sum tam hebes ut nō cognoscā tunicam
joseph. **N**otissima quippe est. quia polimita est. id
est. pulcherrima varietate distincta. **O**mnes ergo p̄
ter occurramus in vnā tunica. & ex omib? cōstet
vna. ex omib? inq; vna. **C**ur ergo inquis ordinem
illum nō tenes si sic laudas. **A**udi diuersis morbis
diuersa pueniūt medica mēta. **V**nū ope teneo. cetē
ros caritate. **F**aciet aut caritas. si dēter loquor. ut
ne illoz priuer fructu. quoz instituta non sequor
Plus aliquid dicā. **T**u tibi caute age. pōt nāq; fie
ri q̄ tu frustra laboraueris. **V**t aut ego frustra di
ligam bonū qd̄ oparis fieri omnino non pōt. **O** q̄
ta fiducia caritatis. **A**lius opat nō amās. & alius
amat nichil opans. **A**lle quidē opus suū pōit. illius
vero caritas nunq; excidit. **C. LXXXVIII.**

Item contra eosdem de temerario iudicō & de
tractione.

Et de opibus sepe incerta & ob hoc peri
culosa sentētia ferē. cum multoties mī
iusticie habeāt qui magis opant. **V**n nūc
michi pueniēdi sunt quidā de ordine nostro. qui cō
tra illam sententiā. nolite āte tēpus iudicare. alijs
ordinib? derogare dicunt. **Q**uos p̄fecto siqui tū
huiusmōi sunt nec nostri nec cuiuspiā esse ordīs ve
rius dixerim. **Q**uipe & si ordinare viuētes. supbe
tamē loquētes. ciues se faciūt babilonis. i. p̄fusiōis
imo filios tenebrāz. i. p̄fusiōis gehenne vbi nullus or
do. **V**obis inq; fratres. qui etiā post a uditā illā do
mini de phariseo & publicano sententiā. vī pabolā
de vestra iusticia p̄sumētes. ceteros aspnāmī. **P**ri
mo quid ad vos de alienis seruis. **S**uo em̄ domino
aut stāt at cadunt. **Q**uis vos cōstituit iudices sup
eos. **D**einde si ita ut dicē de ordine vestro p̄sumi

tis. qualis ordo est. ut anteq̄ quisq; de suo oculo
trabem eiciat. i. fratrz oculis tam curiose festucas
pquiratis. qui in regula gloriāmini. cur cōtra regu
lam detrabitis. **A**udite & discite ordinē qui cōtra
ordinē alijs ordinibus derogatis. ipocrita inquit.
eijce primū trabem de oculo tuo. an nō grandis &
grossa trabes est supbia. qua te putas aliquid esse
cum nichil sis. **I**nsanissime tibi tanq̄ san? exultas
& alijs vanissime trabem portans de festucis. i. sul
tas. **S**i p̄ nulla vel mima habes. audi apostolū. **N**e
q; maledici ait regnū dei possidebūt. **A**udi & deū
Arguam te inquit & statuam contra faciem tuā.
Quia detractōri loquit certū est ex p̄cedentibus
& quidem iuste ad se retorquēdas & se p̄pellēdas
est intueri. qui auertēs faciē suam a se. aliena poti?
mala q̄ sua solet curiosius p̄scrutari.

C. LXXXIX. **R**uisiones ad eoz obiecta.

Et inquit quō regulam tenent qui pelli
cijs vtunt. sani carib? seu carniū pigue
dine vescunt. tria vel quattuor pulmen
ta vna die qd̄ regula p̄hibet admittūt. op? manuū
quod iubet non faciūt. **M**ulta deniq; p̄ libitu suo
vel mutāt vel augent vel minuūt. **R**ecte de corpa
libus vtiq; obseruatijs fratrib? calumniā. struitis
& que maiora sunt regule spiritalia. i. instituta re
linquitis. **C**amelūq; glutientes culicē liquatis. **M**a
gna abusio. maxima cura est ut corpus regulariter
induat. & contra regulā suis vestibus aīa nuda d̄
serat. **T**unicati & elati abhorremus pelliceas tanq̄
melior nō sit pellib? inuoluta humilitas. q̄ tūcāca
supbia. p̄sertim cum deus tunicas pelliceas p̄mis
hominibus fecerit. & iohannes in heremo zona pel
licea lūbos accinxit. & ip̄e tunicarum iustitior be
nedictus in solitudine non tunicis sed pellib? sese
induerit. **R**epleti deinde ventrē faba. mentem sup
bia. cibos damnamus saginatos. quasi non melius
sit exiguū sagimine ad vsum veld q̄ ventoso legu
mine vsq; ad ructū exaturari. p̄cipue cū esau nō d̄
carne sed de lente sit rep̄hensus. & de ligno nō de
carne adam damnatus. & ionathas ex gustu mell
non carnis mortū adiudicatus. **E**contra vero hely
as innoxie carnem p̄mederit. abzhaam carib? ange
los gratissime pauerit. & d̄ ip̄is sua fieri sacrificia
de? p̄ceperit. **S**ed & sanius est modico vīno vti p̄
pter infirmitatem. q̄ multa aqua ingurgitari. p̄p̄
auitatem. **Q**uia & paulus thimotheo modico vī
no vtendūz p̄suluit. **E**t domin? etiā ip̄e ex eo bibit
ita ut potator vīni ip̄e est appellat. **A**postol? quo
q; bibendum dedit. **I**nsup et ex eo sacramentū sui
sanguinis p̄didit. cū ecōtrario aquā ad nuptias bi
bi passus non sit. **D**auīd quoq; aquā quā desidraue
rat potare timuerit. vtrūq; illi gedeonis. qui p̄ au
ditate toto corpe p̄strato de flumine biberūt. dig
ire ad bellū n̄ fuerūt. **I**ā vero de labore manuū qd̄
dicam. cum et martha laborās increpata et maria
quiescens laudata sit. **E**t paul? aperte dicat. labor
corpis ad modicū valet. pietas aut ad omia. **O**pti
mus labor de quo p̄pheta dicebat. **L**aborauī in ge
mitu meo rē. **E**t alibi. **M**emo: fui dei et delectat?
sum & exercitat? sum. **A**c ne corpale intelligas ex
ercitiū. et defecit iquit spūs meus. **V**nde non cor
p? sed spūs fatigat spiritalis p̄culdubio labor i
telligitur. **C. XC.** **E**tezz excusatō clunia
cēsum contra supbiā detrabentiū.

Quid ergo inquis. sicme illa spūalia per
suades. ut etiā hec que habem? ex reglā
corpalia damnes. nequaquā ista oportet

agere & ista nō omittere. Alioquin cum aut ista
omitti necesse est aut illa ista potius omittenda sūt
q̄ illa. de quibz apostolus ait. Emulamini carisma
ta meliora. Decehēdo inq̄ fratribz in quo temer
ipm extollis p̄dis humilitatē. in quo alios depm̄is
caritatem. que sunt p̄culdubio carismata meliora
Tu tūm corp? multum & nimis laboribz atteris
ac rgularibus aspiratibz mortificas mēbra tua que
sunt sup̄ terram. benefacis. Sed quid si ille que si
militer non laborantem diiudicas modicū quidem
habeat de hac re que ad modicū utilis est corpora
li videlicet exercitacōne. amplius aut q̄ tu de illa
que ad omnia valet. i. pietate. quis vero melior.
humilior an fatigatior. Quid si regulā ab omnibus qui
eam p̄fessi sunt sic ad literā tenendā cēses ut nullā
omnino dispensatōnem admitti patiaris audacter
dico nec tu eam nec ille tenetis. **Sin** vero cōcedis
aliqua posse putari dispensatoria. p̄culdubio et tu
illa m̄ tenes & ille q̄q̄ dissimiliter. Nam tu quidez
districtus. ac ille fortassis discretus. neqz hec quia
dico dico q̄ hec exteriora negligēda sunt cū potius
spūalia q̄q̄ meliora n̄s p̄ ista aut vix aut nullate
nus acquirant. aut obtineant sicut scriptū est. Nō
prius quod spūale sed quod animale. deinde quod
spūale. Sicut nec iacob nisi prius cognita līa desi
deratos amplexus rachel meruit obtinere. **Vñ** rur
sus in psalmo. Sumite psalmū & tate tympanum.
Quod est dicere. Sumite spūalia. sed pri? date cor
palia. Optimus aut ille qui discrete & agrie & h̄
opae & illa. **EXCI.** **Rephensio cluā**
centium de inepantia & dissolutōne:

Nam quidē nostros patres de quibus cō
questus estis q̄ ordini vestro detr. herēt
facis quātum potui stilo corripui. & me
quoqz ab huiusmodi falsa suspicacōne purgavi ut
debui. Sed quoniam dum nostris mīme p̄co. nōnul
lis de vestris nīmū in quibz nō decet videor assen
tire. pauca que & nobis displicere cognoui & oī
bus bonis esse vitāda nō dubito. necessarium reor
subiungere. que quidē & si fieri vident in ordine.
absit tñ ut sint de ordine. Null? quippe ordo. quē
piam recipit inordinatū. unde non aduersus ordi
nem sed p̄ ordine disputare putāmus ero. si nō or
dinem in hominibz. sed hominū vicia rephēdo. Si
quibus vero displicuerit. ipi se manifestāt. qz ordi
nem non diligūt. cuius vtiqz corruptōem & vicia
damnari nolūt. **Ips** itaqz illud gregorianū respon
deo. Melius est ut scandalū oriat q̄ veritas relinq̄
tur. **Miro** etenim unde inter monachos tāta inepan
tia in cibis & potatōibus. in vestimētis & lectistē
nijs & equitaturis & ostruēdis edificijs inolefecit
re potuit. quatin? ubi hoc studiosius voluptuosi?
atqz effusius fuit ibi ordo melius teneri dicat. ibiqz
maior puteet religio. **Eccē** em̄ p̄ctas putat avaricia
sobrietas austeritas crediē. silentiū tristitia putat
Econtra remissio discretō dicit. effusio liberalitas
loquacitas affabilitas. cachinnatō iocūditas mol
licies vestimētōz & equoz fastus honestas. lecto
rum sup̄fluus cultus mūdicia. Cūqz hec alterutrū
ipendim? cantas appellat. **Ista** em̄ caritas destruit
caritatem. hec discretō discretōnem oīdit. **Talia**
misericordia crudelitate plena est. qua videlicet ita
corpi seruit. ut anima iugulet. **Sub** hac tñ abusio
ne iam fere vbiqz sic p̄ ordine tenent. fere iam ita
ab omnibus sine querela atqz irrep̄ensibiliter ob
seruant quāq̄ dissimiliter. **Nō** nulli quippe his oī
bus viuunt tanq̄ non vtant. **Et** ideo cum nulla ob

fenſa aut mīma aliquāti quippe hec agūt ex simpli
citate. aliquāti ex caritate. aliquāti ex necessitate.
Quidā nāqz simpliciter ista tenent. quoniam eis ita
p̄cipitur. pati aliter agere si aliter p̄cipiet. **Quidā**
aut ne discorditer ab eis viuāt cum quibz habitāt
sectantes in his non suam libidīne sed alioz pacē
Alij vero quia resistere non valēt multitudini con
tradicientiū qui hoc vtiqz tanq̄ p̄ ordine libera vo
ce defendūt. & quoties isti aliqua ita put ratio di
ctat restringere vel mutare incipiūt. illi mox tota
eis auctoritate resistūt. **EXCII.** **De ex cel**
su eoz in cibis & potibz?

Quis in principio cum ordo cepit mona
sticus ad tantā crederet monachos iner
tiam dūenire. **O** quātum distam? ab his
qui in diebz anthoniū extiteret monachi. **Si** q̄dē illi
cum se inuicem p̄ tempus ex caritate reuiserēt. tan
ta ab inuicem auiditate panem animaz p̄cipiebāt.
ut corpis cibum penit? oblit. diē plerūqz totū ie
iunis ventribus nō mētibus trāfigerēt. **Et** hic erat
rectus ordo quando dignitō pri prius inferuiebā
tur. **Hec** summa discretō cum amplius sumebat. q̄
maiorerat. **Nobis** autē dūenientibz in vnum iam
non est dominicā cenam m̄ducare. **Panem** quoqz
celestem nemo est qui requirat. nemo qui tribuat.
Nichil de scripturis nichil de salute animarū. sed
nuge & risus & verba p̄ferunt in uentū. **Inē** p̄ā
dēdum quātū fauces dapibus tantū aures pascū
tur rumoribus. quibus totus intentus. modum ne
scias in edendo. **Interi** aut fercula ferculis apponū
tur. & p̄ solis carnibz a quibus abstineet granditū
piscū corpa duplicant. **Tantaqz** accuratōe & ar
te cocoz cuncta apparanē. quatin? quatuor aut
quinqz ferculis duozatis prima nō impediāt nouis
sima nec satietas mīnuat appetitum. **Palatū** quip
pe dum nouellis dūimentis paulatim diffuset. co
gnita. et ad succos extraneos velut adhuc ieiunūz
renouat in desideria. **Venter** quidē onerat dūz ne
scit. s; varietas tollit fastidium. **Quia** em̄ puras
ut eas natura creauit epulas fastidimus. dum alia
alijs multifarie p̄miscenē. & sp̄ctis nāc alib? quā
de? in diuit rebz quibusdam adulterimis gula p̄uo
catur saporibz. tranſiunt nīmū meta necessitatis.
sed nec dum delectatō supat. **Quis** em̄ dicere suf
ficat quot modis ut taceam cetera. sola oua. versā
tur et vexant quāto studio evertunt. subuertunt
liquant. durant. diminuunt. **Et** nunc quidē frixa
nūc assa. nūc farſa. nūc sparsa. nūc mixtim. nūc si
gillatim apponunt. **Ut** quid autē hec omnia nisi ut
soli fastidio cōsulant. **Ipsa** deinde qualitas. rez. talis
deformis apparere curat. ut non minus aspectu. q̄
gustu delectet. ut cum iam stomachus crebris ru
ctibus impletū se indicet. necdum tam curiositas
satiat. **Sed** dum oculi coloribus. palatū saporibus
alliciunt. **Infelix** stomachus cui nec colores lucet.
nec saporēs demulcēt. dum omnia suscipe cogitur
opp̄ssus magis obuiet. q̄ reficiet. **Iam** vero o a que
potu quid dicaz. q̄ndo nec vllō quidē pacto vinū
aquatū admittit. **Oīes** nīmū ex quo monachi su
mus infirmos stomachos habem? et tā necessariū
apostoli de v̄tōo vīno cōsiliū merito nō negligūt
modico tam quod ille p̄misit nescio cur p̄termisso.
& vīnā vel solo cum & purū est cōtenti essemus.
Quale est aut illud qd nōnulla monasteria obſua
re dicunt in magnis videlicet vestis vīna s̄libuta
melle pigmentoz respsa pulueribus in ouētū bibē
Nunquid et hoc dicemus fieri propter infirmitatē

stomachi. Ego vero ad nichil aliud valere video nisi vel ut amplius bibat vel delectabili. Sed cum vene fuerint vino ingurgitate toto in capite palpitantes sic surgenti a mensa quid aliud libet nisi dormire. Si autem ad vigilias indigestum surgere cogis non tantum sed planctu potius extorquebis. Cum vero ad lectum deueniero requisitus incommodum plango non crapule peccatum sed quod manducare si queo. **XCIII.** Contra illos qui contra regulam comedunt carnes.

Ridiculu vero est si tamen veru est quod relatum michi a pluribus reticendu esse non arbitror. A iuntes enim icolumes ac validos iuuenes puentum solere deferere in domo se infirmorum qui infirmi non sunt collocare. carniu esu qui vix egrotis duntaxat & omnimodo debili ex regule districtione per vinum repatione pcedit non qui dem corporis infirmitatis ruinas reficere per incommodum sed carnis luxuriantis cura perficere in desiderio. Rogo que est hec securitas inter frenandum vndi quod hostium fulgurantes hastas & circuvolantia spicula tanquam finito bello & triumphato adversario perijcere arma. & aut prandijs incubere vel incubare longioribus aut nudum molli volutari in lectulo. Quid igitur hoc ignaviae o boni milites socijs in sanguine & cede versantibus vos aut cibos diligitis delicatos aut somnos capitis matutinos delictos. Alijs inquit die ac nocte cura puigili festinatibus redimere tempus quonia dies mali sunt. vos e contra rio & longas noctes dormiendo consumitis. & dies fabulando ducitis ociosos. Delicata nimis medicina est prius alligari quam vulnerari. emplastrumque adhibere ubi cesura non est. Ad discernendu deinde inter sanos & male habentes baculos in manibus gestare iubent egrotantes plane necessario. ut quem palloz in vultu maciesque non indicat bacul? sustinens mentia inualitudine. Ridendas an ludendas dixerim huiusmodi ineptias. Sic machari? vixit sic basilus docuit sic anthonius instituit sic patres in egipto pueriati sunt sic denique sancti odo maioris odilo hugo quos se vtiq; sui ordinis principes & pceptores habere gloriante aut tenuerunt aut reneri censuerunt. Sed hi omnes si sancti imo quia sancti fuerunt a sancto apostolo non dissenserunt. qui mirum ita loquitur. Habentes inquit victu & vestitu his contenti sumus. Nobis autem est per victu satietas nec vestitum appetimus sed ornatum.

XCIII. De curioso ac pio vestitu monachorum.

Overie autem ad induendu non quod vtilis sed quod subtilius inueni. Non quod repellat frigus sed quod supbire opellat. Non denique iuxta regulam quod vilis opari potest sed quod venustius imo vanius ostentari. Heu me miserum quaecumque monachum cur adhuc vivo. nostrum videre ad id deuenisse ordinem. Ordinem scilicet qui piam fuit in ecclesia imo a quo cepit ecclesia quo etiam in terra nullus similior angelicis ordinibus. nullus vicinior ei que est in celis hierusalem mater nostra siue ob decorem castitatis siue propter caritatis ardorem. Cuius apostoli institutores cuius hi quos paulus tamsepe sanctos appellat inchoatores exierunt. Diuidebat enim ut scriptum est singulis prout cuique opus erat non quod quisque pueriliter gestire poterat. Sane ubi tantu quod opus erat accipiebat ubi pculdubio nichil ociosum admittebat quanto magis nichil supbum. Putas ne galabrum vel isenbu

num cuique querebat ad induendu cuique mula ducetorum solidoz pabat ad equitandu. Non illic arbitror valde curatu esse de precio de colore de cultu vestimentoz ubi tam indefessa merat concordia morum animozum coherentia perfectusque virtutum multitudinis inquit credentium erat eorum unus & anima una. Vbi nunc illud vnauimitatis exercitum Fusi sumus exterius et de regno dei quod intra nos est relictis veris & phenibus bonis. Foris quidem vanam consolacionem de vanitatibus & insanijs falsis ac iam religionis antike non solum virtute amissimus sed nec speciem retinemus. Ecce enim ipse habitus noster qui humilitatis esse solebat in signe a monachis nostri temporis signum. testatur superbie. Miles autem & monachus ex eodem panno priuante sibi cucullam & clamidem quiuis de seculo quantulibz honoratus etiam nostra non horrebit indumenta si sua sibi modo pata fuerint & aptata. Ceterum inquis in habitu non est religio sed in corde. Bene. At tu quando cuculla emptus es lustras vrbes fora circuis percurris nudinas domos scrutaris negociatoz cunctam euertis singulorum suppellectilem ingentes explicas cumulos pannoz attrectas digitis ad moues oculos solis apponis radijs quidquid grossum quidquid pallidum occurrerit respicis. Siquid autem sui nitore ac puritate placuerit illud mox quatolibet precio satagis retinere. Rogo ergo te ex corde facis an simplici cum denique contra regulam non quod vilis occurrit sed studiosissime queris quod quia rarius inuenitur ideo preciosius emitur. Ignorans facis hoc an ex industria. Ex cordis thesauro sine dubio pro cedit quidquid foris appetit vicioz. Vanum cor vanitatis notam igerit corpori & exterior superfluitas interioris vanitatis indicium est. Molli indumenta animi molliciem indicant. Non enim tanto curaret corporis cultu nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus. **XCIV.** De superfluis abbatu expensis & pompis.

Mior autem cum regula dicat ad magistrum respicere quod a discipulis delinquit & dicit per prophetam sanguinem in peccato morientium de manu prelatorum requirendu esse minime. quod abbates nostri talia se ri patiant nisi forte quia si audeam dicere nemo fidenter id reprehendit in quo se esse reprehensibilem confidit. Siquidem humanitatis est omnium in quo sibi quisque indulget alijs non vehementer irasci dicam dicam presumptuosus dicar sed verum dicam. Quo lux mundi obte nebrata est. Quo salterre infatuatum est. Quorum nobis vita via vice debuit esse dum exemplum in suis actibus ostendunt supbie ceci facti sunt duces cecorum. Quod enim ut cetera taceam specimen humilitatis & cum pompa tanta & equitatu incedere tantis hominum crinitoz stipari obsequijs. quod duobus episcopis vni abbatis sufficiat militum do metioz si non vidi abbatem lx equos & eo amplius in suo comitatu ducere. Dicis si videas traseutes non patres esse monasteriorum sed domios castellorum non rectores animarum sed principes putiarum. Tum denique gestari iubent mappule caphibacini candelabra & mantice suffarinate non strametis sed ornamentis lectorum. Denique vix quatuor leugis a sua quispiam domo recedit nisi cum tota suppellectili tanquam vel ad exercitum sit iturus vel transiturus per desertum ubi non valeant inueniri necessaria. An non posset eodem vasculo & aqua

manibus iungi & vinum bibi. An non posset ardens lucere lucerna nisi in tuo quod portas candelabro. & hoc aurco vel argenteo. An nō possz dōz miri nisi sup variū stratū aut sub siluestri cooprorio. An non vn? aliquis minister posset & iumentum ligare & ad mensam seruire & lectulū ppare. Nunc ergo tante multitudini gartōnum & iumentorum cur vel ad solatium mali nobiscum necessaria n̄ ferimus. quatin? hospites nō grauemus. sed hec pua sunt. Veniam ad maiora. sed ideo visa minorā quia vltatioz. **XCVI.** **De** supfluis picturis & ornatu pietum.

Admitto oratoriorū immēsas altitudines. imoderatas longitudes. supuacuas latitudines. sumptuosas depolitōnes. curiosas opictōes. Que dum i se orantiū retorquēt aspectum impediūt & affectū. & michi quodam modo reprēntāt antiquū iudeorū ritum. Sed esto fiat hec ad honorem dei. Illud autē interzogo. monachus monachos quod in gentilib? genti? arguebat. Dicite ait ille pontifices in sancto quid facit aurum. Ego autē dico. Dicite paupes. Nō em̄ attēdo versum sed sensum. Dicite inq? paupes. si tamē paupes in sancto quid faciat aurum. Et quidē alia est causa epōz. alia monachoz. Scimus nāq? q? illi sapiētibus & insipientib? debitorēs cū sint. carnalis populi deuotōnem. quia spūalibus nō possunt corporalibus excitant ornamentis. Nos vero qui iaz de populo exiūm? qui mūdī queq? p̄ciosa p xpo reliquimus. qui omnia pulcre lucentia. canore multentia. suaue olentia. dulce sapiētia. tactu placētia cuncta deniq? oblectamenta corpea arbitratī sū? ut stercora. ut xpm lucrifaciam? Quoz? queso de uotōnem in his exercitare intendim? quē in quā ex his fructum requirim? Stultoz? admiratōem. an supplicum oblatōnem. An quoniā cōmixti sumus inter gentes. forte didicimus opa eozum. & seruimus sculpsitibus eozum. Et ut aperte loquar. An hoc tantum facit auaricia que est ydoloꝝ seruitus. & non requirimus fructum sed datum. Tali quadā arte sp̄gitur es ut multiplicet. expensē ut augeat & effulso copiam parit. ipso quippe vsu sumptuosarum. sed & mirandaz uanitatū accenduntur homines magis ad offerendū q̄ ad orandū. Sic opes opibus hauriunt. sic pecunia pecuniā trahit. qz ne scio quo pacto ubi amplius diuitiaz cernit. ibi offertur libentius. auro textis reliquijs signant oculi. & loculi apiunt. ostendit pulcherrima forma sancti vel sancte alicuius. & eo credit sanctior coloratio. Curzunt homines ad osculandū. multatū ad donandū. & magis mirant pulcra q̄ uenerant sacra. ponunt deinde in ecclesia gēmate nō corone sed rote lapidibus circūsepte. Cernimus & p candelabris arbores quasdam erectas mltō cris pōdere. miro artificis ope fabricatas. Quid putas in omib? his querit. penitentiū cōpunctio. an inuentum admiratō. **O** uanitas uanitatū. Fulget ecclesia in pietib? & in paupibus eget. Suos lapides induit auro. & suos filios nudos deserit. De sumptibus egenoz seruicū oculis diuitū. Inueniūt curiosi quo delectent. & non inueniūt miseri pauperes xpi quo sustentant. **XCVII.**

Ad huc de picturis pauimentoz et claustrorū. **Q**uid saltem sanctoz imagines non uenerent. quibus utiq? hocipm quod pedibus pculcat nitet pauimentū. sepe spūic in os angeli. sepe alicuius sanctoz facies calcibus

tundit transeuntū. Et si non sacris ymagib? cur vel non p̄ciē pulcris colorib? Cur decoras qd mox sedandum est. Cur depingis quod necesse est conculcari. nisi forte & hic aduersus memoratū poete iam versiculum. versus ppheticus ille respondeat. Domine dilexi decorem domus tue zc. assentō. patiamur hec fieri & in ecclesia. quia & si noxia sunt uanis & auaris. non tamen simplicibus & ductis. Ceterz in claustris corā legētib? fratrib? qd facit illa rōida mōstruositas. mira dformis formositas ac formosa dformitas. Quid imūde simie. qd fieri leones qd monstruosi centauri. quid semihōies. qd maculose tigrides. quid milites pugnātes. qd vātores tubicinātes. videas sub vno capite mltā corpora. & sup vno corpe multa capita. Cernit hicm de in quadripede cauda serpentis. illinc in pisce caput quadripedis. Ibiq? bestia p̄fert equum. capzā trahens retro dimidiā. hic cornutum animal equū gestat posterius. Tammulta deniq? tāq? mira diūsarum formarū apparet ubiq? varietas ut magis libeat legere in marmozibus q̄ in codicib? totamq? diem occupare singula ista mirando. q̄ in lege dei meditādo. Pro deo si n̄ pudet sepiat. cur nō pigz expensaz. **XCVIII.** **De** fine simonis & exhortatōne vtriusq? p̄cis.

Multa quidem & alia suggerebat addēda longa materia. sed vtiliora sunt pauca in pace q̄ multa cum scandalo. Enimvero vicia carpens scio me offendere viciosos. pōt tam fieri volente deo aliquib? quos me timeo exaspasse potius placitum esse si desinant esse viciosi. si videlicet districtiores desinant esse detractores. & remissiores amputet supfluitates. sic sic quisq? bonum teneat qd tenet ut alius alium tenentē nō iudicet. Si quis bonus est. nō inuideat melioribus qui sibi videt agere meli? bonum nō spnat alteri? Si qui etiā districtius viuere possunt eos qui nō possunt nec aspernent nec emulent. qui autē non possunt. eos qui possunt sic mirent ut temere eos non imitent. Sicut em̄ non licet his qui maius forte ali quid uouerunt ad id quod min? est descendere ut ne apostotent. sic nō omib? expedit de bonis minoribus ad maiora transire ne p̄cipitent. Scio q̄p pe nōnullos de alijs aggregatōnibus & institutiōnibus ad ordinem nostrum puolasse. pulsasse. itrasse. Qui hoc quidē agendo & sua scandala reliq̄runt & nobis nichilomin? attulerunt. dum quātūz illos sua temeraria discessione. tantum nos turbant sua misera puerfatōne. Et quoniā supbe sp̄zeuerūt qd te nebant. et temere p̄sumperunt qd non valebāt digno deus exitu eoz tandem patefecit ignauiam. Quia & impudenter deseruerunt quod impudenter arripuerāt. et turpiter redierūt ad id qd leuiter deseruerāt. Cum em̄ claustra nostra sui potius ordinis impatiētia q̄ desiderio nostri expetierit ostēdunt qd sunt. dum a vobis ad nos. a nobis ad vos instabili leuitate puolantes. et nobis et vobis et omib? bonis scandalum faciunt. q̄p ergo nōnullos eoz nouerimus qui fortiter deo auctore ceperunt. et ipso p̄tectoꝝ fortius p̄seuerant. securius est tamen ut p̄seueremus in bono qd cepimus. q̄ quod incipiamus ubi non p̄seuerem? De hoc autē piter omnes studemus quod scōz apostoli p̄siliū omia opa nostra in caritate fiant. Hec est enim nostra de nostro et de vestro ordine sententia. Que in vestris laudabilia sunt laudo et p̄dico. et si qua rep̄bēabilia sunt ut emēdent vobis et alijs amicis

meis suadere soleo. Hec non est detractio sed atera-
ctio. quod ut nobis a vobis semper fiat omnino p-
cor. **C. XCIX.** **E**xhortatio carthusie-
sum ad patientiam & humilitatem **I**de ad car-
thusienses.

Fratribus de monte dei. orientale lumen &
antiquum illum in egipto religionis fer-
uorem vestra sufficiencia & altissima pau-
peras iam multorum pfundit cupiditatem. Qui cum
manifestum lumen veritatis obnubilare nequeunt
de solo nouitatis nomine cauillant. Veteres ipsi
& in veteri mente noua nescientes meditari. vter-
veteres non capientes nouum vinum. quod si eis in-
fundere irumpent. Sileant ergo qui in tenebris
de luce iudicantes vos arguunt nouitatis. ex abun-
dantia male voluntatis ipsi potius arguendi verita-
tis & vanitatis. Sed quoniam & laudatores & de-
ctores semper estis habituri sicut & dominus. lauda-
tores pterite & quod bonum in vobis amant. hoc in
eis amate. detractores dissimulate & p eis orate.
& obliti que retro sunt ptergressis scandalis que iu-
sta iter vobis a dextris & a sinistris posita sunt. i
anteriora vos extendite. Non est vestrum circa co-
munia pcepta languere. nec attendere solum quid
pceptat deus. sed quid velit. pbantes que sit volu-
tas dei bona. beneplacens & pfecta. Aliorum enim
est deo seruire. vestrum autem adherere. Aliorum etiam
est deum credere. amare & reuereri. vestrum itellige-
re. sapere. frui. Absit tamen a conscientie vestre estima-
tione & ab ore vestro omnis altitudo. quoniam altum
sapere moris est. Caue serue dei ne quos imitari non
vis damnare videaris. Qui enim pfecte examinando
semetipsum intelligit. suo peccato nullius peccatum
par esse existimat. quod nemo sicut suum intelligit.
Nolo ergo ut vsque arbitreris solem omnium lucere
nisi in cella tua. vsque opari gratiam dei nisi in pscie-
tia tua. An solitario deus tantum. imo & omnium
Miserere enim omnium deus & nichil obit eorum que fe-
cit. Malo te cogitare ubique serenum esse nisi apud te
& prius de te quam de aliquo estimare. **C. C.**

Exhortatio eorumdem ad pietatem & solitudinis
amorem.

Exerce autem teipsum ad pietatem etc. quam qui
non habet in vano accepit animam suam
id est. frustra viuere vel omnino non viuere
dum non viuere ea vita ppter quam in ea viueret
accepit animam suam. Pietas enim hec est iugiter dei
memoria. pmanens actio intentio ad eius intelligen-
tiam. & indefessa affectio in eius amorem. ut nulla
dei seruus nunquam inueniat. non dico dies sed hora nisi
vel in exercitij labore. ac etiam pficiendi studio. vel
in expiendi dulcedine ac fruendi gaudio. hanc qui
non habet in pscientia. non exhibet in vita. non exer-
cet in cella. non solitarius sed solus dicendus est.
nec cella ei cella sed reclusio & carcer est. Vere enim
solus est cum quo deus non est. Vere reclusus est qui
in deo liber non est. Cella vero nunquam debet esse re-
clusio necessitatis sed domicilium pacis. hostium clau-
sum. non latebre sed secretum. Cum quo enim deus
est nunquam minus est solus quam cum solus est. tunc
libere frui gaudio suo. tunc ipse suus est. ad fruendum
scilicet deo in se & se in deo. Tunc in luce veritatis vl-
tro sibi patet pura pscientia libereque se infundit affe-
ctata de deo memoria. & vel illuminat intellectus et
bono suo frui affectus. vel libere seipsum testetur ubi
mane fragilitatis defectus. Propter hoc secundum
positi vestri formam habitantes in celis potius quam

in cellis. exclusio a vobis toto seculo. totos vos in-
clusistis cum deo. Cella siquidem et celi habitatio
cognate sunt. & a celando utrumque nomen habere vi-
detur. sanctique angeli eque in utroque delectantur. Cum
enim in cella celestia. i. vacare & frui deo iugiter acti-
tant. celum celle & sacramenti similitudine et pieta-
tis affectu ac etiam similis operis effectu proximum
efficiunt. Nec etiam iam oranti spiritui vel a corpore
exeunti a cella in celum longa via vel difficilis in-
ueniunt. A cella enim in celum frequenter ascendit. vix a
nunquam a cella in infernum descendit. nisi sicut dicit
psalmista. Descendant in infernum viuentes. ne disce-
dant morientes. Hoc enim modo cellarum icole illuc
sepe descendunt. Nam sicut assidue pceptando cele-
stia gaudia reuifere amant. ut hec ardenti appetant
sic & inferni dolores ut horreant & refugiant. Et
hoc est quod inimicis suis imprecantur orantes ut descen-
dant in infernum viuentes. morientes autem vix aut nun-
quam aliquis in infernum a cella descendit. quia vix vn-
quam aliquis nisi celo pdestinatus vsque ad mortem in
ea persistit. Filium enim gratie fructum ventris sui
cella fouet ac nutrit. amplectitur. & ad pfectionem ple-
nam pducit. dei colloquio dignum efficit. Alienum
autem vel suppositum abdicat a se citius & piciat. Pro-
ijcit inquam quasi abortiuum. euomit tanquam inutilem ac
noxium cibum. Nec diu tale pati potest in visceribus
suis officina pietatis. venitque ei pes supbie. & mo-
uet eum manus peccatoris. et expulsus fugit sicut
cham a facie domini miser et tremebundus exposi-
tus vicij et demonibus. vel si aliquodiu durauerit in
ea. non virtutis constantia sed ptemaci miseria. Sic
ei cella est quasi carcer. aut sicut viuendi sepultura.

C. CI. **D**e triplici gradu quo puenitur ad
pfectionem.

Sicut ergo dicit propheta. Si ouerteris con-
uertere. i. pfecte ouersionis culmen appre-
hende. Nulli enim in eodem statu diu esse
conceditur. Seruo enim dei semper aut pficiendum est
aut deficiendum. Aut sursum nititur. aut in inferiora
viget. Ab omnibus autem nobis pfectio licet non vni-
formis exigitur. Si ergo incipis. incipe pfecte. et si iam
aliquid pfectionis attigisti. teipsum in temetipso meti-
re et dic cum apostolo. Non quod iam apprehenderim
aut perfectus sum sequor an etc. Et addidit. Quot
quot ergo pfecti sumus hoc sapiamus. In quo ap-
te declarat quia pfecta eorum que retro sunt obli-
uio. et pfecta in anteriora extensio. ipsa est hominis
in hac vita pfectio. Et huius pfectionis pfectio ibi
erit ubi pfecta erit brauij supne vocacionis appre-
hensio. Hoc autem modo sicut stella a stella differt in
claritate. sic cella a cella in conuersatione incipientium
scilicet et pficientium. ac pfectorum. Cum quo autem est deus
nunquam minus est solus quam cum solus est. Sunt enim
quidam animales qui p se nec ratione agunt nec af-
fectu trahunt. et tamen vel aurozitate pnoti vel do-
ctrina commoti vel exemplo puocati. appbant bonum
ubi inueniunt. et quasi ceci sunt ad manum tracti se-
quuntur. Sunt alij rationales. qui p rationis iudicium
et naturalis scientie discretionem habent et cognitio-
nem boni et appetitum. sed non dum habent effectum
Sunt et alij spirituales. i. pfecti qui spiritu dei agun-
tur et sapientie affectu trahuntur ad bonum etc. Primum
enim status circa corpus se habet. secundus autem circa
animum se exercet. Tercius vero nisi in deo requies-
cere non habet. Horum singuli sicut habent certam pfi-
ciendi rationem. sic et certam in genere suo pfectio-
nis sue mensuram. Initium etenim boni in pfectione

animali perfecta obedientia est. perfectus subigere corpus suum & in seruitutem redigere. perfectio vero usus boni consuetudinem in delectationem reuertisse. Initium autem rationalis est intelligere que in doctrina fidei apponunt. perfectus talia preparare qualia apponunt. perfectio cum in affectum mentis transit iudicium rationis. Perfectio vero rationalis est initium spiritualis. perfectus eius reuelata facie gloria dei speculari. perfectio autem in eandem imaginem transformari a claritate. scilicet in claritate tanquam a domo spiritum.

¶ CH.

De primo gradu qui est simplicitas nouitiorum.

Utergo primum gradum persequamur a primo. animalitas est vite motus sensibus corporis seruies. cum scilicet anima quasi extra se per seclus circa dilectorum delectationes corporum affecta. eorum fructione pascit vel nutrit sensualitatem suam. seu cum intra se regrediens & corpora quibus fortiter glutino amoris & consuetudinis adhesit in locum incorpore nature secum ferre non prevalens. eorum illuc secum ymagines contrahit. & amicaliter ibi cum eis puerfatur. Quibus assuefacta tum ad cogitanda spiritualia vel diuina se erigit. nil aliud estia re vel cogitare potest nisi quale extra sentit. vel in eis contrahit. Hec auersa a deo stulticia fit cum nimis intra semetipsum remissa fuerit. & tam bruta ut etiam vel regi non possit. Cum autem extra se per superbiam arrepta fuerit fit prudentia carnis. & ipsa sibi sapientia esse videtur cum stulticia sit. Porro ad deum conuersa fit sancta simplicitas. id est eadem semper circa idem voluntas. scilicet ad deum perfecte puerfa unam petens a domino hanc requies. non ambiciens multiplicari in seculo. vel simplicitas est in puerfatione vera humilitas. scilicet conscientiam virtutis magis quam famam amplectens. dum non refugit vir simplex in hoc seculo videri stultus ut sit sapiens in deo. vel simplicitas sola est ad deum voluntas. scilicet nondum illuminata ut sit caritas. nondum ratione formata ut sit amoris incontinentia. Habens ergo in seipsa simplicitas initium aliquod creature dei voluntate. scilicet bonam. quasi futurum boni hominis informem materiam. in primordio sue puerfationis offert eam actori suo formandam in sensu & spiritu humili iam timore dei incipiente omnem virtutum plenitudinem operari. dum per iusticiam offert maiori per prudentiam non credit se sibi. per temperantiam refugit discernere. per fortitudinem totum se subdit obedientie. non discernere sed adimplere. Perfecta igitur obedientia maxime in incipiente est indiscreta. hoc est non discernere quid vel quare precipiat. sed ad hoc tantum nititur ut fideliter & humiliter fiat quod a maiori precipiat. Lignum est in scientie boni & mali in paraiso. id est in puerfatione religionis celsura est discretio. penes patrem spiritalem qui iudicat omnia. & ipse a nemine iudicatur. ipse est discernere aliorum obedire. Animalem discretum. nouitium prudentem. incipientem sapientem. in cella consistere diu posse impossibile est. fiat stultus ut sit sapiens. & hec ei sit omnis discretio. hec eius omnis sapientia. ut ei in hac parte nulla sit. Si callet ingenio. si viget arte. si preminet intellectu. instruenda sunt hec tam vicioz quam virtutum. Ingenium corpus adaptet. ars naturam informet. intellectus non elatum faciat animum sed docilem.

¶ CH.

De instructioe nouitiorum.

Docendus autem est nouitius sic habere corpus suum sicut egeret medicatum. cui etiam multa volenti inutilia sunt neganda. vilia vero etiam nolenti ingerenda. sic de eo agere quasi non

de suo. sed eius a quo precio magno empti sumus. ut glorificemus & portemus eum in corpore nostro. Durius quidem tractandum est ne inflescat. sic tamen ut seruire sufficiat. quoniam ad seruendum spiritui datum est. nec sic habendum est tanquam propter illud viuamus. sed tanquam sine quo viuere non possumus. Fedus enim quod habemus cum corpore. non quando cumque volumus possumus abrumpe. sed legitimam eius resolutionem patienter expectare nos oportet. & interim que legitimi sunt fedris obseruare. Sic ergo nobis cum eo est viuendum. quasi non diu nobis cum eo sit amandum. sicque ut si aliter eueniret non urgeamur ad exeundum. Preueniendus est etiam assidue contra temptationes acius in solitaria nouitium deserviutes. Nam hominem deo viuere gratis non cessant sollicitare vicia. mercede oblate delectationis. dyabolo suggerente. carne concupiscente. seculo occupisceda ingerente. Sed ille temptationes facile vincunt. & facile illis a ratione occurrunt. que vel suspecte sunt. vel prima facie male innotescunt. Que vero sub specie boni se ingerunt & difficiliter discernunt & piculoser admittunt. Omnium autem & temptationum & malarum cogitationum & inutilium sentina est iners ocium. Nunquam igitur ociosus sit dei seruus. quis ad deum sit feriat. Ociosum non est vacare deo. imo negocium negotiorum hoc est. quod quicumque in cella non agit fideliter & feruenter. quidquid agat quod propter ipsum non agit ociose. ubi per uitando ocio ociosa sectari indiculum est. Ociosum autem est quod nullam habet utilitatem vel utilitatis intentionem. Nec hoc tantum est agendum ut cum aliqua delectatione vel sine gratia nausea ocii dies transigat. sed ut etiam de peracta die semper ad perfectum mentis aliquid in conscientie thesaurum congerat.

¶ CH.

De bonis occupationibus fratrum.

Queris quid agas in quo te occupes. Primum quidem extra quotidianam orationum sacrificium vel lectionis studium quotidiana conscientie discussioni. emendationi. propositioni. per sua diei neganda non est. Deinde operandum est aliquo manibus quod iniungitur. non tam quod animam delectando ad horam detineat. quam quod spiritualibus studiis delectationem confirmet & nutriat in quo remittat ad horam animus non relaxet. unde de se facile animus mox ut sibi ad seipsum redeundum visum fuerit expediat absque controuersia inherens voluntatis. absque contagio contracte delectationis. vel etiam memorie imaginatis. Nemo siquidem ad conscientiam redire amat. post actionem quam ad agendum ab ea non perficit. & qui redit ad conscientiam. si nondum vicit occupiscentiam suam. inuenit ibi de ipsa concupiscentia vel suauis delectationes vel graues corrosiones. & inde multiplicat cogitationes. Qui vero iam eam vicit quod diu tamen veri boni maior occupiscentia vel delectatio mentem eius non obtinuerit cum exosa quadam voluptate gestorum. visorum auditorum. patie ymaginationes. Unde verobique libi implem illusionibus delectationum. & ad cogitandum spiritualia vel diuina. lumen oculorum non est secum et qui pugnat contra occupiscentias ubi molestas patie. quas nondum perfecte vincere preuallet affectiones. et qui iam ad libertatem aspirat excutit a se non potest ymaginationes noxias vel occupationes vel ociosas que exinde etiam tempe psalmodie & orationis ceterorumque exercitiorum spiritualium in corde serui dei passim oriuntur cogitationes. scilicet quod misabiliter

anime diuisione spiritui & ratione voluntatem cordis
& intentionem corporis promptum obsequium sibi
defendente. animali vero improprie affectu sibi pre-
cipiente & intellectum mente sine fructu remanente.
Hinc & infirmioribus animis uicia passim curiosita-
tis ebulliunt. Hinc inordinatas & inimicas proposito
delectationes querunt. & in communium institutionum
via regia furtiua proprie voluntatis diuertit. Hinc
solito fastidium presumptio nouitatum que
pruritus quidem ac tedium egri animi quasi confrin-
cando videntur ad horam lenire. sed calefaciunt ampli-
& accendunt. Hinc quotidie sunt occupationes no-
ue. lectiones diuerse. non ad edificandum animum. sed
ad fallendum tardantem dici tedium. ut cum damna-
uerit solitarius omnia vetera ac solita & defecerint
noua. non restet nisi odium tulle & fuga macha. prope
quod pia simplicitas. & in professione religionis no-
uus homo qui non habet vel rationem ducem vel
affectum trahentem. vel discretionem moderantem
in qua dum nititur in semetipsum tanquam a figulo lutum
lege quadam inordinato quasi manibus alienis facien-
dus & formandus in omni patientia & in rota volu-
bili obedire & ligno probationis sue plasmatoris sui
voluntati & arbitrio subdendo habilitate. **CCV.**

De exercitijs eorum.

Porro sicut viro datum est adiutorium sibi
simile ex ipsius hominis substantia. sic etiam
in adiutorium spiritualis studij necessaria sunt
corpi exercitia. non tamen in hoc semper uenire vi-
dentur omnia. sed ea que cum spiritualibus propriam si-
militudinem habere videntur. sicut ad edificatio nem
spirituale meditari quod scribat vel scribere quod lega-
tur. Exteriora enim exercitia & opera sicut sensus di-
strahunt. sic etiam sepe spiritum exhauriunt. nisi cum
grauiori opere rurali sit magna stridens corporis usque
ad perfectionem & humilitatem cordis & fatigatio-
nis sue persura vehemencioris expriment affectum
deuotionis. Quod & in labore ieiuniorum & vigiliarum
& huiusmodi fieri manifestum est. Serius tamen ani-
mus ad omnem laborem se operat. nec in eo dissoluitur
sed per eum magis in seipsum colligit. semper habens per
oculos non tam quod agit quam quod agendo intendit.
Cogunt enim in unum sensus a disciplina bone vo-
luntatis. nec eis lasciuiare vacat a ponderare laboris.
& subacti & humiliati in obsequium spiritus docentur ei
reformari. & in participatione laboris & expectatio-
ne solationis. Ex inordinata enim natura per peccatum si
ad deum fuerit uersa recuperat cito per modo timo-
ris & amoris quem habet ad deum quemque perdit
auersa. & ubi cepit spiritus reformari ad ymaginem
conditoris sui mox reflorescens caro ex voluntate
sua incipit reformari reformato spiritui. nam et con-
tra sensum suum incipit eam delectare quiddam dele-
ctat spiritus. insuper & multiplici defectu suo ex pe-
na peccati multipliciter sitiens ad deum. nonnunquam
etiam contendit precedere rectorem suum. Delectatio-
nes enim non possumus sed ipsas mutamus. Facillimum
quippe & delectabile esset adiuncto amoris dei con-
dimento. secundum naturam viuere si nos infania nostra
permitteret. Qua sanata statim naturalibus arduis na-
tura. Eodem modo & de labore rustice duras ha-
bet neruos. fortis lacertos. exercitatio enim hoc fecit
sine cum torpore mollescit. Voluntas facit usum.
usus exercitium. exercitium vires in omni labore su-
ministrat. Audiat hoc animalis homo qui iam cepit
corpus suum subdere spiritui. & adaptare se metipsum
ad ea que sunt dei. ad exuendam carnem sue dominam

et consuetudinem se accingat. consuetudinem autem consuetudi-
nem & affectum sibi formans per affectum donec plenam
accipe mereat delectationem extra delectationem. ut tan-
tum delectet eum membris sui corporis seruire iusti-
cie quantum prius imundicie. hec est enim perfectio ho-
minis animalis in suo statu vel nouitatis incipientis.

CCVI. De stabilitate in cella.

Omnium vero bonorum officina cella est &
stabilis perseverantia in ea. In ea enim cuius-
que cum paupertate sua bene uenit diues
est. & quicumque bonam voluntatem habuerit se cuius
habet quiddam ei ad bene viuendum opus est. quibus
bone voluntati non semper credi expedit si de frenan-
da est. et regenda & maxime in incipiente. Regat san-
cte obedientie regula bonam voluntatem illa. pro
corpus doceat illud posse consistere in loco. cellam
pati seque morari. Quod in perficiente bone propo-
sitionis initium est & certum bone spiritus argumentum.
impossibile est enim hominem fideliter figere in uno
animum suum qui non prius alicui loco perseverantem
affixerit corpus suum. Nam qui egritudine animi
migrando de loco ad locum effugere nititur. sic est sicut
qui fugit umbram corporis sui. seipsum fugit. seipsum
circumfert locum mutat & non animum. eundem ubique se
inuenit nisi quod deteriore facit ipsa mobilitas. sicut le-
dere solet egrum qui circumferendo prout sibi remedia
crebro mutata nocent. naturam turbant egrum distor-
munt. Nam & qui aliquo tendit si unam & rectam
tenuerit viam cito peruenit quo tendit. & itineris
et laboris facit finem. Si vero multas aggreditur
vias errat. nec laboris aliquando finem facit. quia er-
ror non habet finem. Si ergo ad sanitatem festinas vi-
de ut nil vel modicum de temetipso agere presumas
medico. si inconsulto a quo si operam medicantis ex-
pectas. necesse est vltus tuum semper ei deregere non
erubescas. Erubescere ergo sed tamen reuera totum nec
ascondas. Sunt enim qui ostentando sicut fabulam enar-
rant peccatorum suorum historiam et egritudines anime
sue sine confusione dinumerant. et pene sine penitentia et
sine affectu doloris. Qui vero non dolet quanto sa-
nitati propius quod videtur tanto ab ea fit remotior.

CCVII. Qui habitans in cella trima

gaudet custodiam.

Nec vero tibi horrore sit tua solitudo. &
ut tutius in cella habites tres tibi depu-
tati sunt custodes. deus. scilicet conscientia et
spiritualis pater. deo debes pietatem. cui totum te impo-
das. conscientie tue honorem coram qua peccare eru-
bescas patri spirituali obedientiam caritatis ad quem
de omnibus recurras. Insuper ut gratum me habeas.
ad dam tibi et quartum et quodiu puulus es et donec
plenius addiscas diuinam cogitare presentiam. pedago-
gum tibi procurabo. Elige tibi tuique consilio meo ho-
minem cuius vite exemplar sic cordi tuo insederit.
reuerentia inheret. ut quoties eius recordat. fue-
ris ad reuerentiam cogitati assurgas et teipsum orationes
et proponas. qui cogitat. ac si presens sit in affectu ca-
ritatis emendet in te omnia emendanda. et nullum tam
patiatur damnum secreti sui solitudo tua. Hic presens
assit quod documque volueris. occurrat sepe et cum vo-
lueris. increpationes eius describet tibi cogitata san-
cta eius seueritas. solationes pietatis. et exemplum
sancte vite sinceritas. Nam omnes etiam cogitationes tu-
as cum ab eo videri cogitabis. ac si videat. ac si ar-
guat. emendare cogis. Sic secundum preceptum apostoli
sollicite temetipsum custodi. et ut temetipsum semper
aspicias ab omnibus oculos auerte. Egregium instru-

mentum corporis oculi? si sicut cetera sic etiam videre posset semetipsum. Quod cum interiori oculo sit cessum si ad exterioris exemplum semetipsum negligens vacat circa aliena. etiam cum multum vult non sufficit redire ad semetipsum. Tibi ergo vacat multa tuipe tibi sollicitudinis es materia. Excludere etiam ab oculis exterioribus? quod consueuisti videre. ab interioribus quod amare. quia nil tam facile recrudescit. quam amor. maxime in tenerioribus & recentioribus animis.

CCVIII. De cella interiori & exteriori.

Huius etiam nonnunquam sapere & emulari. canismata meliora & tuipe tibi esto edificatiois pabola. Alia cella tua exterior. alia interior. Exterior est domus in qua habitat anima tua cum corpore tuo. Interior est conscientia tua quam inhabitare debet omnium interiorum tuorum deus cum spiritu tuo. Hostium clausure exterioris signum est hostij circumstantie interioris. ut sicut sensus corporis per exteriorem clausuram foris vagari non permittuntur. sic interiores sensus ad suum semper interius cohibeantur. Dilige ergo interiori cellam tuam. dilige & exteriorem. & unicuique suum impende cultum.

Tegat te exterior & non abscondat. non ut pecces occultus sed ut tutius viuas. Non enim scis o rudis incolae quid celle debeas si non cogitas quod in ea non solummodo curaris a vicijis tuis sed etiam non habes rixari cum alienis. Nescis etiam quae conscientie tue debeas honorem quicunque in ea non expiris gratiam spiritus sancti & interne suauitatis dulcedinem. Da ergo utriusque celle honorem suum. & tu tibi in ea reddeca primatum tuum. Disce in ea tu tibi pessere. vitas ordinare. mores proponere. temetipsum vindicare. sepe etiam & odemnare nec impunitum dimittere. sede at iudicans iusticiam. stes itea & semetipsum accusas conscientia. Nemo te plus te diligit. nemo fidelius iudicat. Mane preterite noctis fac a temetipso exactiorem. & venturae diei tu tibi indicito canonem. Vespere preterite diei exige rationem. & superuenientis noctis fac indictorem. sicque districto nequaquam aliquando tibi lasciuire vacabit.

CCIX.

De temporibus & modo orandi.

In quibus horis secundum communis instituti canonem sua distribue exercitia. cui spiritus alia. spiritualia. cui corporalia. corporalia. In quibus sic excludat omne debitum spiritus deo. corporis? spiritui. ut si quid fuerit intermissum. si quid neglectum si quid imperfectum suo modo. suo loco. suo tempore non habeat impunitum vel etiam irrecensuratum. In quibus extra illas horas de quibus dicit propheta. Seperies in die laudem dixi tibi Matutinum ac vespertinum sacrificium ac medie noctis maxime est obseruandum. Non enim frustra ut ait propheta. Mane astabo tibi & videbo. sed quia tunc a curis exterioribus adhuc sumus ieiuni. & eleuatio manuum mearum facta. vel quia tunc ab huiusmodi impedimentis iam quodammodo inuenimur digesti. Qui etiam media nocte surgimus ad orandum nomini domini. Tunc enim mentis vel spiritui aggregandi sunt fructus sui. ut exinde vel in abundantia benedictionis dei in quietem noctis relaxemur vel surgentibus nobis ad laudes dei omnis exinde tenor nostri operis in ipsis laudibus dei formetur ac viuificetur. Idcirco in pueniendis nocturnis vigiliis non expedit multitudinem psalmorum obruere intellectum. & exhaurire spiritum vel extinguere. sed quod diu sobrius inuenit pietate afficiendo. est. & suo itinere dirigendo ad deum minime. donec dilatato corde incipiat currere. Scit etiam quicunque

habet sensum christi quantum christiane pietati expediat aliqua diei hora passionis ipsius ac redemptionis. attentius colligere beneficia. ad fruendum suauiter in conscientia. & reconducendum fideliter in memoria. quod est spiritualiter manducare corpus domini & bibere eius sanguinem. Siquidem sancte huius ac reuerende memoracionis misterium suo modo. suo loco. suo tempore. celebrare licet paucis hominibus quibus hoc creditum est misterium. Rem vero ministerij in omni tempore & in omni loco dominacionis dei modo quo traditum est. hoc est debite pietatis affectu agere & tractare & sumere sibi in salutem. omnibus in promptu est quibus dicitur. Vos autem genus electum. regale sacerdotium. gens sancta. populus acquisicionis. ut virtutes annuncietis eius quod de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum.

CCX.

De sacra lectione et modo legendi.

Deinde etiam certis horis certe lectioni vacandum est. Fortuita enim et varia lectio et quod si a casu recta non edificat sed reddit animum instabilem. et leuiter admissa leuius recedit a memoria. sed certis ingenijs imorandum est et assuefaciendus animus est. Quo enim spiritu scripture facte sunt. eo spiritu legi desiderant. ipso etiam et intelligende sunt. Nunquam ingredieris in sensum pauli. donec visu bone intentionis in lectione eius et studio assidue meditationis spiritum eius ibiberis nunquam intelliges dauid. donec ipsa experientia ipsos psalmorum affectus indueris. Sicque de reliquis et in omni scriptura tantum distat studium a lectione. quantum amicitia ab hospitio. socialisque affectio a fortuita salutatio. Sed et de quotidiana lectione aliquo quodammodo in ventrem memorie dimittendum est quod fideliter digeratur. et sursum reuocatum crebrius ruminetur quod proposito conueniat. quod intentioni proficiat. quod digne animum ut aliena cogitare non libeat. Haud minus est sepe de lectionis serie affectus. et formanda oratio. que lectionem interrumpat. nec tam impediatur interrumpeudo quam puriorum primus animus ad intelligentiam lectionis restituatur. Intentioni enim seruit lectioni. Si vero in lectione deum querit qui legit. omnia que legit ei cooperant in bonum. et captiuatur sensus legentis. et in seruitutem redigit omne intellectum in obsequium christi. Si vero in aliud declinat sensus legentis. omnia trahit post semetipsum. nihilque tam sanctum ac pius inuenit in scripturis quod seu per vanam gloriam. seu per distortum sensum. seu per prauum intellectum non applicet. vel sue malicie vel vanitati. In omnibus enim scripturis initium sapientie debet esse timor domini.

CCXI.

De labore corporali.

Huiusmodi vero exercitiis in corporalia nunquam longe vel in totum recedat. sed facile ad ea posse redire animus assuescat. et cum illis se mutuat. istis semper ibereat. Non enim vir prope mulierem. sed mulier propter virum. nec spiritualia propter carnalia. sed carnalia propter spiritualia. Corporalia vero nunc exercitia dicimus. que manuali ope corporaliter exercetur. Nam sunt et alia corporis exercitia in quibus necesse est corpus laborare sicut sunt vigilie. ieiunia. et alia huiusmodi que spiritualia non impediunt sed adiuuant. si cum ratione et discretione fiant. Que si ex indiscretionis vicio sic agantur. ut vel deficiente spiritu vel languente corpore spiritualia impediunt. quod sic & corpori tulit boni operis effectum. et spiritui affectum. et proximo exemplum. et honorem deo sacrilegus est. et horum omnium in deum reus. non quod secundum

apostolum non videat humanum. etiam hoc et non
deceat & non debeat. & iustum non sit caput aliqui
dolere in seruitore dei. quod olim sepe vsq; ad dolo
rem laborauit in vanitate seculi. esurire ventrem vs
q; ad rugitum quod sepe aliquando suppletum est vs
q; ad vomitum. sed modus in omnibus est habendus.
Affligendum aliquando corpus est. sed non pterendum.
Non solum autem sed & omnem vitam nostram quous
hominibus occultam exhibere deo debemus sanctam
& honestam omnem pueratorem nostram sanctis an
gelis conspicabilem agere & delectabilem. Grata do
res est honestas. & sanctorum amica angelorum. Pro
pter quod etiam iuxta apostolum velari mulieres ppter
angelos. Qui cum pculdubio tam die quam nocte no
biscum sint in cellis nostris nos custodientes & studiis
nostris exgaudentes & coopantes. placet etiam eis
si nullo homine vidente omnia nostra honeste fiat.

CXII. De cibo & somno.

Cue ergo manducatis siue bibitis siue ali
quid aliud agitis. omnia in nomine domini
facite. pie. sancte. religiose. ac honeste.
Si manducas. mensam tuam p se facis sobriam sobrie
tas tua poret. Et cum manducas nequaquam totum man
duces. sed corpe tuo suam refectorem pcurante.
mensa omnino non suam negligat. sed de memoria sua
uitatis domini vel scripturarum aliquid quod ea pa
scar. meditando vel saltem memorando secum rumi
net & digerat. sed & ipsa necessitas non seculariter
non carnaliter expleat. sed sicut decet monachum
sicut conuenit seruo dei. Nam etiam ad sanitatem cor
poris cibum quanto honestius & ordinatius ingerit
tanto facilius & salubrius digerit. Observandus est
ergo sumendi modus & tempus. cibi & qualitas &
quantitas. fugiendaque supflua & ad ultra condis
menta. Sufficit obsecro ut omeustibiles fiant cibi re
stri. non etiam occupabiles vel delectabiles. Suffi
cit enim & occupabile malicia sua. que cum vix aut
nullo modo ptransire possit ad finem explende neces
sitate nisi p viam quatecunque delectationis si cepit
accipere iruitamenta ab eis qui perpetuum suscipe bel
lum aduersus eius oblectamenta. fient duo contra
vnum & piclitate pmentia. Deinde sicut de cibo di
ctum est. sic etiam de somno. Caue ergo inquatu
potes serue dei. ne totus aliquando dormias. ne sit
somnia tuus non requies lassus. sed sepultura cor
poris suffocatus. non repatio sed extinctio spiritus tui.
Suspecta enim res est somnus. & ex magna parte
ebrietati similis. Exceptis enim viciis quibus in dor
miente cum corpore dormitat pariter et ratio non
est qui contradicat quantum ad debitum semini pfe
ctus. nil tempis tam deperit de vita nostra quam quod
somnia deputat. Iturus ergo ad somnum semper ali
quid defer tecum in memoria vel cogitatione. in quo
placide obdormias. quod nonnunquam etiam somnare iuuat
quod etiam vigilante te excipies in statum besterne in
tentonem restituat. Sic tibi nox sicut dies illumina
bit. & nox illuminatio tua erit in deliciis tuis. Et sur
gens facilis & agilis eris ad redeundum in id unde
non totus discessisti. Sobrius enim cibum sobrius quo
num sequitur sobrius sensus & ratio. Carnalis vero
ille & brutus. & sicut dicitur letheus abominandus est
d quo non est facile sensus & corporis & mentis euo
care. & quasi seruos domus patrisfamilias ad opera
necessaria spiritui suscitare & remittere.

**CXIII. De susceptione fratrum & ambiciosa
edificatione cellarum.**

Ex duobus hominum generibus cellarum ha
bitatio supplenda est. vel de simplicibus
qui & sensu & voluntate ad sequendam
religiosam prudentiam feruenter appuerunt & habiles
vel de prudentibus quos religiose & sancte simpli
citer esse constitit emulatores. Stulta vero sup
bia. vel supbia stulticia a tabernaculis iustorum pcul
sit semper. Propria enim est ciuitas refugij simplicita
ti cohabitatio religionis. nisi sit talis que nolit hu
miliari. vel tam bruta ut non possit regi vel tracta
ri. Bona tamen voluntas & si multum sit bruta non
est deserenda. sed saluari consilio ad laboriosam & a
ctuosam vitam transmittenda. Supbia autem quantumvis
prudens sibi videat dimittenda sibi est & abigenda.
Admittant ergo aiales & humiles & pauperes spiritu
ad cohabitacionem cellarum. Sed ut fiant ipsi rationa
les ac spirituales non ut ppter eos ipsi qui hoc iam esse
meruerunt puerant retro & efficiantur animales. su
scipiant in omni benivolentia caritatis. portent in
omni patientia benignitatis. Sed qui eis opatione
nec confortent. nec sic querant horum pfectum. vel p
pter eos cogant incurere ppositum religionis rigo
ris defectum. Inde enim subintrat iam de ere alieno
sumptuosa. & quantum pudor finit ambiciosa cella
rum edificatio. ut abiecta sancta rusticitate (sicut
salomo dicit) ab altissimo creata quasi illicitas quas
dam nobis creamus habitaculum honestates. in quibus
tantum compassum est animalibus. ut pene om
nes in hoc effecti sumus animales. Dimissa enim a
nobis a patribus iure hereditario forma paupertatis
& spiritus sancte simplicitatis. verum decorum domus dei
alienantes a nobis & a cellis nostris per manus artificum
exquisitorum. cellas non tam heremiticas quam aro
maticas edificamus nobis singulas in titulo. C. so
lidorum. occupabiles oculorum nostrorum de elemosi
nis pauperum. Amputa domine occupabiles. C. solidi. a
cellis pauperum tuorum. Cur non potius? C. denariorum. Cur
non potius? nullo. Cur non potius? gratis filij gra
tie ipsi sibi edificant. Obsecro in huius peregrinatione
seculi. in hac militia super terram. edificemus nobis
non domos ad habitandum. sed tabernacula ad dese
rendum. ut pote cito inue euocandi & migraturi in
patriam. Credite enim fratres. quia pulchritudines iste
& forenses honestates cito vinle ppositum ener
uant. & masculinorum animu effeminant. Nam et si ipso
sepe vsu sopiunt eorum delectationes. & si sunt aliqui
qui vtuntur huiusmodi quasi non vtentes. tam prein
ptu melius quam vsu exercent & vincunt huiusmodi
affectiones. Conferunt etiam non modicum interioribus
nostris exteriora nostra ad similitudinem mentis apta
ta & composita & bono pposito suo modo respo
dentia. pauperior enim cultus in alijs circa amorem pau
peris afficit conscientiam. Sed & intentum interiori
bus suis animu magis decent inculca omnia & ne
glecta exteriora quibus dominus domus sepius alibi
puerari dimoscit. seque alibi magis occupata interio
sancta denunciat. & efficaciter bone conscientie condi
liat interiora. cui omnia exteriora viluisse renunciat.

**CXIII. De exemplo paupertatis san
ctorum patrum.**

Patres nostri in egipto & tebaide huius
sancte vite ardentissimi emulatores in so
litudinibus degentes. angustiaci. afflicti
quibus dignus non erat mundus ipsi sibi cellas fa
briabant in quibus recti tacummodo & circumspecti
a turbine & pluuia tutabantur. In quibus heremite
frugalitatis delicijs affluentes locupletabant multos

ip̄i egentes. Ip̄i em̄ quos quo nom̄e digni? appellē
nescio. hōm̄es celestes an angelos degētes in ter
ris. sed ouersatōnem habentes in celis. laborabant
manibus suis & de labore suo paupes pascēbant.
esurientes ip̄i. quid ad hoc nos dicemus nō anima
les sed animalia terrena adherētes terre & sensib?
carnis nostre in sensu carnis ambulātes. ex aliis
manibus pendentē. quāuis consolāe nos in hoc ip̄o
aliquatenus ille qui cum diues esset. paup̄ p nobis
factus est. Nam ip̄e etiam a fidei pasci voluit. nō
nunq̄ etiam & ab infidelibus. sed ut fideles facerz
vite necessaria accipe nō recusauit. Quod & si cō
ceditur liberius hōc ip̄m ip̄o dōm̄no p̄cipiente &
ordinante euangeliū annūciantibz. ex apostolorz
tamen auctoritatē non negat etiam euāgelice vluē
tibus. sicut sanctis illis paup̄ibus qui tunc erant
in hierusalem. Ignosce dōm̄ne ignosce. excusamus
tergiuersamur. sed non est qui se abscondat a lumine
veritatis tue. quod sicut illuminat ouersos sic etiā
ferit aduersos. Nō est etiam occultum a te os nō
strum quod fecisti in occulto hōm̄inū. Nos autem
nobis ip̄is facimus illud occultū. quia rix est aliq̄s
qui in eis que ad te sunt exp̄iri velit quid possit. &
quod p̄mptissimē potest quādoq̄ scdm carnē vel
seculum. siue timorē impulerit. siue cupiditas tra
xerit. Sed & si fallimur hōm̄es inscios. non nos
pmittas. ut quasi volentes fallere te. fallamus nos
metip̄os. Non laboram? quia vel non possumus.
vel non posse nobis videmur. vel a consuetudine ocij
& deliciaz nostraz nos nō posse efficiam? Adore
mus ergo semp & plorem? et p̄cedamus coram te
qui fecisti nos Magnam hāc iacturā p̄fessionis no
stre suppleat pietas ac deuotō cōscientie humilita
te. Sint nobis lacrime nostre paties die ac nocte.
q̄diu dicis animē nostre ubi est deus tu? Hoc est
q̄diu pegrinat a dōm̄no deo suo & a lumine vul
tus eius. Vnum quidē erat necessariū. sed qui nec
in vno figimur. nec in multis exercemur. in quo or
dine op̄tabimur. Vtinā cum illo de quo apostol?
dicit. ei qui non opat. credenti autē in eum qui iusti
ficat impium. reputat fides eius ad iusticiā scdm
ppositum gratie dei. Vtinā cum peccatrice illa cui
multum est dīmissum quoniam multū dilexit. Nā &
in diligendo te deus retributō magna est diligenti
cōscientie ip̄a dilectō tua. Deinde vero vita eter
na. Si cōz fratres obsecro non excusamus nos sed
accusemus & ofiteamur. & qui magni nomis vni
bram et p̄sonale quoddā figmentū p̄fectōis apud
hōm̄es induimus apud deum p̄scientie nostre co
gnoscentes paupertatem. nō vsq̄quaq̄ a veritate re
cedamus & veritas liberabit nos. **CCXV.**

De informatōe nouicij et amore xp̄i.

Deinde docendus est etiam animalis inci
piens & xp̄isti tirunculus dō appinqua
re ut & deus appinquet ei. Nō solum em̄
faciendus est homo & formāus. sed et viuifican
dus. Primo em̄ formauit deus hōm̄inē. deinde ip̄i
trauit in faciem eius spiraculū vite. Formātō enīz
hōm̄inis institutō est moralis. vita eius amor dei ē
Hunc fides concipit. spes p̄turit. ip̄e se in caritate
format & viuificat. Amor em̄ dei vel amor dei sp̄i
ritus sanctus amor hōm̄inis est. & spiritui se infun
dens afficit eum sibi. & amans semetip̄m de hōm̄i
ne deus. vnum secum efficit. & spiritū eius & amo
rē eius. Sicut em̄ non habet corpus vnde viuat
nisi de spiritu suo. Sic affectus hōm̄inis qui amor
dicit non viuit. hoc est non amat deum nisi de sp̄i

ritus sancto. **A**morem ergo dei in hōm̄e ex grā gei
tum lectio lactat. meditatio pascit. oratio cōfortat
& illuminat. Animalī vero & nouo in xp̄o hōm̄inī
ad excitanda eius interiora melius & tuti? pponū
tur legenda et meditanda redemptoris nostri exte
riora. ad ostendendū in eis exemplū humilitatis.
prouocatio caritatis et affectus intīme pietatis.
et de scripturis sanctis et sanctorz tractatibz. pa
trum moralia queq̄ et planiora. pponenda etiā ei
sūt gesta vel passiones sanctorz. ubi nec laborāduz
ei sit in planicie historiali. et semp aliquid occurrat
quod nouiciū animum excitet ad amorem dei et cō
tempnum sui. Porro alie historie delectant quidez
cum legunt. sed non edificant. quāpotius mentez
inficiunt. et in tpe orationis vel sp̄ualis meditatiois
inutilia queq̄ vel noxia memoriā scaturire faciunt
lectōis quippe modum similis meditatio sequi so
let. **D**ifficilius etiā lectō scripturarz fatigat et nō
reficit teneriorem animū. frangit intensionem. hebe
tat sensum. Docendus est etiam in sua oratione sur
sum cor suum leuare. sp̄ualiter orare. a corpibz vel
corpum imaginibz cum deum cogitat q̄ longe pōt
recedere. **A**dmonendus est quāta pōt puritate cor
dis intendere in eū cui sacrificiū orationis sue offert
seip̄m attēdere qui offert. intelligere quid offert.
Huiusmodi tamē hōm̄inī orati vel meditati meli?
ac tutius sicut iam dictum est. pponit imago dñi
ce humanitatis. natiuitatis. passionis. resurrectio
nis. ut infirmus anim? qui non nouit cogitare nisi
corpa et corpalia. habeat aliquid cui se afficiat. cui
etiam iuxta modum suū pietatis intuitu inhereat.
Est quippe in forma mediatoris in quo sicut legē
m iob. Visitans homo speciem suam non peccet.
hoc est. humanā sp̄m in deo cogitādo. a vero non
vsq̄quaq̄ recedat. **E**t dum p fidem deū ab hōm̄e
nō diuidit. deum aliquādo in hōm̄e apprehendere
addiscat. in quo paup̄ibus sp̄u et simplicioribz fi
lij dei. tanto primo solet esse affectus dulciōr. quā
to nature humane p̄p̄inquo. **CCXVI.**

De p̄fecto amore dei et modis oradi.

Dostmodum vero fide migrāte i affectū
amplexantes in medio cordis sui dulci a
moris amplexu hiesum xp̄m totū hōiem
p̄pter hōm̄inem assumptū. totūz deū apud assumē
tem deū. incipiūt eum iam nō scdm carnē cogno
scere q̄uis eum nec scdm deum plene possint cogi
tare. et sanctificando eum in cordibus suis offerre
ei amant. vota sua que distinxerūt labia sua. obse
cratōnes. oratōnes. postulatōnes. p̄ tēp̄e. p̄ cau
sa p̄gruentes. **P**ostulatio est quā primā posuimus
circa obtinenda tp̄alia et necessaria aliqua vite hu
ius in qua deus postulantis quidem app̄bas bonā
voluntatem. facit tamē quod melius ip̄e iudicat. et
dat libenter sequi bene postulantē. **O**bscratō ve
ro in exercitijs sp̄ualibus anxia ad deum instantia.
in quibus ante gratiam succurrentem. qñi apponit
scientiam. non apponit nisi dolorem. **O**ratō vero ē
hōis deo adherentis affectō et familiaris quedam
et pia allocutō. et statio illuminare mentis ad fruen
dū q̄diu licet. **P**orro gratiaz actō est i intellectu
et cognitōne gratie dei bone voluntatis īdeficiēs
ad deum. et irreflexa intentō. etiam si aliquādo vl
non sit. vel torpeat. siue actō exterior siue interior
affectō. **H**ec est em̄ de qua dicit apostolus. **V**elle
inquit adiacet michi. p̄ficere autē bonum nō iuenio
acti dicat. **S**emp quidem adest. sed aliquādo iacet
hoc est. in efficax est. quia p̄ficere bonū op? quero

sed non inuenio hoc est. caritas que nunq̄ deficit. ipsa ei sine intermissione orō sen grāz actio de qua aplus dicit. **E**ine inēmissione orate. & grās agētes semp deo. Est em iugis quedā bonitas mētis et bñ ppositi ai & ad patrē deū i filiis dei boitatis qdā silicudo. orās p oibz semp. & grās agēs in oibus tot mois in orōne vel gratiaz actōe in deū se iugiter refundēs. quot i suis vl necessitatibz? vl solatōibz? in pximi etiā vel opassioibz? vel p̄tularōibz? cāles i hoc materias iuenit p̄ affectū? **H**ec autē tota iugiter i grāz actōibz ē. qz qui sic ē semp i gauvio spūsancti ē. **I**n postulatōibz ergo pie ac fide licet ē orandū. s; nō illis p̄maciē inherendū. qz nō nos scim? s; pater noster q̄ est i celis qd in t̄palibz istis necesse sit nob. **O**bscraōibz? vō insiste dū ē. s; i omi hūilitate & paciētia. qz nō afferūt fructū nisi i paciētia. **CCXVII.** **D**e varijs mois ob emēdi orōnis effectū.

Nonnunq̄ em cū celerit? grā nō subuenit obscraōi. Celū enēū & era sua ferrea fit & cū relicta sibi hūani cordis duricia ad votū exaudiri n̄ mereē. **A**nxiētas desiderātis nega ri sibi estiat qd qd differē. **C**unq; sic illa chananea p̄teriri se ac despici i gemiscit. qñ imūdiā canis p̄terita sibi peccata sua iputari vl i p̄perari i magiat. **N**onnunq̄ vō nō sine labore petēs accipit. qñs iue nit. & pulsanti apit. & solatōes ac suauitates orō nis iuenire tādē aliqñ mereē labor ipi? obscraōis nonnunq̄ etiā pure orōis affectū. & bona illa affe ctōis suauitas n̄ iueniē. s; qñ iuenit cū n̄ petētē. n̄ q̄rentē. n̄ pulsantē. & qñ nesciētē grā p̄ueit et tanq̄ q̄t hūoz suscipiē i mēsa filioz cū rudis adhuc & ilipies aī? in cū orandi assumiē affectū q̄ p̄mio reddi solet meritis p̄fectoz. **Q**d cū sit agit vl vt i iudiciū suū n̄ liceat nescire negligēt qd negligat. vel vt puocatō caritatis amorē in eo grē vltro se offerētis accēdat. **I**n quo p̄ch dolor plūm fallunē; qz cū pascunt pane filioz iā se filios eē arbitranē. et d̄ficiētes vñ p̄ficē debebāt. ex visitate grā euāc scūt a p̄cia sua arbitantes se aliqd eē cū nichil sint et de bonis n̄ emēdāt s; idurant. pascūt em a patre do aliqñ d̄ p̄cōsioze grē sba serui. vt affectet esse filij ipi vō grā dei abutētes. efficiūt iūmici. **V**t em abutētes etiā scrip̄is scis. i peccatis vl i p̄cupiscē tijs suis redeūtes ad eas p̄ orōez dicūt sibi illud vxoris manue. **S**i dñs voluiss; nos occidē nō susce pisset sacrificiū de maibz nostris. **CCXVIII.**

De hūilitate p̄fectoz & p̄fectu incipientiū.

Perfecti autē qz & spūales cū ad firmam tū & robur v̄tutis sue p̄ v̄tutē obediētie & s̄biectōis se p̄mūt sp̄ ac d̄iciūt in id s; qd incipientiū ē vñ i s̄ra d̄scēdūt. idē sup se ascen dūt & hūiliando se maḡ p̄ficiūt p̄t fructū solitu dis. n̄ arbitantes eē negligēdā p̄ciam. vñ vite so cialis. et dulcedinē fratne caritatis. **I**ō spūalis etiā corpe suo spūaliter v̄tes. seruitutē eius quā habet aialis p̄ vim coactā. rōabilis p̄ p̄suerudinē subactā accipe mereē qñ naturalit affectā. **V**bi em illi obe diētā n̄citatē ip̄e hēt eā caritatis. **V**bi illi v̄tutes ip̄e hēt sibi v̄sas i mores. **I**lli vō surfū nitētes ad ea q̄ p̄fectoz sūt. n̄ elatōis p̄sumptōe. s; amoris pie tate. **I**n paup̄tate spūs sui n̄ repellunt vt elati. sed suscipiunt vt deuoti. & aliqñ hoc merentur expiri quo spūales frui. & sp̄ affectatē imitari eoz vitaz actiū ad quoz abiūt solatōez d̄tēplatiū. **S**icqz in vno spūlicz n̄ vno gressu ḡdiētes. eā p̄ficiūt. & spūales i hūili. & incipientes i sublimi. **E**t hec sunt

cellaz bñ ordiataz s̄cta p̄mercia. studia venerāda mutuo i silentio sibi colloq̄. in absentia abinuiē ad inuiē se maḡ frui. p̄ficere de inuiē. & cū se nō vī dēt ad inuiē. in alio vidē qd imitādū est. in sc̄po n̄ n̄ qd flendū est. **E**go vero sic p̄p̄ba dicit vir videns paup̄ratē meā. cū alienas diuitias cōputo i memet ip̄o erubesco & suspiro. qz qd tracto i alieno. mal lē in p̄p̄io. **D**e duobz q̄ppe mal tolerabili? ē quoz amas n̄ vidē. q̄ vidē & n̄ habere. q̄uis n̄ sic de bo nis dñi. **B**ona em dñi vidēre amare ē. amare vō ha bere ē. **I**dē nitamur quātū possum? vt videam? vī dēdo itelligam? itelligēdo amem? vt amādo ha beam? **D**ñe sup hoc añ te omē desiderii meū & g. m. a te nō est abscondit? **CCXIX.**

De studio sapiētie ac v̄tutis.

De aiali vō statu trāseuntes ad rōnalem. vt de rācōali trāseam? ad spūalē tractā do. & v̄tinā p̄ficiēdo. **P**rimo scire debē? qz sapiētia sicut in libro nomis eā legiē p̄occupat eos q̄ se p̄cupiscūt. & occurrit eis sicut i p̄ficiēdo sic & in meditādo & in tractādo. **A**biuat em de us vultu suo se intuentē. mouet & p̄mouet. & atē hit spēs summi boni se atēplantē. **R**ōcinatō querit rō iuenit. **H**oc exerceri sp̄ amat. i eo qd vtile et ho nestū est. exercitō p̄ficiēs. desideria vō in semetipsa marcescēs. **N**ullū vō digni? & vtili? exercitiū est hoi eā hūti. q̄ in eo qd meli? hēt. & in quo ceteris aialibz & ceteris p̄tibus suis p̄minet. q̄ ē ip̄a mēs vel aī? cui cēta ps hois regenda subdita est. nec ei digni? ē aliqd ad querendū. nec dulci? ad inueniē dū. nec vtili? ad hūndū. q̄ qd solū ip̄am mentem supemiet qui ē sol? de? **N**ec lōge ē ab vnoquoqz nostz. qz in ip̄o viuim? p̄ fidē mouemur et p̄moue imur p̄ sp̄. figimur p̄ amorē. **A**b ip̄o em ad ip̄m cō dīt? est rōnalis aī? vt ad ip̄m sit dūlio cī? vt ip̄e sit bonū ei? **H**ic aut ex illo bono bon? ad imaginē & silitudinē ei? d̄ditus ē. hoc est q̄dū hic viuē q̄ p̄p̄i? p̄t accēdat ad eū silitudinē. a quo sola recēdi tur dissilitudinē. vt sit hic sanct? sic ille sanct? est i fuō futur? beat? sic ille beat? ē hec studia scru tant v̄tutū n̄ tā flores q̄ radices. nō vt luceant. s; vt sint. n̄ vt sciant s; vt habeant. **V**icōz vō p̄l? in semetip̄is metuūt appetitū q̄ ab alijs impetum. **S**ic em magno aliqñ labore & studio p̄seuerante. v̄tutes trabunt i affectū & mentē bonā. **S**ic vicia leuissima remissionis & licētie optuitate trāseūt in d̄sp̄ionē & qñ naturalia efficiunt. s; nullū viciū na turale ē. ois aut v̄it? hoi naturalis ē. **C**ōsuetudo tñ vel voluntatis corrupet vel molete negligentie plima sepe vicia qñ naturalia in neglecta p̄scientia solet efficere. oisqz v̄it? frustra siccat riuus si fōs n̄ fuerit obruat? **Q**uid em est v̄tutis. **F**ilia rōnis sed magis grātie. vis em qdam ē nāa. vt aut. ut? sit. hēt ex grā. **V**is em est ex iudicō appbātis rōis v̄it? aut ex appetitu illuminatē volūtatis. **V**irtus em est volūtati? i bonū assens? **V**it? ē equalitas quedā v̄itē p̄ oia p̄gruēs rācōi. **V**it? ē ad iudiciū rōis. vñ libere volūtatis. **CCXX.** **D**e custo dia bone volūtatis p̄ obediām et p̄sensū veritatis.

Bona em volūtas origo est in aīo oim bo noz. & oim mater v̄tutū. sic cōtrario mala volūtas oim maloz & vicōz. **I**ō qz custos aīe sue valde sollicitus esse debet circa cu stodiā volūtatis sue. vt prudēt itelligat & p̄scer nat qd in totū velit vl uolendū sit sibi. sic est amor dei. qd p̄t illō sic ē amor p̄p̄itri. **V**t em i illo tuta sit ois d̄iscretō. **I**n hoc sp̄ scdm obediē reglas cau

ta sp & prudēs debet esse discretō. In dilectōne
quippe dei. nō alia rō. n̄ alia discretō ē. n̄ ut sic ille
cū dilexiss; suos in finē dilexit eos. Sic si fieri pōt
in ifinitū diligam? eū. s; cū nullū finē v; terminū
hēat duorō amātis. tñ terminos suos & fines & re
gulas debet habē actō opantis. vbi re erret aliqu
nimia volūtas necesse ē sp asit mediāte obediētia
custodiēs veritas. Nihil em bonū hoīs in deū pfi
ciētis tā sibi pueit q; volūtas & iūtas. Hec em duo
sunt q; sicut dñs dicit si ofenserit i vnū qd cūq; pe
tierit fiet eis a patre meo. Si duo hec i vnū pfecte
ofenserit. oēm in se oīnēt ututū plenitudinē sine
aliquo vicō itrecurrete. oīa pnt in hoīe languente
oīa hnt & possidēt in hoīe nū. hūte. dāt. mutuāt
ofert. pfunt. in hoīe secū qd cēte. Gloria & diui
tie in psciētia beati viri illi. ex fructib; bone volū
tatis ei. Foris vō n̄ ex vno latē sicut scutū huius
mundi. s; vndiq; eū circūdat. Scutū vitatis dei hi
larem eum & iocūdū int; sp efficit bona volūtas
In exteriorē vō actōe seriū & grauē tutū ac securū
reddit veritas. Ideoq; supgress; hūana ille hō sp
in sereno ē. Sic de aere illo hoīs ferūt q; sup glo
bū lune est. **CCXXI.** Iterū de regimie & cu
stodia voluntatis.

Voluntas em nāalis qdaz ai appetit? est
Alia ad deū & circa interiora sua. Alia cir
ca corp; & exteriora corpalia. Hec cum
sursū redit sic ignis ad locū suū. hoc ē cū sociatur
veritati. & mouet ad altiora amor est. Cū vt pmo
ueat lactat a grā dilectō ē. Cū apphēdit. cū tenet
cū fruīt caritas est. de? ē vnitas spūs est. de? em
caritas est. In his aut cū psumauerit hō. tūc incipit
q; nulla hoz i hac vita plena pfectō ē. Cū vō dēli
nat i ea q; carnis sunt occupatōe carnis ē. Cū i cu
riositate sedl; occupatōe oculor; ē. cū in abītōnez
glie vel honoris supbia vite ē. Quādiu tñ in hui
modi vtilitati seu necessitati nāte seruit. nāta est
v; appetit? eius. Cū vō in supflua se expoit vel no
xia. viciū ē nāte vel suūpius. Volūtatē em i hui
cito satis ē. vicijs vō eius nil vñq; satis est. Hec in
spūalib; et i eis q; ad deū sunt. cū vult qd pōt lau
danda ē. cū vult qd nō potest & plusq; pōt regen
da ē. cū nō vult qd pōt excitāda & pūcāda ē. Se
pe em v; negligētia v; puato amore nostri erram;
in nobis. Bona ergo custos volūtatē ē obediā. si
ue impij illa siue pili; siue subiectōis siue soli; ca
ritatis. Puri? em ac dulci? scōz apostolū petz; ad
pares. seu etiā ad minores suos filij obediē castifi
cant corda sua in obediā ipi; caritatis q; ad maio
res suos subiganē p obediā necessitatis. In illa ei
sola vel picipit vel pūlit. & obediē caritas. Hic aut
penā vel timet vel mināē impiofa necessitas. & in
illa obediēti sepe debet maiq; gloria. i ista vō iobe
diēti maior sp intētatē pena. Ergo in homie sursū
cor hūte ppter exteriora sua regēda. moderāda. cō
ponēda palā pib; est q; necessaria sit volūtatē cu
stodia sua. apli; aut ppe interiora sua. **CCXXII.**

Quā voluntatē sequit impet? cogitatōnis.

Nimo nāq; sepe seipm vel deū cogitanti
volūtas in oīi cogitatōe pnceps ē. et ne
cessario pncipiū volūtatē sequit oīs re
nor cogitatōnis. At cogitatōes sine intellectu ipe
sunt vane ille & ociose. non repēte pimentes s; sen
sim & paulatī corrūpentes. occupātes tps. necessa
ria ipediētes. & aim ificiētes. n̄ tā cogitatōes q; si
mulacra qdā cogitatōnū seu etiā ipe recordatōres
vltro & mltipliciter de memoria scaturiētis. i qui

bus passio quedā volūtatē poti? eē videt q; actō
cū nulla sit i eis cogitatōis itentō. cū qd spōte ebul
lit de memoria. formādū se offert intellectu nō cu
ranti. Et qd agit potius videt agi i sōnio dor
mientis q; in acie cogitatōis. Vbi tñ & si repellere a
se spūsanctū n̄ est in voto cogitatōis. fit tñ ex cul
pa negligentis vt spūs disciplic merito se auferat
a cogitatōib; disciplinatis. Vbi vō serio de reb;
serijs bñ cogitat. volūtas libero arbitrio de memo
ria eius euocat qd cūq; opus habet. & intellectu
formantē memoriē adhibet. formatūq; qd qd illud
est intellectu adhibet acie cogitatōis. & sic pagit ne
gociū cogitatōis. Cū vō de eis que de deo vel ad
deum sūt cogitat. & volūtas eo pficiē vt amor fi
at. pūmo p viā amoris ifūdīt se spūsanctū. qui ē
spūs vite & oīa vūificat. A diuinitatē seu in orōe seu
i meditātōe. seu i tractatu ihermitatē ipi; cogitatōis
& pūmo mēoria efficiē sapientiā. cū suauiter ei sa
piūt bona dñi & qd ex eis cogitādū est. formādū
in affectu adhibet intellectu. Intellect? vō cogitā
tis efficiē pteplatō amātis. & formās illud i qdaz
spūalis vel diuine suauitatis expiētias afficit ex eis
acie cogitatōis. Illa tñ efficiē gaudiū fruētis. & tūc
de deo bñ cogitat scdm humanū modū. si tñ cogi
tatō dicēda est vbi nil colligit nil cogit. s; tñmō
i mēoria abundātie suauitatis di exultat. iubilat. et
vere sentit de dño i bonitate ab eo q; i simplicitate
cordis q; hūit illū. s; mod? h cogitādū de deo n̄ est i
arbitrio cogitātis s; ē in grā donātis. s; cū spūsan
ctus qb; vult hoc ispirat. S; hoc hoīs est iugiter
ppare cor. voluntatē expiando ab affectōib; alie
nis. rōnem vel intellectu a solitudinib; mēoria ab
ociosis v; negociosis nōnunq; & a necessarijs occu
patōibus. vt in tie bona dñi tria simbolū faciāt
in gaudiū cogitatōis. s; volūtas exhibēdo i gaudiū
dñi purā affectōem. mēoria materiā fidelē. intelle
ctus expiētie suauitatis. Sic ergo volūtas negle
cta facit cogitatōes ociosas & indignas deo. Cor
rupta vō pueras q; sepan a deo. recta. necessarias
ad vñ vite hui; pia efficaces ad fructus spūs &
ad fruendū deo. **CCXXIII.** De examiatōe
voluntatis in deum tendentis.

In oīi genere cogitatōis oīa quecun
q; cogitātī occurrūt pformantē intentōi
volūtatē agēte in eis mīa et iudicō dei. et
iust? iustificet adhuc. & q; in sordib; est sordescat
adhuc. Ideoq; hōi deo volenti vel amanti suus sp
solēd? est anim? exammāda pscia. qd sit qd in to
tū uult. & ppter qd vult qd qd aliud vult. ul' ppter
qd o dit qd qd pira illud caro occupat. Incidentes
em q; extrinsec? & decet ētes & pteruolūtates vo
luntates nequāq; iter uolūtates sed pene inter ocō
sas deputāde sunt cogitatōes. Nametli aliqñ fiunt
ulq; ad delectatōem animi. cito tñ se ide excurit
anim? cōpos sui. Qd aut in totū uult primo consi
derandū est qd illud sit qd sic uelit. deinde quantū
uelit & quō uelit. Si qd in totū uult de? est disci
tiendū ei est deū quantū et quō uelit. utq; i cō
temptū sui ipius. oīm q; q; sunt uel esse pnt. et hoc
nō tñ ex iudicō rōnis. s; etiā ex affectu mēis. Ma
gna em uolūtas ad deum amor est. unitas vō spūs
cū deo hōi sursū cor habēti pficiētis in deū. uo
luntatis est pfectō. Cum iā non solummō uult qd
deus uult. sed sic est nō tantum affectus. sed & in
affectu pfectus ut non possit uelle nisi quod deus
uult. Velle autē qd uult deus. hoc iam deo simile
esse est. & hōi hominis pfectō est similitudo ipi;

dei. Delectū autē nolle ē delinqre ē. Et ideo huic
pfectū nutriēda ē sp volūtas. amor ppaō? volū
tas cohibēda. ne ī aliena dissipet. amor suāō? ne ī
quinet. Proptē hoc em solū & creati sum? & viui
m? ut dō siles sim? **CXXXIII. De illumi
natiōe mētis ad contemplatiōem**

Unc qdē ut legie absco dicit lucē sūc lumē
clausū ī maib? & pcepit ei ut rursū oia
tur. Dilecto ei dei vicissī lumē vult? dī
oñdiē. sūc lumē clausū ī maib? p3 & latet ad arbi
triū tenētis. ut p hoc qī ī trāscursu vlt trāspuncto
vidē pmittit. Exardescat aī? ad plenā possessionē
lumis eterni. & hereditatē plene visiois dī Cui ut
inotescat aliqten? id qd ei deē nōnūq? qī pcrāsies
grā pstrigit sensū amātis. & eripit eū sibi & rapit
ī diē p modulo suo ad momentū. idipm oñdens
ei vidēdū sicuti est. Interī etiā & ipm efficit idipm
ut sit suo mō sicuti illud ē. vbi cū dicitur qd mē
sit iter mundū & imundū. Reddiē sibi & remittit
ad mundandū cor ad visionē. ad aptandū aīm ad
silitudinē. ut si aliqñ rursū admittat sit purior ad
huc ad vidēdū. & sētilior ad fruēdū. Nusq? em se
melius dephēdit mod? hūane ipfectōis qī ī lumē
vult? dei. ī ī speculo diuīe visiois. vbi ī diē qui
est plus & pl? vidēs qd sibi dē emēdat ī diē sili
tudine. qd qd deliqe dissilitudinē. silitudinē ei appm
quās. a quo lōge fact? ē p dissilitudinē Et sic exps
siozē visionē expsioz sp silitudo comitat. Impossi
bile qpe ē videri sūmū bonū & nō amari. nec nō ī m
amari quātū datū fuerit videri quousq? amor pfi
ciat ī aliquā silitudinē amoris illi? q dēū silem fe
cit hōi p hūiliatōez hūane pōitōis. ut hōiem similē
deo pstituat p glōzificatōez diuīe picipatiōis. &
tūc dulce ē hōi cohibēdū sū me maiestati. opaua
ri filio dei. diuīe sapiētie pformari. Hoc sentiēt ī
seipō qd ī xpo hiesu dño nostro. & hoc potissimū
amātē rapit ī amabile. qd ipē ī semetipō est qd qd
ī eo amabile est. qui est totū quod est. Cui bono
amore ipi? boni sic se intēdit pī? affect? ut nō se ī
de se reuocet. donec vnū vlt vn? cū eo spūs fuerit
effectus. Qd cū ī eo fidelit fuerit pfectū. īā solo
mortalitatis hui? velo diuidit ac differt a sanctis
sanctoz a sūma illa beatitudie sup celestū. Qua
tū cū īā ī fide & spe ei? quē amat fruiē ī psciētia
īā qd supest tolerabilior pīstolat patiētia Et hoc ē
destinatū solitarij certamīs. hic finis. hoc pmiū re
quies laboz. solatō dolo. & ipa ē pfectō & ve
ra hōis sapiētia. oēs āplectēs ī se & pīnēs virtu
tes nō aliūde collectas. s3 nātaliter īfusas sibi. ad si
militudinē illā dei dū hie? bone volūtatīs ī bonā
mentē pōlidat? & affect? ē. ut ex ardētissima boī
īcōmutabil adhesionē. nullatenus īā videat posse
mutari ab eo qd ē. Cū em fit circa hōiem dei assū
ptō illa dñi & sci israhel regis nostri sapiēs et pī?
aī? p illuminatē & adiuvantē gratiā. īā pteplatōe
sūmī boni. speculat etiā regulas īcōmutabilis veri
tatis. īā pte ad eas ptingere mereē ītellectu amo
ris. & exinde format sibi modū pūfatiōis cuiusdā
celestis & formā sanctitatis. Speculat em sūmaz
veritatē. & q ex ea vā sunt. summū bonū. & q ex
eo bona sunt summā essentia. & q ex ea sūt. illi ve
ritati. illi caritati. illi eternitati se pformās. īā īstis
se ordinās. ex quo. s. pīcipiunt & oriuntē vtutes sū
cte atq; imago ipi? omnipotētis dei reformāt ī ho
mine **CXXXV. De ppatōe cordis ad dī
visionē**

Et quidē de nōnullis q ad deū spectant.
fas & possibile ē hōi rōem hūci aliqñ co
gitare & disquirere sicut de dulcedie bonitatis ei?
de potentia vtutis. & de alijs huiusmōi. Ip3 vero
idipm qd ē. id qd ē cogitari oñmo nō pōt. nō quātū
ad hoc sensu illuati amoris attingi pōt. ī quo eē no
strū nō moriē. ītellect? nō errat. amor nō offenditur.
Qui sp querit ut dulci? iueniat dulcissime iuenit
ut dulci? quera. Hoc ergo ī effabile cū nō nisi ī
effabili ē videat. q ipm vult vidē cor mūdet. qz nul
la corpis silitudinē dormiēt. nulla corpea spē vigilā
ti. nulla rōis indagine nō mūdo corde hūiliter amā
tis potest videri vel apphendi Hec ē em facies dei
quā nemo pōt videre & mūdo viuere. Hec ē spēs
cui pteplade suspirat oīs q affectat diligere dñm
deū suū ī toto corde. ad qd etiā nō desinit excitare
pīximū suū si diligit cū sūc seip3 Ad qd cū aliqñ ad
mittit ī ipō lumē vitatis. īdubitāter videt pue
nientē grām. & cū īde repellit. ī ipā mēte sua ī
telligit. puritati ei? nō puenire īmundiciā suā. & si a
mat flere dulce hēt. & nō sine multo geitu cogit re
dire ī psciām suā. Ad qd cogitandū oīno impes su
mus. s3 ignoscit quē amam? & de quo nos nō pos
se dicere vel cogitare pitemur. & tū ut dicam? ut
cogitem? amore ei? vel amore amoris ei? puoca
mur & trahimur. Cogitātis ergo ē ī oib? hūilia
ret semetipm & glōzificare ī seipō dñm deū suū.
īā oī creatē hūane. Pre oībus aut nō pl? sape q
optet. s3 ad sobrietatē. bona sua nō ponere ī ore ho
minū. s3 celare ī cella & recōdere ī psciā. ut hūc qī
titulū & ī frōte psciē. & ī frōte celle sp habeat.
Secretū meū michi. secretū meū michi Amen.

**CXXXVI. De certa victoria eoz qui
p deo militāt. Idē de laude noue militie ad mi
lites templi.**

Nonū militie gen? ortū nup audiē ī ter
ris & ī exptū oib? seculis. q gemio pī
pīctu atq; īfatigabili decerta. tū ad
uersus carnē et sanguinē. tū ptra spūalia nequitie
ī celestib?. Quid aut vlt viues vlt moriēs metuat
cui viuere xps ē. et mori lucz. Gaude fortis athle
ta si viuis et vīcis ī dño. S3 mag exulta et glīare
si morieris et iūgeris dño. Si beati q ī dño moriūt
multomag qui p dño moriunt. O vita secura vbi
pura psciā O vere sūcta et tuta militia. atq; a du
plici illo piculo pīsus libera. quo id hōim gen? so
let frequēter ī militia seculi piclitari. vbi xps nō est
causa militādi. Quotiēs nāq; agredieris q militas
militia seculari. timendū oīno ne aut occidas hostē
quidē ī corpe te vō ī aīa. aut forte tu occidas
ab illo et ī corpe simul et ī aīa Ex cordis nēpe af
fectu nō bellī eūctu pensat vel piculum vlt victoria
xpīaī. Si bona pugnātis cā fuerit pugne exit? ma
lus eē nō poterit. Si nec bon? iudicabit finis. vbi
cā nō bona et ītentō nō recta pcesserit. Si volūtatē
supandi vel vīdicādi hōiem occidis. homicida vi
uis. Est aut q nec vīdicādi zelo. nec vīcēdi typo.
s3 tū euadēdi remedio īterficit hōiem. s3 nec hanc
bonā dixerim victoriā cū de duob? malis ī corpe
q ī aīa mori leui? sit. Nō aut qz corpe? occidit et
aīa moriē. s3 aīa q peccauerit ipa moriē. Quia igit
tur finis fructus ue secularis hui? nō dico militie
s3 malicie. si et occisor letaliter peccat. et occis? eē
naliter perit. **CXXXVII. De ppatōe militū
seculariū ad milites xpī.**

Qvis o hic milites tā stupendus erzo ac furoz tātis sumptibz et laboribz milita re stipendijs vō nullis nisi aut mortis aut criminis. Opitis equos sericis et pendulos nescio quos panniculos loriceis supinductis depingitis hastas clipeos & sellas. frena & calcaria auro & argento circūornatis. & cum tanta & pompa pudē do furore & impudenti stupore ad mortem ppera tis. Militaria sunt hec insignia. an muliebricia poti? ornamenta. Nunq forte hostilis mucro reuerēbiē aurum. gemmis parcat. serica penetrare nō pote rit. Deniqz ipe sepius certiusqz expimī. tū esse pcepitue necessaria prelanti. ut scilicet strenuus i dūstriusqz miles & circūspectus sit ad se seruan dum. & expeditus ad discurrendum & promptus ad feriendum. vos p contrarium in oculoꝝ gra uamen. ritu femineo comam nutritis. lōgis ac pflu sis camisijs ppria vobis vestimēta obuoluitis. De licatas ac teneras manus amplis & circūfluctibz manieis sepelitis. nec aliud inter vos bella mouet li tesqz suscitāt. nisi aut irationalis iracundie mor? aut inanis glorie appetitus. aut terrene qualiscūqz possessionis cupiditas. Talibus certe ex causis ne qz occidere neqz occumbere tutum est. At vero mi lites christi securi pliantur plia domini sui nequa qz metuentes aut de hostium cede peccatum. aut de sua nece piculum. quando quidem mors p xpo vel ferenda sit vel inferenda. Miles inqz christi se curus interimit. securior interijt. sibi prestat eum i terit. christo cum interimit. nec cum malefactorēz occidit homicida. sed ut ita dixerī malicida. & pla ne vindex & xpianozum defensor reputat. In mor te enim pagani christianus gloriā. quia christus glorificatur. Non quidē vel pagani necandi effēt si quo moro aliter possent a nimia infestatōne vel oppssione fidelium cohiberi. Nunc autem melius est ut occidantur qz certe relinquaē virga peccato rū super forte iustoz. ne forte extendāt iusti ad ini quitatem manus suas. Quid enim si pcutere in gla dio omnino fas non est christiano. Cur igitur pco saluatoris contentos fore stipendijs suis militibz indixit. & non potius eis omnem militiam interdi xit. Proinde dissipentur gentes que bella volunt & abscondantur qui vos conturbāt. Exerat gladi? vterqz fidelium in ceruices inimicorum ad destruē dam omnem altitudinem extollentem se ad. f. d. q est fides xpianozum. nequando dicant gentes vbi est deus eozum. **CXXXVIII.** **De vita mili tum templi.**

Nunc ad confusionem militum non plane deo sed diabolo militantium dicam? bre uiter vitam & mores equitum xpi. quo palam fiat qdum abinuicem differant militia di. f. & militia seculi. Viuunt enim in omni sub vnus obedientia absqz vxoribus & liberis & absqz omni pprio. nullo autem tempore aut ociosi sedent aut curiose alicubi vagantur. sed semper dum non p cedunt ne gratis panem comedant armorū seu ve stimentoꝝ vel scissa refartunt vel vetusta refi ciunt. vel inordinata componunt. Et quecunqz po stre mo facienda magistri ipoz voluntas & comu nis indicit necessitas. psona inter eos minime acci pitur. meliori non nobiliori defertur. Verbum in solens. opus inutile. risus immoderatus. murmur vel tenue siue susurrium nequa qz vbi dephenditur inemendatum relinquit. scacos & aleas detestant

abhorrent venationem. nec ludica illa animi rapi na ut assolet delectantur. miuos & magos & fa bulatores scurilesqz cantilenas atqz ludozum spe ctacula tanqz vanitates & insanias falsas respuunt & abominantur. Capillos tondent scientes iuxta apostolus ignominiam esse viro si comam nutriat nunq compti. raro loti. magis autem neglecto cri ne bispidi. puluere fedi. lorica & caumate fusci. Porro imminente bello. intus fide. foris ferro. non auro se muniunt. quatinus armati & nō ornati ho stibus metum incutiant. non auariciam puocent equos habere cupiunt fortes & veloces. non tamē coloratos aut phalaratos. pugnam quippe non pō pam. victoriam sed non vanam gloriā cogitan tes. & studētes magis esse formidini qz admiratōi. At vbi ventum fuerit ad certamen. pristina leuita te deposita tanqz si dicerent. nonne qui oderunt te dñe oderā tē. In adūsarios irruunt velut oues. eos reputātes quia non de suis viribus psumere noue runt sed de virtute dei sabacth. victoriam sperare cui facile esse confidunt iuxta machabei sententiam concludi multos in manus paucorum quia nō mul titudine exercitus est victoria belli. sed de celo fi ducia est. ita miro & singlari quodam modo cernū tur. & agnis mitiores. & leonibus ferociores qui bus nec deest monachi māfuetudo. nec militis for titudo. De qua re quid dicēdum est nisi quia a do mino factum est tē. Tales em sibi elegit deus. & collegit a finibus terre ministros et fortibus israel qui veri lectulum salomonis. id est. sepulcrum vi gilanter fideliterqz custodiant. omnes tenētes gla dios in manibus tē. Vita em xpi viuendi michi re gula fuit. mors a morte redemptio. vita quidē la boriosa. sed mors pciosa. vtraqz vero ad modū ne cessaria. Quid enim xpi pdesse poterat siue mors nequiter viuenti. siue vita damnabiliter morienti. Nunc autem quia vterqz pariter nobis necessariū erat. f. & pie viuere & secure mori. et viuēdo. viue re docuit. et mortem moriendo securam reddidit. Corde em creditur ad iusticiam. ore autem cōfessio fit ad salutem. Quisquis igitē verbum in ore habet et in corde non habet aut dolosus est aut vanus. Qui vero in corde et non in ore. aut superbus est aut timidus. Actor. Hec autem ad p̄sens de di ctis siue de floribus beati bernhardi abbatis clare uallis sufficiant.